

Broedvogels van het dal van de Kleine Beerze in 2025

in vergelijking met de nulmeting uit 2018 en andere beekdalen in de Kempen

Jan Kolsters

Broedvogels van het dal van de Kleine Beerze in 2025 in vergelijking met de nulmeting uit 2018 en andere beekdalen in de Kempen

met ook aandacht voor niet-broedvogels en zoogdieren

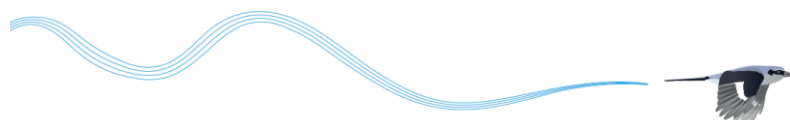
Veldwerk: Harold Bierens, Wim Deeben, Geurt Jan van Ek, Tom Heijnen, Jan Kolsters, Paul van Pelt, Mark Sloendregt en Pieter Wouters

Rapport ten behoeve van Brabants Landschap

Foto's van de auteur, tenzij anders vermeld

Vogelwerkgroep De Kempen

Oktober 2025

vwgdekempen@gmail.com | www.vwgdekempen.nl

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Gebiedsbeschrijving en begroeiing	5
3. Methode	14
3.1 Broedvogels	14
3.2 Zoogdieren	15
4. Resultaten	16
4.1 Broedvogels	16
4.1.1 Resultaten 2025	16
4.1.2 Vergelijking met de nulmeting (2018)	17
4.1.3 Vergelijking met andere beekdalen in de Kempen	28
4.2 Niet-broedvogels	34
4.3 Zoogdieren	40
5. Slotbeschouwing	43
Dankwoord	45
Literatuur	45
Bijlage 1. Ecologische vogelgroepen	46
Bijlage 2. Territoriumkaarten 2018 en 2025	47
Bijlage 3. Zoogdieren met cameraval	92

1. INLEIDING

Broedvogelinventarisaties zijn een belangrijke graadmeter voor de natuurkwaliteit van een gebied. Uiteraard zullen gebieden met een verschillende begroeiing (of bebouwing) geheel verschillende resultaten opleveren. Maar een mooi vergelijk kan gemaakt worden als er in een gebied natuurontwikkeling heeft plaatsgevonden. Uiteraard moet dan van tevoren een nulmeting worden uitgevoerd. In dit geval, betreffende het dal van de Kleine Beerze van Vessem tot Oostelbeers, heeft Vogelwerkgroep De Kempen die nulmeting uitgevoerd in 2018. Toen reeds was het duidelijk dat hier natuurontwikkeling zou gaan plaatsvinden en die werkzaamheden werden in 2023 afgerond. Vandaar dat 2025 een goede keuze was om opnieuw een broedvogelinventarisatie uit te voeren. Een broedvogelinventarisatie in beide jaren geeft een objectief beeld van de effecten van de ingrepen in het gebied. Uiteraard dient dit te geschieden op dezelfde wijze met dezelfde, gestandaardiseerde, interpretatiecriteria, hetgeen hier gebeurd is. De inventarisatie is op beide momenten ook nog uitgevoerd door min of meer hetzelfde team zodat ook de intertellervariatie is geminimaliseerd.

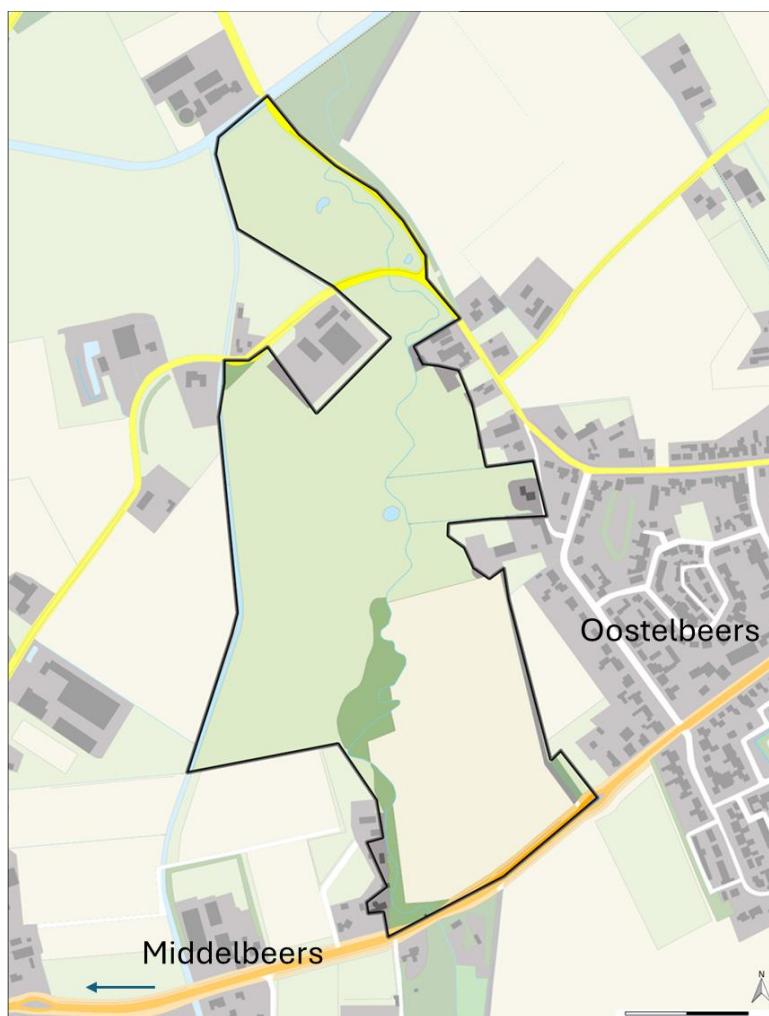

Figuur 1. Broedvogels inventariseren gebeurt vooral in de hele vroege ochtend (foto Geurt Jan van Ek)

2. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGROEIING

In het dal van de Kleine Beerze bij Vessem en Oostelbeers zijn sinds 2018 grote veranderingen doorgevoerd. De beek is weer meanderend gemaakt en er heeft verder veel natuurontwikkeling plaatsgevonden. Het gebied zal van noord naar zuid worden besproken.

Het geïnventariseerde gebied bestaat uit twee delen en is in totaal 304.7 hectare groot. Het noordelijke deel ligt ten noorden van de weg Middelbeers-Oostelbeers en is 28.1 hectare groot. In het zuidelijke deel hiervan is een stukje beek begeleidend bos aanwezig en direct ten westen en ten noorden daarvan heeft natuurontwikkeling plaatsgevonden middels het aanbrengen van struwelen en een afgegraven laagte met daarin een poel. Dit deel is ingezaaid met een graslandmengsel (van de firma de Cruydt-Hoeck). Ook in het uiterste noordelijke deel heeft natuurontwikkeling plaatsgevonden (reeds vóór 2018). Een paar poelen zijn hier gegraven en de struwelen zijn al volgroeid.

Figuur 2. Het noordelijke deel

Door het genoemde ingezaaide mengsel, ten noorden van het beek begeleidende bos is de begroeiing plaatselijk opmerkelijk. Grote oppervlakten zijn begroeid met Bevertjes (*Briza media*) gemengd met Steenanjer (*Dianthus deltoides*).

Figuur 3. Begroeiing van Bevertjes en Steenanjers in het noordelijke deel

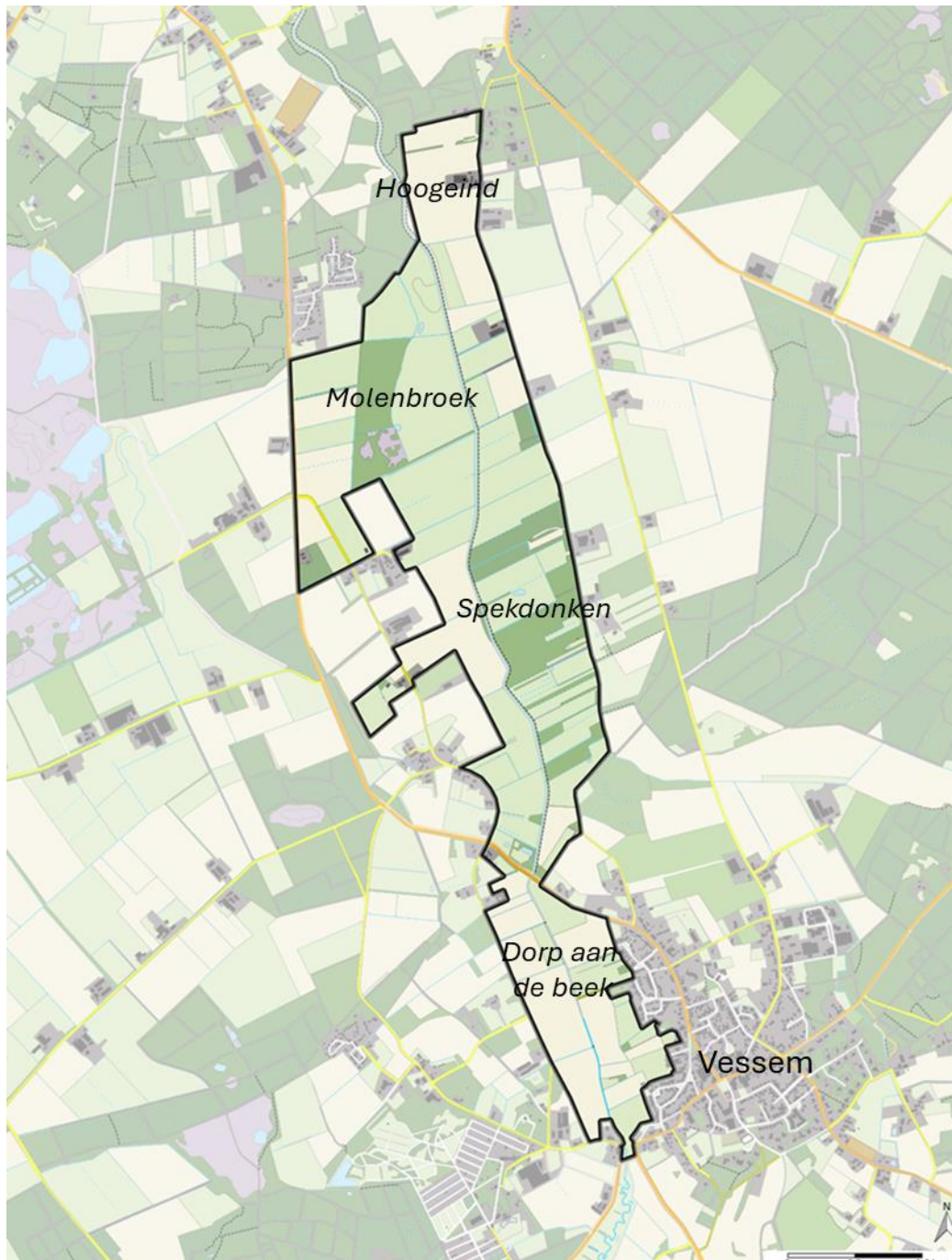
In dit deel heeft de Kleine Beerze nog zijn oude meanders gehouden waardoor het begeleidende bos al oud is en veel inlandse eiken bevat. De westkant van dit deel wordt begrensd door het omleidingskanaal. De omleidingskanalen (Groote en Kleine Beerze) zijn vele decennia geleden aangelegd om water sneller af te kunnen voeren.

Figuur 4. Oude omleidingskanaal vormt de westelijke begrenzing

Het oude omleidingskanaal voert nog slechts weinig water en valt in de zomer al jaren droog. In dit noordelijke deel is nog een aanzienlijk gedeelte in gebruik voor reguliere landbouw.

Het zuidelijke gedeelte van het inventarisatiegebied is het grootste deel, namelijk 276,6 ha.

Figuur 5. Het zuidelijke deel

De Kleine Beerze loopt van zuid naar noord door het gebied en heeft hier recent zijn meanders weer teruggekregen. Dit is een ware metamorfose, zoals te zien is in figuur 6.

2018

2025

Figuur 6. Kleine Beerze: van recht en breed naar kronkelend en smal (foto links Pieter Wouters)

Aan de noordkant van dit zuidelijke deel, genaamd Hoogeind, bevinden zich nog een paar boerderijen en er vindt nog reguliere landbouw plaats.

Figuur 7. Grootschalige landbouw in het noordelijke deel (Hoogeind)

Iets verder naar het zuiden, ten westen van de Beek, bevindt zich het Molenbroek. De naam van deze laagte komt van de watermolen (Muystermolen) die in de middeleeuwen

in de Kleine Beerze geplaatst is op de plaats waar de Kleine Beerze zich door de Midden-Brabantse dekzand rug wurmde. Het water werd opgestuwd en verzamelde zich in het Molenbroek (Erfgoeddeal Watermolen Landschappen 2021). Van nature heeft het Molenbroek kalkrijke kwel en er wordt getracht om dit zo goed mogelijk in stand te houden c.q. te herstellen. In het vroege voorjaar was de oostkant (westkant is bos) van het Molenbroek zeer nat, met flinke waterpartijen, maar in de loop van de zomer droogde het geheel op. Het noordelijke deel van deze laagte kenmerkt zich door grote haarden van de Egelboterbloem, afgewisseld met plukjes Pitrus. Verder naar het zuiden neemt de hoeveelheid Pitrus sterk toe met hier en daar wat Veenpluis ertussen

Figuur 8. Het open gedeelte van het Molenbroek met links Egelboterbloem-dominantie in het noorden en Pitrus-dominantie in het zuiden.

Tussen de beschreven dominante planten bevinden zich hier uiteraard ook andere planten van vochtige omstandigheden zoals Blauwe zegge, Scherpe zegge, Stijve zegge, Zwarte zegge, Hazenzegge, Blaaszegge, Hennegras, Gewone waterbies en Waterpostelein. Deze lijst is niet uitputtend maar geeft een aardige indicatie van de begroeiing ter plaatse.

Op dezelfde hoogte maar dan aan de oostkant van de beek, zijn de graslanden ingericht als extensieve hooilanden. In het voorjaar zijn vooral Gestreepte witbol en Grote vossenstaart aspectbepalend. Later in het jaar wordt op veel plaatsen ook Rietzwenkgras dominant. De graslanden worden gemaaid en er wordt op een aantal plaatsen extensieve nabegrazing toegepast. Aan weerszijde van de beek is een zone ingericht als overstromingsvlakte. Bij hoge waterstanden kan de beek hier buiten zijn oevers treden. Deze zones zijn momenteel vooral begroeid met Pitrus. Ook diverse uitgegraven laagtes kunnen tijdelijk water herbergen.

In de extensieve graslanden aan de oostkant van de beek zijn een aantal sloten verbreed. Deze verbreding houdt in het voorjaar veel water vast en omdat het allereerste pioniersstadium al gepasseerd is, is er een rijke flora aanwezig. De volgende, niet uitputtende lijst is hier vastgesteld: Blaaszegge, IJle zegge, Hazenzegge, Hoge cyperzegge, Greppelrus, Zomprus, Veldrus, Veelstengelige waterbies, Rosse vossenstaart, Moerasdroogboem, Egelboterbloem, Wolfspoot, Moerasrolklaver, Liggende vetmuur, Beklierde duizendknoop en Grote egelskop. In enkele delen van de sloten zijn flinke haarden Watercrassula aanwezig.

Figuur 9. Verbrede sloot ten oosten van de beek ter hoogte van het Molenbroek (foto Tom Heijnen)

Verder naar het zuiden liggen aan de oostkant van de beek, de Spekdonken. De kadasterkaart van rond 1830 laat de typische lange, smalle hooilandpercelen zien in de Spekdonken die haaks op de beek lagen. Deze inrichting was destijds gebruikelijk in deze contreien. Vooral in het noordelijke deel van de Spekdonken waren de percelen bijzonder smal. Op dit moment zijn de meeste van die kavels loofbos maar op enkele plaatsen is de vroegere percelering hier nog te zien.

Figuur 10. Kadasterkaart 1830 van de Spekdonken links en huidige toestand rechts

Daarmee is de Spekdonken een belangrijk cultuur- en natuurrelict geworden met fraaie doorkijkjes. Door de vele houtranden en bosjes afgewisseld met hooilandjes staat zo'n gebied garant voor een rijke vogelbevolking.

Figuur 11. Zicht op de Spekdonken vanaf de beek (foto Tom Heijnen)

Aan de westkant van de beek, ter hoogte van de Spekdonken liggen de gehuchten Meerven en Donk. Voor een deel zijn de gronden nog in gebruik als reguliere landbouw en ook is er een coniferenkwekerij aanwezig. Andere delen zijn overgegaan naar Brabants Landschap en worden extensief beheerd. Dicht bij de beek zijn ook weer enkele laagtes gecreëerd die in de winter vaak onder water staan en gedurende de zomer droogvallen. Doordat hier oude teeltlagen zijn verwijderd bevatten de laagtes een interessant flora.

Figuur 12. Laagte bij de beek met rechts, in detail, Borstelbies

De volgende soorten zijn hier waargenomen: Watertorkruid, Slanke waterkers, Veerdelig tandzaad, Borstelbies, Blaaszegge, Pilvaren, Waterpostelein, Zomprus, Knolrus, Gewone waterbies, Hazenzegge en Hoge cyperzegge.

De graslanden bij het gehucht Donk worden gefaseerd gemaaid. Bij de eerste maaibeurt worden grote blokken afgezet waar dan nog niet gemaaid wordt.

Figuur 13. Gedeeltelijk gemaaid grasland bij Donk.

Dichter bij de beek wordt niet gemaaid en ontstaan ruigtes met diverse grassen, Pitus en jonge boompjes.

Figuur 14. Ruigte bij de beek

Verder naar het zuiden stroomt de Kleine Beerze onder de weg van Vessem naar Middelbeers door. Hier begint een ontwikkelingsplan met een wat ander karakter: "Dorp aan de Beek". Even ten zuiden van de weg Vessem-Middelbeers is een oeverwaluwand geplaatst. De Kleine Beerze meandert hier weer en heeft een overstromingszone langs de beek. Het Dorp aan de Beek is wat meer parkachtig ingericht met een grote wadi en een voedselbos. Ook is veel aandacht besteed aan recreatie, waar dan ook veel gebruik van wordt gemaakt.

Figuur 15. Kleine Beerze met overstromingszone ten zuiden van de weg Vessem-Middelbeers

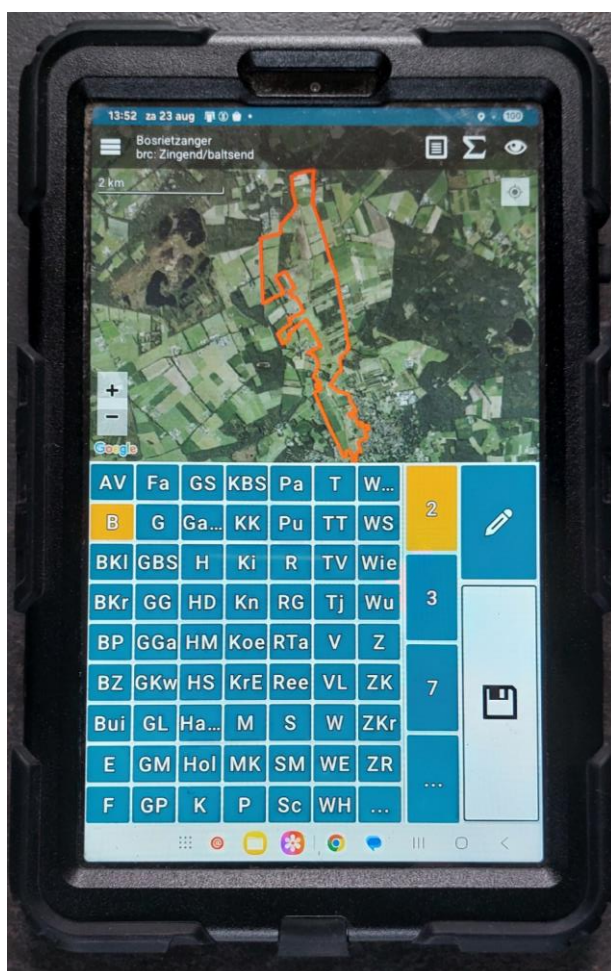
De overstromingszones zijn gevarieerd, met soms een rietzone en soms andere zones met veel vochtminnende grassen, zoals Mannagras. Sommige delen bevatten veel opschietende jonge wilgen. Ook zijn er kleine bosjes aangeplant en struwelen. Enkele oude eiken in het open gebied zijn gespaard.

3. METHODE

3.1 Broedvogels

Het geïnventariseerde gebied is opgedeeld in drie deelgebieden. Aan de hand van een schema zijn alle deelgebieden negen keer geïnventariseerd in de vroege ochtend. In totaal zijn dat dus 27 vroege ochtendbezoeken. Zowel in 2018 als in 2025 is steeds een veldbezoek gebracht in de volgende perioden: eerste helft van maart, tweede helft van maart, eerste decade van april, tweede decade van april, derde decade van april, eerste decade van mei, tweede decade van mei, derde decade van mei en eerste decade van juni. Naast dit vaste schema zijn nog aanvullende bezoeken gebracht voor Oehoe, Bosuil, Wespendif, Boomvalk, Watersnip en Houtsnip.

Steeds werd het programma Avimap (BMP-A) van Sovon gebruikt in het veld op tablet of telefoon. Later werden met het programma Autocluster de territoria bepaald. Deze standaardisatie maakt dat broedvogelinventarisaties van verschillende gebieden en verschillende jaren met elkaar vergeleken kunnen worden. We besteedden veel aandacht aan het juist invoeren van de juiste locatie en de correcte broedcode.

Figuur 16. Avimap op tablet zoals gebruikt bij het veldwerk

Tijdens de veldbezoeken zijn in de meeste gevallen alle soorten genoteerd, dus ook de niet-broedvogels.

3.2 Zoogdieren

Zoogdieren worden normaal gesproken ook ingevoerd in Avimap maar dit geeft maar een heel klein inkijkje in de zoogdierenstand in het gebied. De meeste zoogdieren zijn nachtdieren en lastig waar te nemen. Om nu iets meer inzicht te krijgen is er gewerkt met cameravallen. Een cameraval werd tegen een boom gemonteerd en “keek” 1.5 m verderop naar een standaard lokpallet bestaande uit pinda’s kattenbrokken, stukje droge worst en een dotje uit een tubetje “wildmagnet”. Dit pallet heeft zich reeds bewezen (bij de auteur) gedurende een onderzoek van twee jaar in de Kempen. Opvallend genoeg worden nagenoeg alle zoogdieren er door aangetrokken, zowel muizen en marterachtigen maar ook reeën, hazen, konijnen, vossen en dassen. Vleermuizen echter niet. De cameraval heeft steeds een week op een plaats gestaan en zo zijn verspreid over het gebied 35 plaatsen bemonsterd. Wel moet worden vermeld dat de cameravallen steeds in de dekking zijn geplaatst (bos, houtkant of struweel). Dit betekent dat zoogdieren van het open gebied, zoals de Veldmuis, onderbelicht zullen zijn.

De cameravallen leveren ook vaak relevante gegevens op voor vogels, zoals Houtsnip en Bosuil.

Figuur 17. Opstelling van cameraval in het veld

Het is vaak moeilijk om de zoogdieren van één soort individueel te herkennen en daarom is de uitkomst van dit onderzoek steeds kwalitatief. Daarom werd alleen gekeken of een soort voor de camera verscheen of niet, ongeacht hoe vaak.

4. RESULTATEN

4.1 Broedvogels

4.1.1 Resultaten 2025

De vastgestelde territoria in 2025 (en 2018 ter vergelijking) zijn vermeld in tabel 1. De in de tabel genoemde soorten zijn niet alle soorten die voorkwamen in het gebied maar het waren de soorten waaraan volgens de standaardcriteria minimaal één territorium is toegekend in een van de onderzoeksjaren. De andere soorten zijn ofwel niet-broedvogels (zie volgende hoofdstuk) of vogels die in principe broedvogel zouden kunnen zijn maar waarvan niet genoeg waarnemingen zijn verkregen om een territorium toe te kennen. Voorbeelden van de laatste zijn Boomleeuwerik, Oehoe en Wespendif. In de tabel is ook de rode lijst status van soorten weergegeven.

Tabel 1. Broedvogelsoorten en territoria in 2018 en 2025

soort	aantal territoria 2018	aantal territoria 2025	soort	aantal territoria 2018	aantal territoria 2025
Dodaars	1	0	Graspieper	11	11
Grauwe gans	2	16	Gele kwikstaart	5	6
Grote Canadese gar	1	3	Witte kwikstaart	2	5
Knobbelzwaan	0	1	Winterkoning	50	52
Zwarte zwaan	0	1	Heggenmus	23	19
Nijlgans	2	2	Roodborst	35	50
Casarca	0	1	Blauwborst	0	5
Mandarijneend	0	1	Zwarte roodstaart	2	0
Krakeend	1	2	Gekraagde roodsta	3	0
Wintertaling	0	1	Roodborsttapuit	11	31
Wilde Eend	21	21	Merel	42	48
Soepeend	0	2	Zanglijster	11	17
Havik	1	0	Grote Lijster	1	0
Sperwer	0	1	Sprinkhaanzanger	3	1
Buizerd	3	6	Bosrietzanger	10	41
Torenvalk	0	2	Kleine Karekiet	8	33
Patrijs	3	1	Spotvogel	0	5
Kwartel	0	2	Grasmus	41	44
Fazant	6	10	Tuinfluit	26	36
Waterral	0	2	Zwartkop	56	71
Waterhoen	10	6	Tijftjaf	40	67
Meerkoet	4	10	Fitis	4	2
Schalekster	2	1	Goudhaan	3	2
Kleine Plevier	0	1	Grauwe vliegenvan	2	0
Kievit	14	11	Bonte vliegenvange	3	1
Watersnip	2	2	Staartmees	5	8
Houtsnip	3	3	Matkop	1	0
Wulp	4	2	Kuifmees	1	0
Holenduif	15	18	Pimpelmees	37	38
Houtduif	31	36	Koolmees	53	64
Turkse tortel	3	1	Boomklever	10	5
Zomertortel	1	0	Boomkruiper	26	25
Koekoek	3	3	Wielewaal	3	0
Steenuil	3	1	Gaai	8	7
Bosuil	1	4	Ekster	1	1
Ijsvogel	0	1	Kauw	0	6
Groene specht	6	8	Zwarte kraai	12	12
Zwarte specht	1	1	Spreeuw	7	25
Grotebonte specht	15	15	Huismus	12	13
Middelste bonte spe	0	2	Vink	56	68
Kleine bonte specht	5	11	Groenling	3	6
Veldleeuwerik	3	4	Putter	6	23
Boerenwaluw	4	1	Kneu	7	13
Boompieper	9	15	Appelvink	1	1
			Geeltors	20	18
			Rietgors	4	9
			totaal aantal soort	74	81
			totaal aantal territ	845	1121

	Rode lijst , bedreigd
	Rode lijst kwetsbaar
	Rode lijst gevoelig

In totaal is het aantal soorten als toegenomen en ook het totaal aantal territoria.

In tabel 2 is te zien dat er in 2018 zestien rode lijst soorten in het gebied voorkwamen en in 2025 veertien. Zomertortel, Grote Lijster, Grauwe Vliegenvanger, Matkop en Wielewaal zijn verdwenen. Wintertaling, Torenvalk en Spotvogel zijn verschenen. Het totaal aantal territoria van rode lijst soorten bleef stabiel op 65.

Tabel 2. Rode lijst soorten er uitgelicht

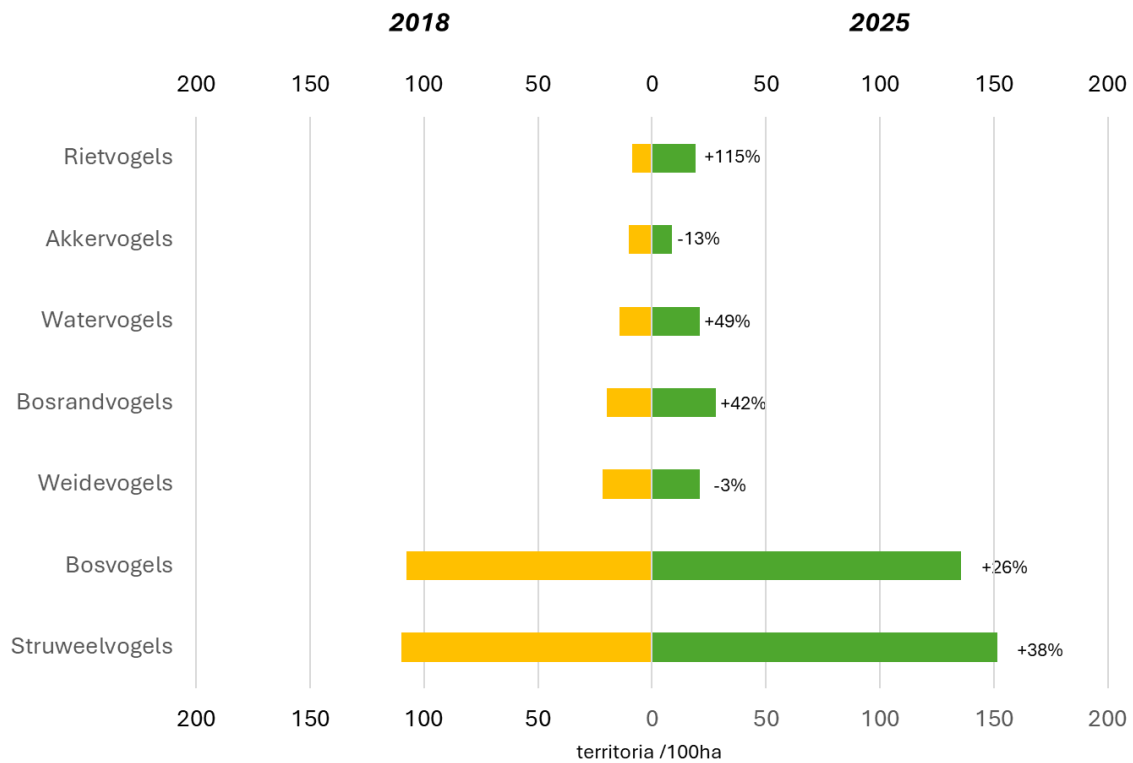
Rode lijst soort	aantal territoria 2018	aantal territoria 2025
Wintertaling	0	1
Torenvalk	0	2
Patrijs	3	1
Watersnip	2	2
Wulp	4	2
Zomertortel	1	0
Koekoek	3	3
Steenuil	3	1
Veldleeuwerik	3	4
Boerenwaluw	4	1
Graspieper	11	11
Gele kwikstaart	5	6
Grote Lijster	1	0
Spotvogel	0	5
Grauwe vliegenvanger	2	0
Matkop	1	0
Wielewaal	3	0
Huismus	12	13
Kneu	7	13
totaal aantal soorten	16	14
totaal aantal territoria	65	65

Rode lijst , bedreigd
 Rode lijst kwetsbaar
 Rode lijst gevoelig

4.1.2 Vergelijking met de nulmeting (2018)

In de jaren tussen de nulmeting en de inventarisatie van 2025 heeft het gebied veel veranderingen ondergaan. Een hele belangrijke is natuurlijk de omvorming van de beek, die van breed en recht profiel omgevormd is naar een smalle diepe, vaak kronkelende beek. De flankerende overstromingsvlaktes en de uitgegraven laagtes geven vooral in het voorjaar een gebied te zien met veel water. Dit heeft een grote aantrekkingskracht op veel vogels. In de loop van het voorjaar droogde het gebied echter weer snel op en in de zomer viel ook de beek zelf droog. Voor veel soorten (zoals Blauwborst en Rietgors waren de vochtige omstandigheden in het voorjaar nog voldoende om te blijven en te broeden. Andere soorten waren aanvankelijk in vrij grote getalen aanwezig maar er bleven er niet veel achter om te broeden (Kievit, Watersnip).

Om de broedvogelstand in beide jaren te vergelijken zijn de broedvogels verdeeld in, voor dit gebied relevante, ecologische hoofdgroepen (Siersema 1995): struweelvogels, bosvogels, bosrandvogels, weidevogels, akkervogels, rietvogels en watervogels. De samenstelling van de groepen zijn vermeld in bijlage 1.

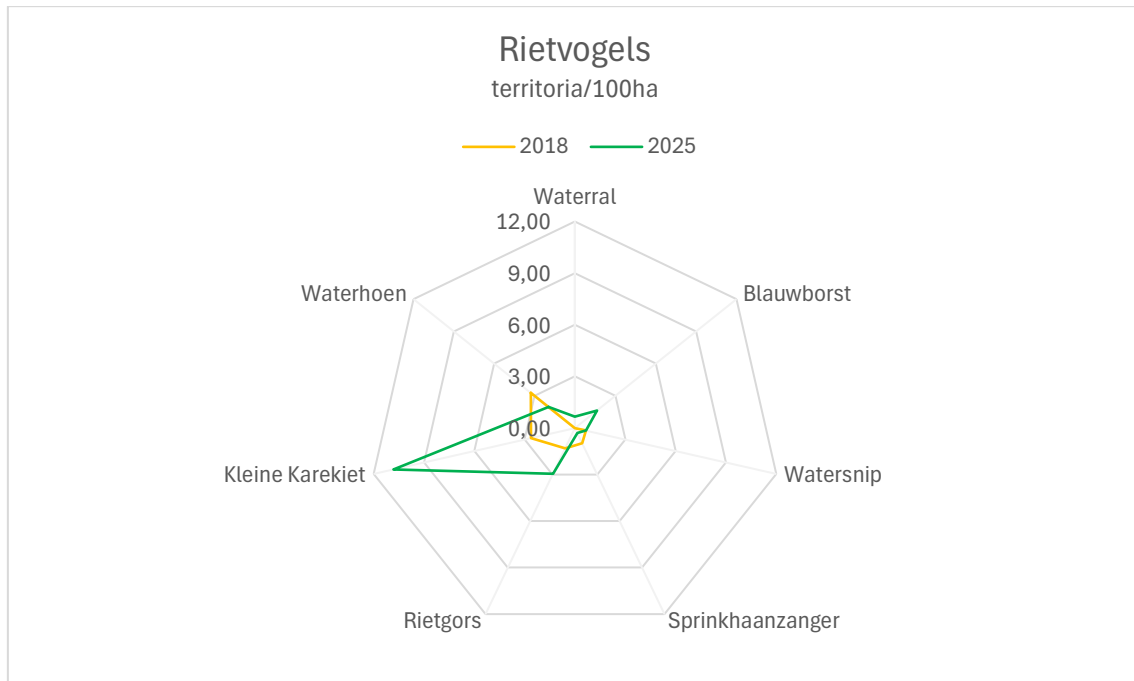

Figuur 18. Dichtheid per hoofdgroep bij nulmeting in 2018 en meting in 2025

In figuur 18 is duidelijk te zien wat de verschillen tussen de onderzoeksjaren zijn op hoofdgroep niveau. Voor een groot deel kan dit worden toegeschreven aan de ingrepen in het gebied maar uiteraard moet ook rekening worden gehouden met de natuurlijke dynamiek die niet aan het gebied toe te schrijven is, zoals landelijke vogeltrends, temperatuur, neerslag etc. Duidelijk is echter wel dat voor bijna alle hoofdgroepen een toename te zien is. De enige uitzondering zijn de akkervogels en de weidevogels, die in 2025 respectievelijk 13% en 3% lager scoorden. De grootste relatieve winst werd geboekt bij de rietvogels met een toename van maar liefst 115%. De kleinste relatieve toename werd vastgesteld bij de bosvogels (26%). Hieronder zal worden ingegaan op de verschillende hoofdgroepen waarbij radargrafieken worden getoond van de soorten die tenminste in één van de onderzoeksjaren minstens één territorium hadden in het gebied. De opbouw is steeds zo dat in de grafiek wordt gestart om “twaalf uur” met de soort met het laagste aantal territoria in 2018. Het aantal territoria neemt “met de klok mee” toe in 2018. Dit zijn steeds de oranje lijnen in de grafiek. De groene lijnen geven dan de territoriumdichtheid in 2025 weer. Alles is genormeerd naar aantal territoria per 100 ha.

Rietvogels

Om te beginnen met de groep met de grootste winst: duidelijk is te zien waar die winst door wordt veroorzaakt, namelijk de Kleine karekiet: van 8 naar 33 territoria! Dit kwam vooral door de aanwezigheid van een groter areaal riet langs de beek in 2025.

Figuur 19. Dichtheid rietvogels 2018 en 2025

Twee soorten zijn er bij gekomen ten opzichte van 2018, namelijk de Waterral met 2 territoria en de Blauwborst met 5 territoria.

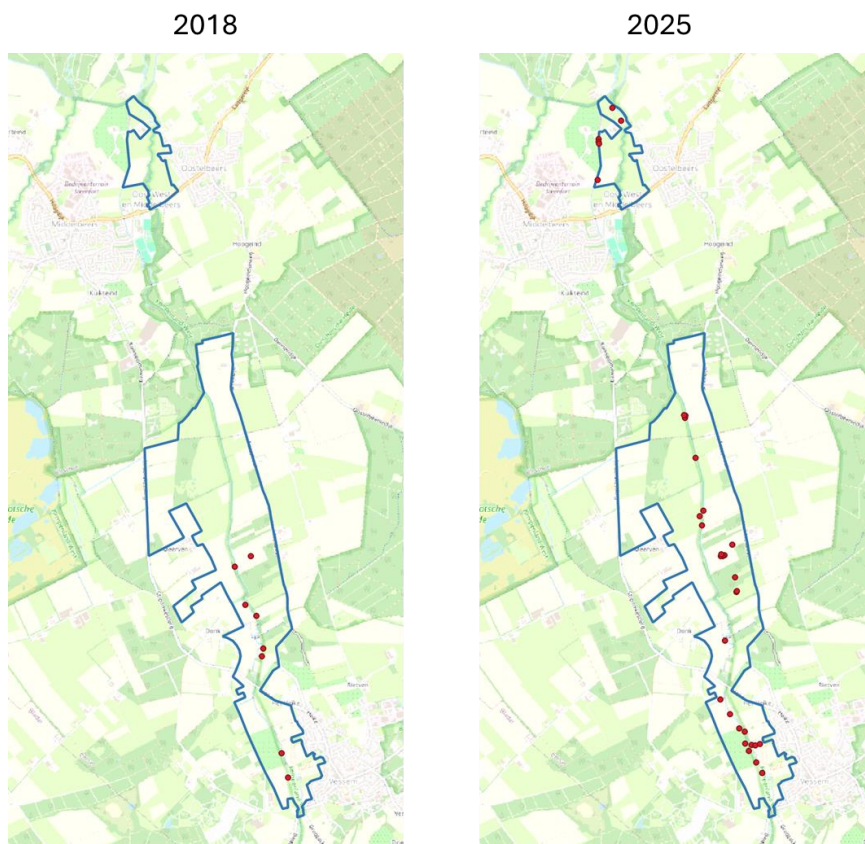
Figuur 20. Blauwborst van 0 naar 5 territoria

Figuur 21. Kleine karekiet is fors toegenomen sinds 2018

Ook de Rietgors heeft geprofiteerd van de natuurontwikkeling in het gebied. Het aantal territoria is meer dan verdubbeld, van 4 naar 9 territoria. Het aantal territoria van het Waterhoen is afgenomen van 10 naar 6 territoria en de Sprinkhaanzanger ging van 3 naar 1 territorium.

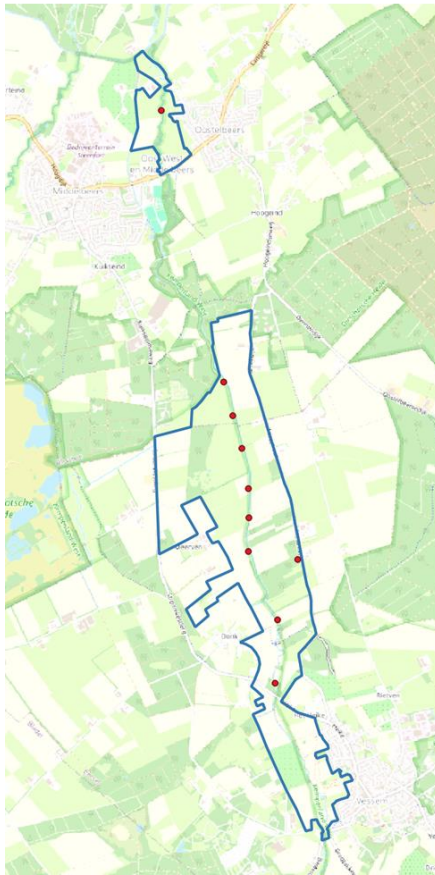
Kleine karekiet

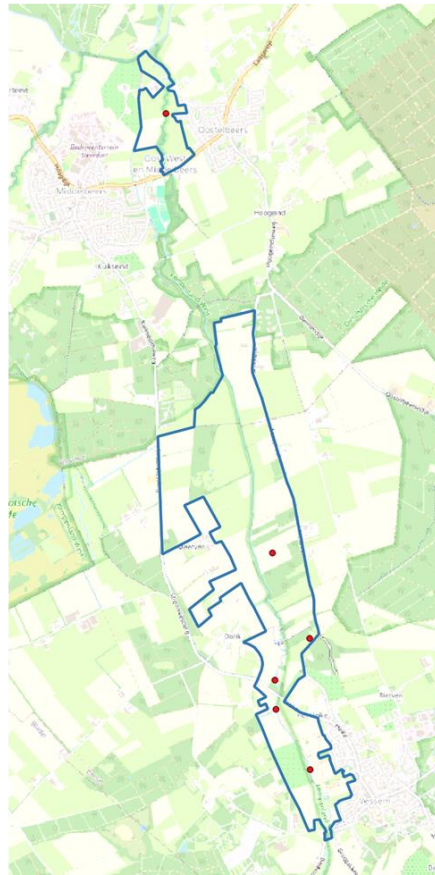
Figuur 22. De Rietgors is ook meer dan verdubbeld sinds 2018

Waterhoen

2018

2025

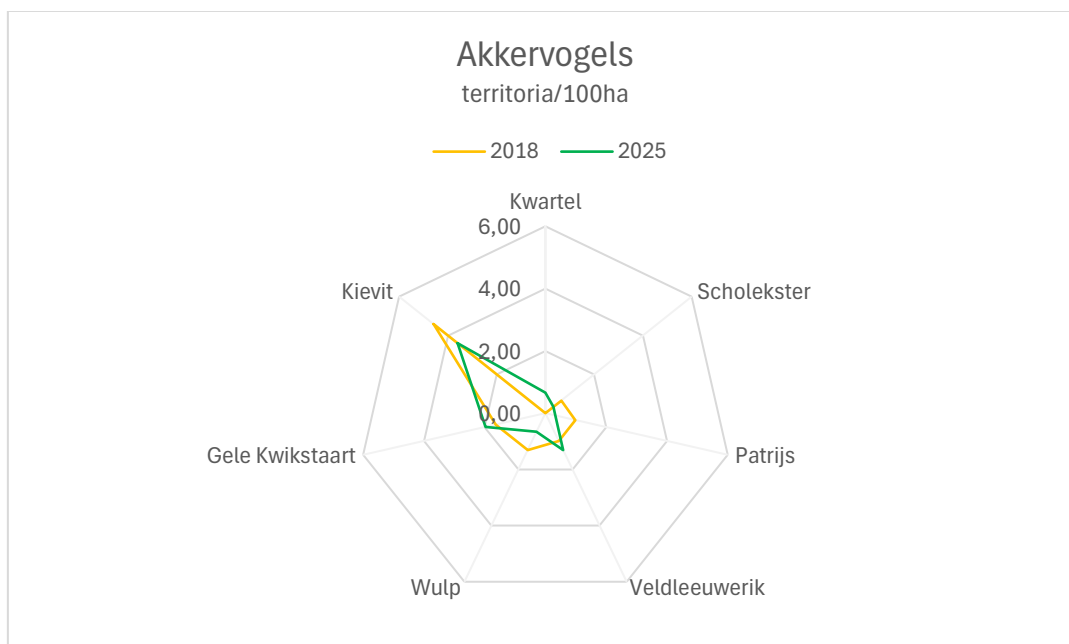

Figuur 23. Het Waterhoen was blijkbaar meer gebaat bij de bredere beek

Figuur 24. Waterhoen in Liesgras

Akkervogels

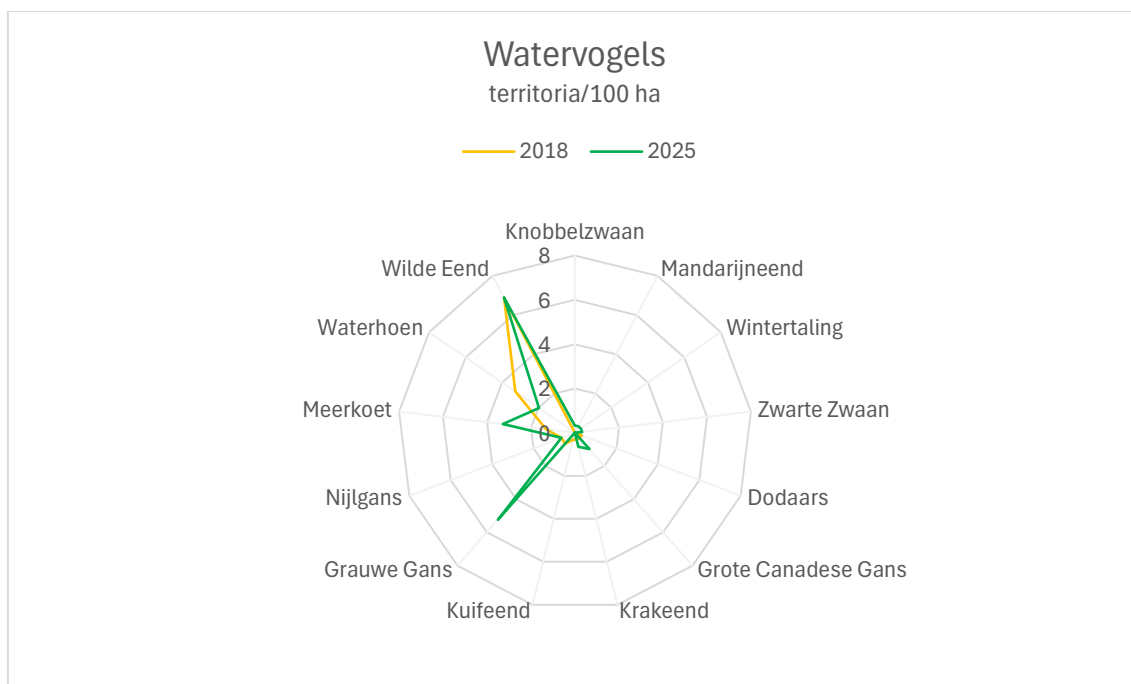
Figuur 25. Soorten akkervogels en hun dichtheid in 2018 en 2025

Het aantal akkervogelterritoria nam met 13% af. De Kwartel is als nieuwe soort vastgesteld met 2 territoria. Het voorkomen van deze zomergast wisselt echter nogal van jaar tot jaar maar niettemin is het verschijnen van de Kwartels in de hooilanden ten noorden van de Spekdonken een verheugend feit.

Kievit, Wulp, Scholekster en Patrijs namen af. De trend voor deze soorten is landelijk gezien ook een dalende. De ontwikkelingen in het gebied hebben het voor deze soorten niet kunnen compenseren. De Gele Kwikstaart en de Veldleeuwerik zijn wel toegenomen ten opzichte van 2018.

Figuur 26. Patrijs ging van 3 naar 1 territorium (foto Tom Heijnen)

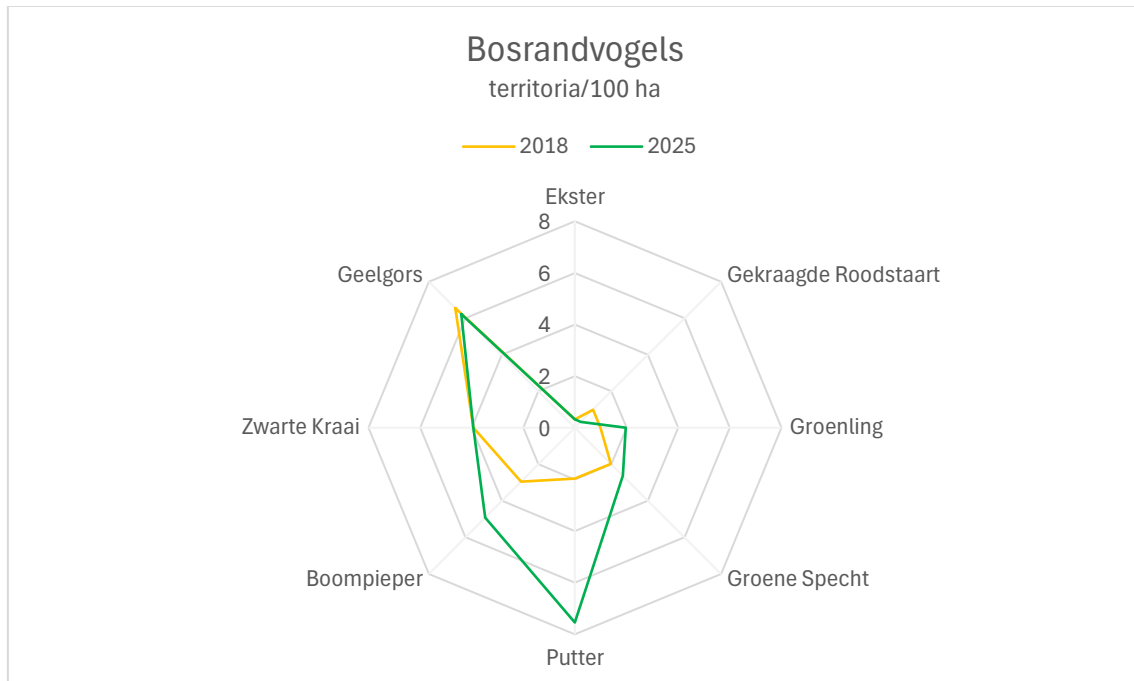

Figuur 27. Soorten watervogels en hun dichtheid in 2018 en 2025

Het aantal territoria van de talrijkste soort, de Wilde eend, is exact gelijk gebleven. De grootste toename zit bij de Grauwe Gans. Dit past in de landelijke trend. Knobbelzwaan, Zwarte Zwaan, Wintertaling en Mandarijneend waren afwezig in 2018 en hadden elk één territorium in 2025. Hier zal de inrichting ook een rol in gespeeld hebben. De afname van het Waterhoen is al besproken maar de Meerkoet laat min of meer het tegenovergestelde zien, die ging van 4 naar 10 territoria.

Figuur 28. Meerkoet nam toe van 4 naar 10 territoria (foto Tom Heijnen)

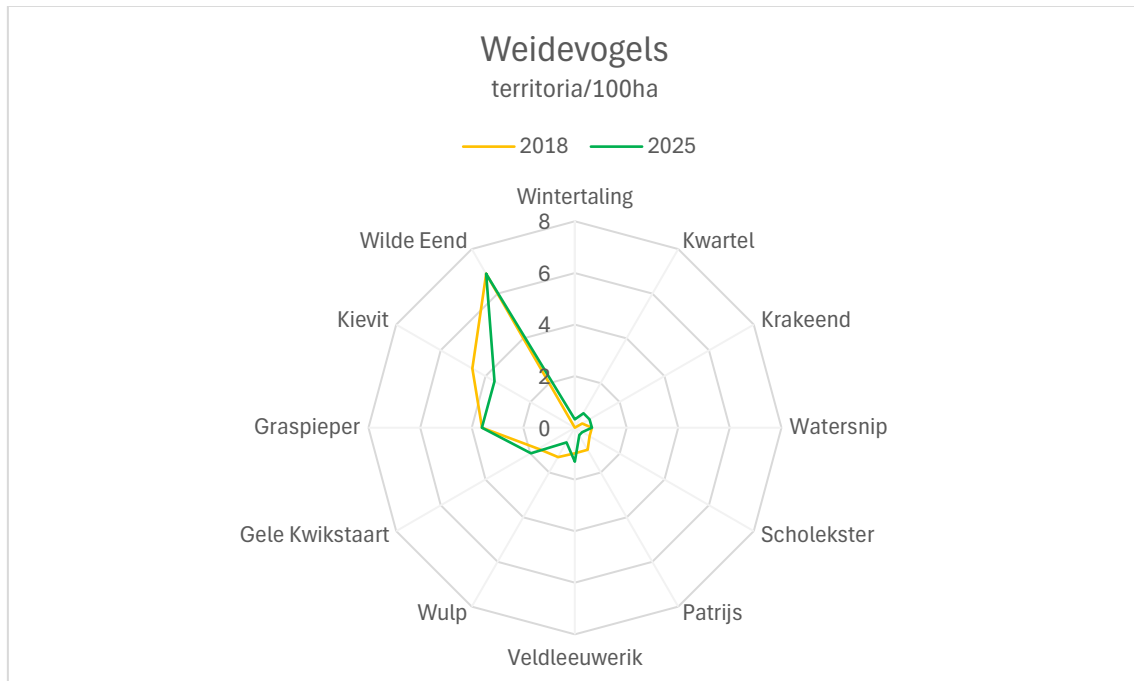

Figuur 29. Soorten bosrandvogels en hun dichtheid in 2018 en 2025

De bosrandvogels zijn in 2025 met 42% toegenomen. De grootste bijdrage hieraan wordt geleverd door de Putter. Ook bij deze soort is sprake van een landelijk toenemende trend. Het is moeilijk vast te stellen wat de bijdrage van de gebiedsontwikkeling is maar met de toename van hooilanden en ruigtes is het gebied er zeker “puttervriendelijker” op geworden. Boompieper, Groene Specht en Groenling namen ook toe. Het aantal territoria Zwarte Kraai en Ekster bleef gelijk terwijl Geelgors en Gekraagde Roodstaart een lichte afname lieten zien.

Figuur 30. Boompieper: een toegenomen bosrandvogel

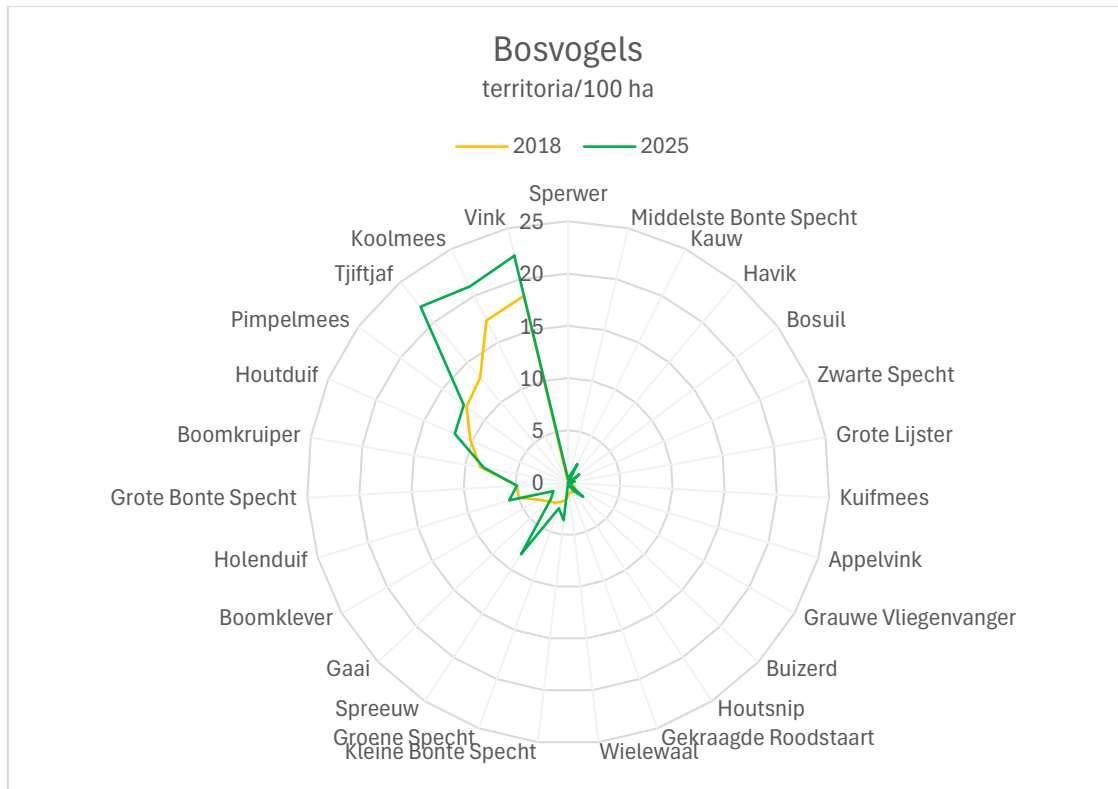

Figuur 31. Soorten weidevogels en hun dichtheid in 2018 en 2025

De vorm van de radar grafiek is gelijkvormig voor beide onderzoeksjaren. De meest in het oog springende verandering is de achteruitgang van de Kievit en ook de Wulp en de Scholekster. Wilde eend en Graspieper zijn gelijk gebleven. De Veldleeuwerik en de Gele Kwikstaart namen wat toe.

Figuur 32. Kievit; ondanks de ingrepen toch een achteruitgang

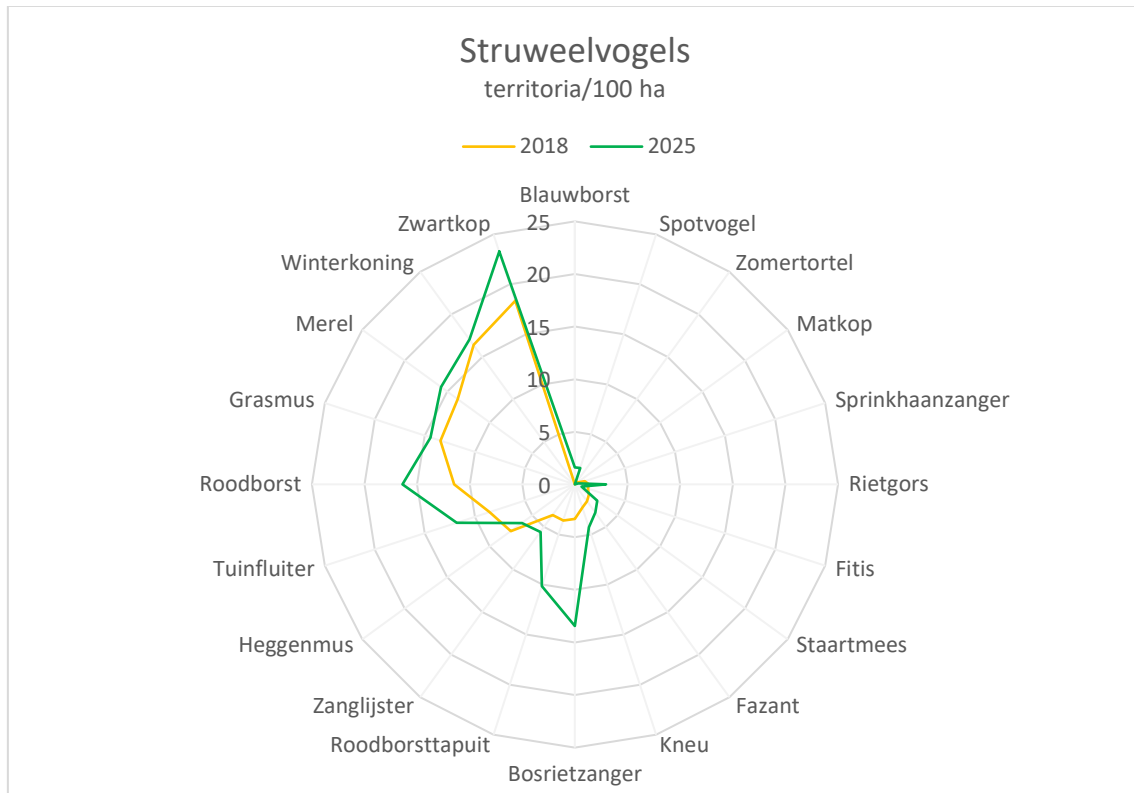
Figuur 33. Soorten bosvogels en hun dichtheid in 2018 en 2025

Van de bosvogels haalde de Spreeuw relatief de grootste winst ten opzichte van 2018 en in absolute zin was dat de Tjiftjaf. Ook de Kleine Bonte Specht scoorde goed. Dit zou wel eens te maken kunnen hebben met de bomensterfte (en dus zachter hout) die zich in onlangs heeft voorgedaan door de extreem natte omstandigheden. Ook Vink, Koolmees, Houtduif en Holenduif deden het goed. Nieuwkomers ten opzichte van 2018 waren Kauw, Sperwer en Middelste Bonte Specht. Gekraagde Roodstaart, Gaai, Boomklever en Boomkruiper gingen wat achteruit en van de Havik, Wielewaal, Kuifmees en Grauwe Vliegenvanger werden in 2025 geen territoria meer vastgesteld.

Figuur 34. Kleine Bonte Specht: van 5 territoria n 2018 naar 11 territoria in 2025

Struweelvogels

Figuur 35. Soorten struweelvogels en hun dichtheid in 2018 en 2025

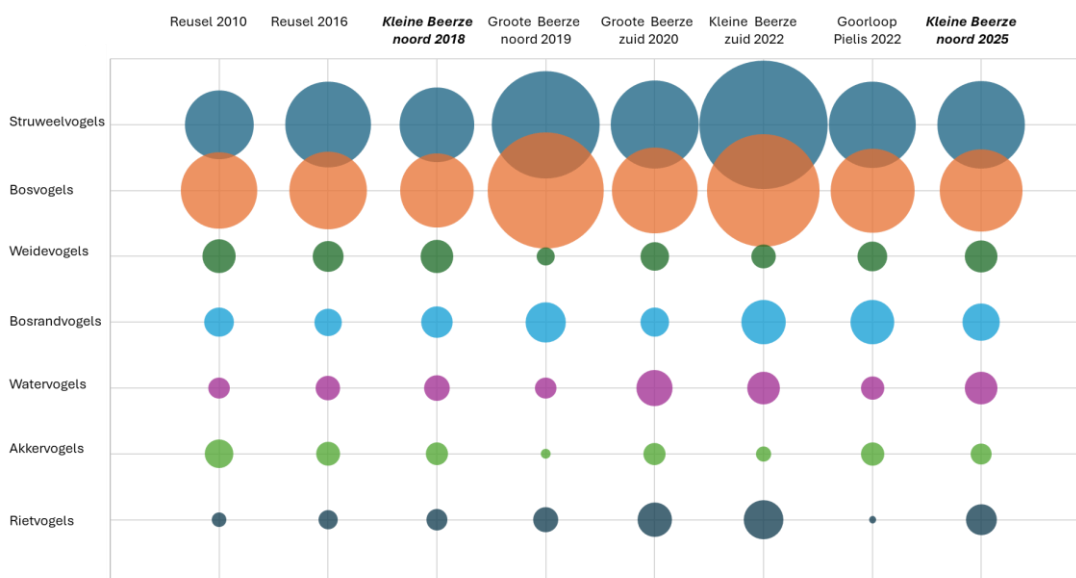
Blauwborst en Spotvogel verschenen nieuw in 2025 met ieder 5 territoria. De grootste relatieve toename was er voor Bosrietzanger, Roodborsttapuit en Rietgors maar zoals te zien in figuur 35 namen veel struweelvogels toe. Een afname was er voor Sprinkhaanzanger, Fitis en Heggenmus. Matkop en Zomertortel verdwenen geheel.

Figuur 36. Bosrietzanger: grootste relatieve toename van de struweelvogels

4.1.3 Vergelijking met andere beekdalen in de Kempen

Vogelwerkgroep De Kempen heeft de laatste jaren veel broedvogelinventarisaties uitgevoerd in beekdalen in haar werkgebied, zie figuur 37. Deze beekdalen zijn allemaal op dezelfde wijze geïnventariseerd en veelal ook door dezelfde personen. Deels gaat om nulmetingen en soms om herhalingsmetingen. Het is lastig om de verschillende beekdalen te vergelijken omdat ze natuurlijk allemaal anders zijn ingericht. Wel is er een soort profiel te maken aan de hand van de hoofdgroepen van vogels. Dit is weergegeven in figuur 37. De beekdalen zijn gerangschikt naar jaar van inventariseren en het onderhavige gebied (Kleine Beerze noord) is vet en schuin gedrukt. De grootte van de bollen geeft het aantal territoria weer voor iedere hoofdgroep en alles is weer genormeerd naar territoria per 100 ha. Alle beekdalen geven grofweg hetzelfde beeld: twee grote bollen voor struweelvogels en bosvogels en de andere bollen zijn allemaal aanzienlijk kleiner.

Figuur 37. Profielen van de beekdalen in de Kempen

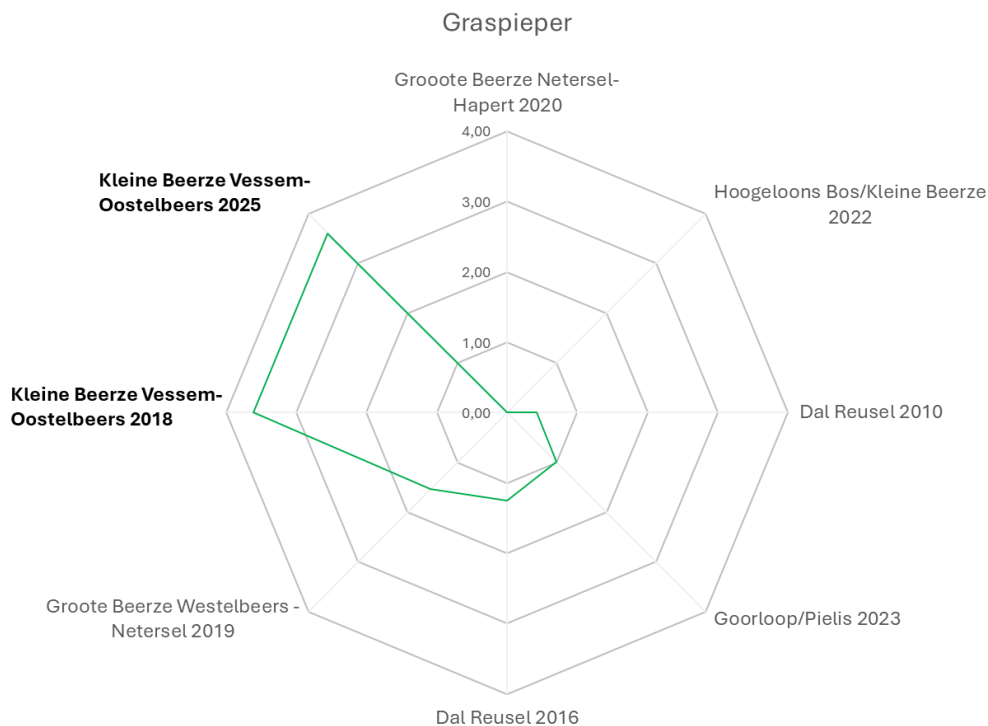
De gegevens in tabel 3 laten zien dat voor het onderhavige gebied (vet gedrukt) het totale aantal territoria per 100 ha wat achterblijft bij het gemiddelde. Het is wel gestegen tussen 2018 en 2025. De meeste beekdalen liggen echter onder het gemiddelde omdat er twee beekdalen zijn die ver boven het gemiddelde uitsteken: Groote Beerze noord 2019 en Kleine Beerze zuid 2022. Dit zijn beekdalen die al langer geleden voor het grootste deel een natuurbestemming hebben.

Tabel 3. Detailgegevens per 100 ha

Beekdal en jaar	Reusel 2010	Reusel 2016	Kleine Beerze noord 2018	Groote Beerze noord 2019	Groote Beerze zuid 2020	Kleine Beerze zuid 2022	Goorloop Pielis 2022	Kleine Beerze noord 2025	gemiddeld
oppervlakte (ha)	239	239	305	324	320	87	101	305	
Struweelvogels	94	146	110	229	154	326	149	151	170
Bosvogels	117	120	108	267	147	252	140	136	161
Weidevogels	23	19	22	7	16	11	18	21	17
Bosrandvogels	17	15	20	32	17	39	39	28	26
Watervogels	9	12	13	9	26	22	11	21	15
Akkervogels	16	11	10	2	10	5	11	9	9
Rietvogels	4	8	9	13	23	31	1	19	13
totaal	280	331	291	558	393	686	368	385	412

Voor wat betreft weidevogels scoort het onderhavige gebied wel bovengemiddeld en in 2025 geldt dat ook voor bosrandvogels, watervogels en rietvogels.

Op soortniveau zijn er een paar soorten waar het dal van de Kleine Beerze (noord) zich onderscheidt van de andere beekdalen. Dat geldt in de eerste plaats voor de Graspieper. Deze weidevogel komt niet zo veel voor in de Kempische beekdalen maar het onderhavige gebied vormt daar een uitzondering op. Dat geldt zowel voor 2018 als voor 2025.

Figuur 38. Graspieper dichtheid in verschillende beekdalen in de Kempen

De dichtheid van de graspieper in het dal van de Kleine Beerze bij Vessem en Oostelbeers springt er duidelijk uit. Het aantal was in beide onderzoeksjaren gelijk (11 territoria) en veel hoger dan in alle andere beekdalen.

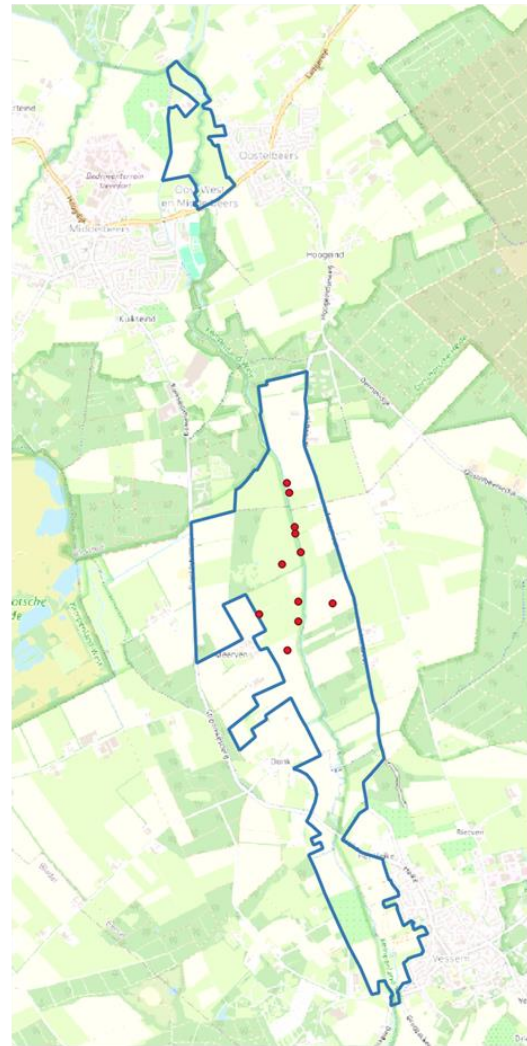
Figuur 39. Graspieper: populatie groot en stabiel nabij het Molenbroek

Graspieper

2018

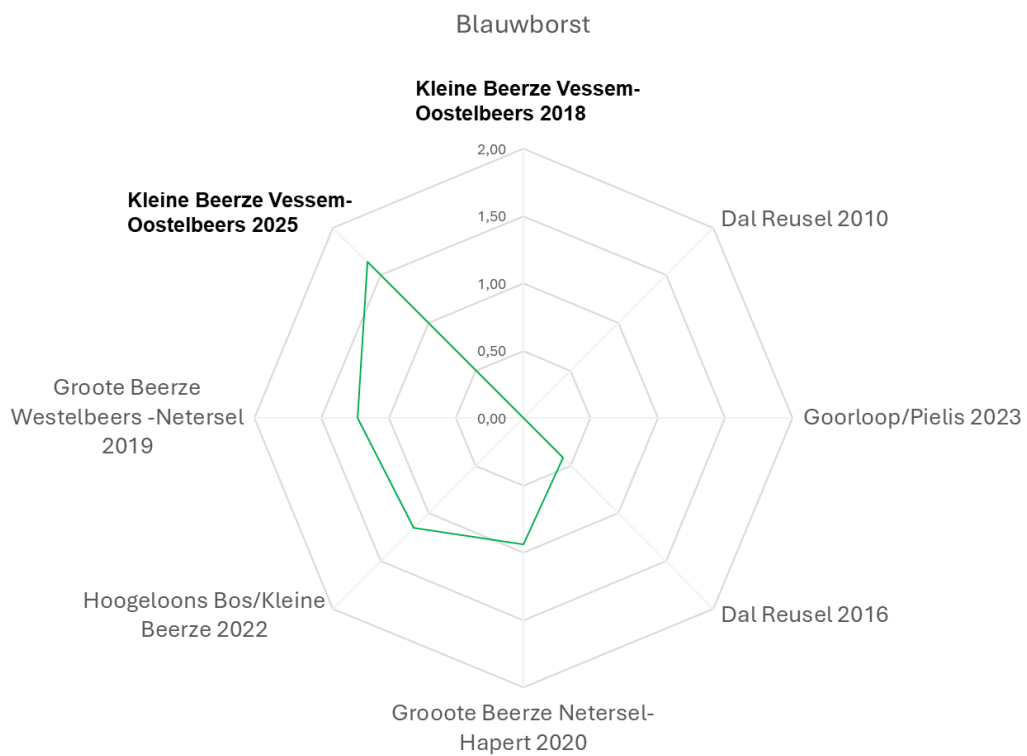
2025

Figuur 40. Ligging van de territoria van de Graspieper in 2018 en 2025

Het is niet helemaal duidelijk waarom dit beekdal rijker is aan Graspiepers maar het lijkt wel bestendig. De territoria beperken zich in en direct rond het Molenbroek. Dat was in 2018 zo, en ook in 2025.

Een soort die ook in het onderhavige gebied in 2025 het hoogste scoorde was de Blauwborst. In 2018 ontbrak de soort nog in dit gebied. Vooral de grondaafgravingen in de buurt van de beek waar wat riet tot ontwikkeling komt hebben een gunstig effect op de Blauwborst. De soort is ook in het zuidelijke deel (Dorp aan de beek) aanwezig met twee territoria. Ook was er een territorium te vinden in de coniferenkwekerij die zich in het gebied bevindt. De hoogste score in 2025 zal waarschijnlijk ook te maken hebben met de landelijke trend van de Blauwborst, want dat is een stijgende. Hetzelfde geldt waarschijnlijk voor de Putter. Ook die gaf dit jaar de hoogste score te zien van alle eerder onderzochte beekdalen. Waarschijnlijk zijn de Putters in de andere beekdalen ondertussen ook toegenomen.

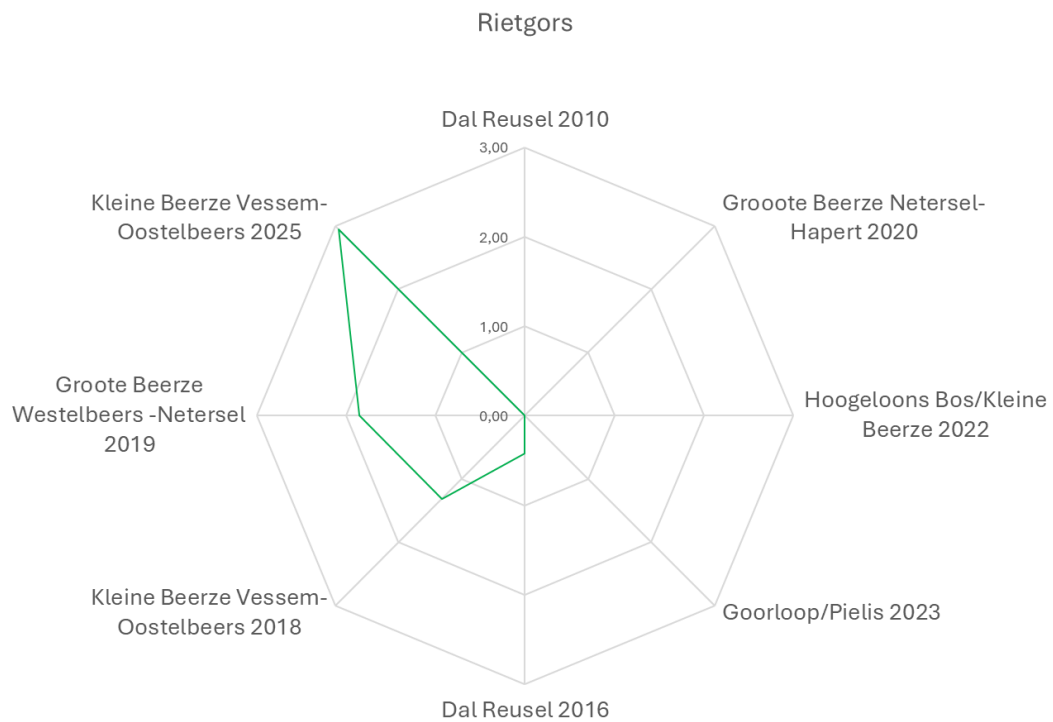

Figuur 41. Blauwborst dichtheid in verschillende beekdalen in de Kempen

Figuur 42. Blauwborst in de coniferenkwekerij

De volgende soort met de hoogste score in 2025 was de Rietgors. De vernatting van het gebied heeft een gunstige uitwerking. De natte delen van de ruige hooilanden maar ook de pitrusvelden werden gebruikt als broedplaats.

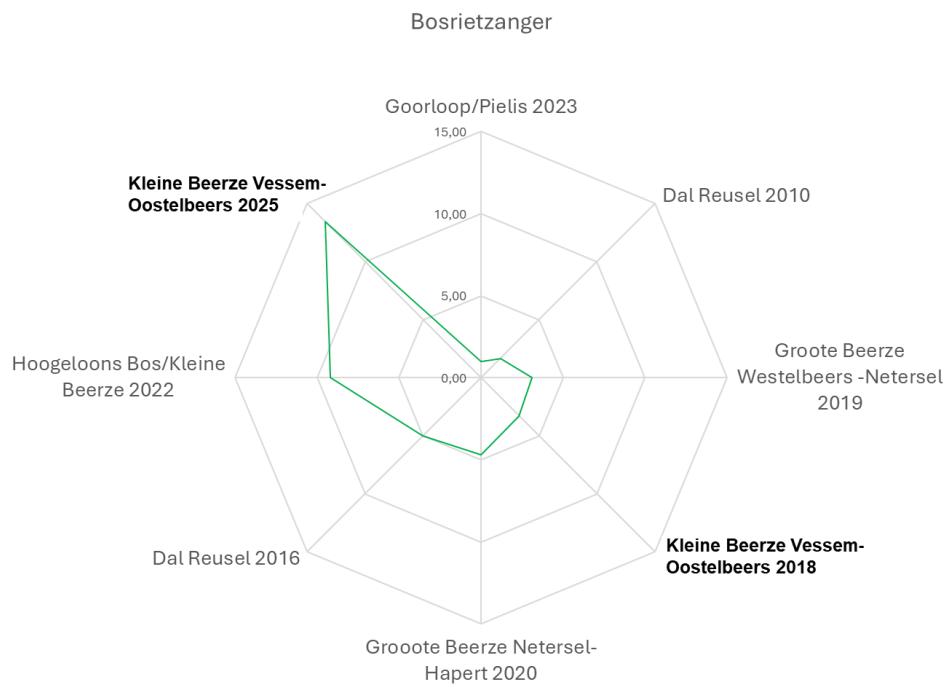

Figuur 43. Rietgors dichtheid in verschillende beekdalen in de Kempen

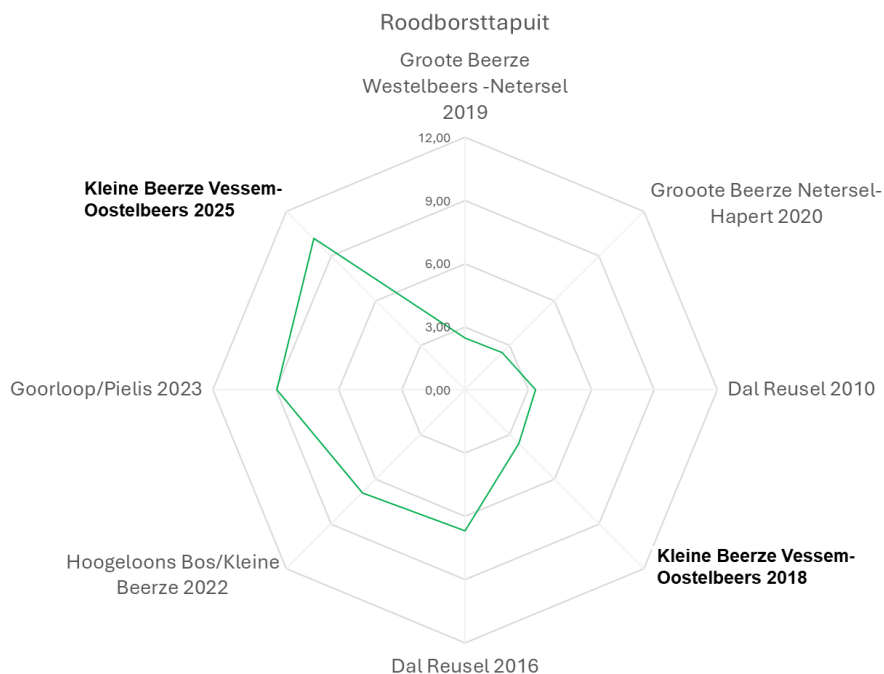

Figuur 44. Rietgors, geringd vrouwtje met voer

Nog twee soorten die in het onderhavige gebied in 2025 het hoogst scoorde zijn de Bosrietzanger en de Roodborsttapuit. Twee soorten die gebaat zijn bij natuurontwikkeling in de vroege fase waarbij opkomende ruigtes ontstaan. Als gebieden verder verruigen of “verbossen” dan kunnen ze weer afnemen.

Figuur 45. Bosrietzanger dichtheid in verschillende beekdalen in de Kempen

Figuur 46. Roodborsttapuit dichtheid in verschillende beekdalen in de Kempen

Soorten die in dit gebied in 2025 (vergeleken met de andere beekdalen) als slechtste scoorden waren Fitis, Matkop, Boomkruiper en Kuifmees.

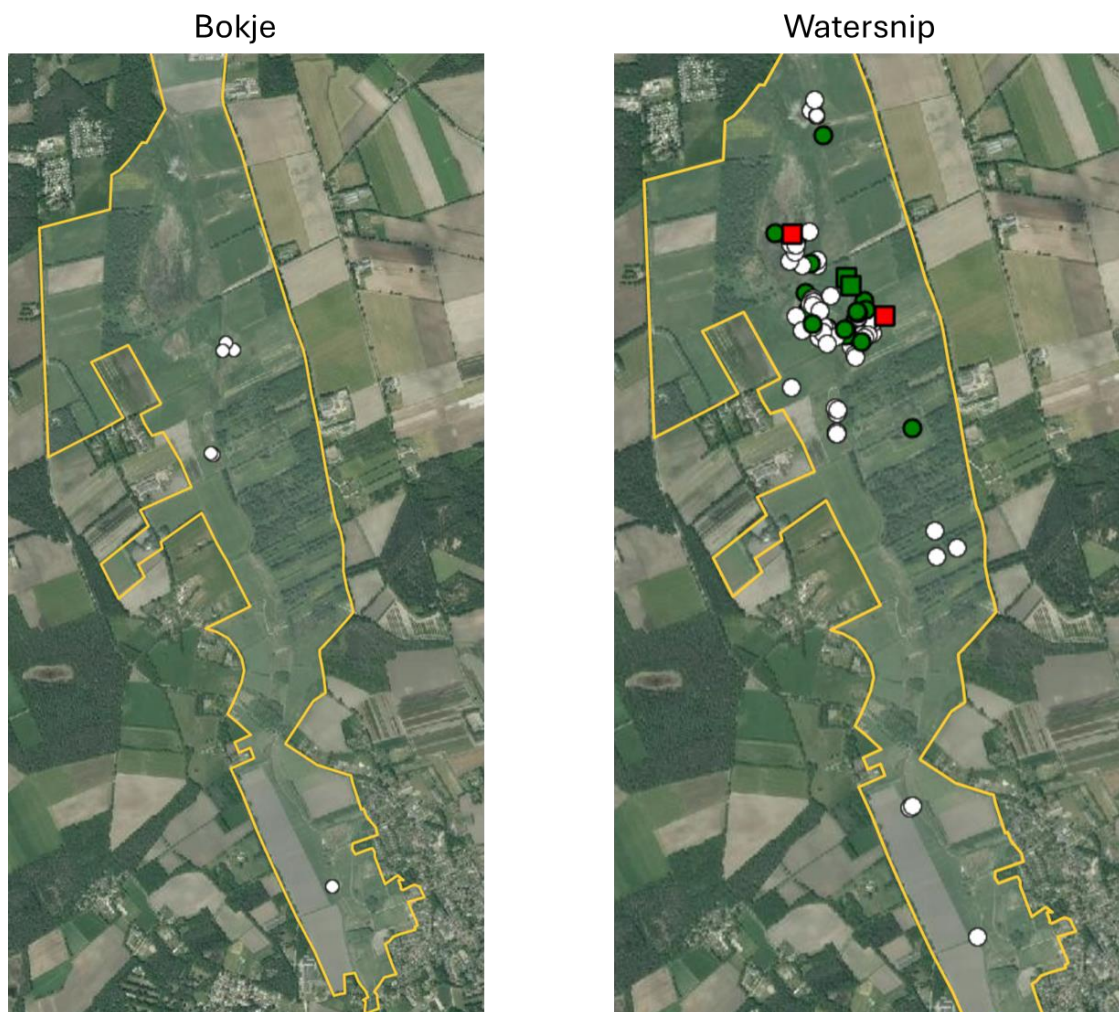
4.2 Niet-broedvogels

De beekdalen zijn niet alleen belangrijk voor broedvogels maar ook voor niet-broedvogels. Dat geldt zeker voor het dal van de kleine Beerze, waar de recente ontwikkelingen zorgen voor veel water in het gebied, vooral in de winter en het vroege voorjaar. Op heel veel plaatsen ontstaan grotere waterpartijen en plas-dras situaties. Voor veel wintergasten en doortrekkers is dat een heel belangrijk habitat. Een van die soorten is de watersnip. Tijdens de inventarisatie zijn in het vroege voorjaar veel exemplaren aangetroffen. De meeste exemplaren zijn daarna vertrokken om elders te gaan broeden.

Figuur 47. Watersnip in het vroege voorjaar

Naast de Watersnippen zijn ook Bokjes zijn waargenomen in het vroege voorjaar. Deze kleine snippen broeden voornamelijk in Zweden, Finland en het noorden van Rusland. Ze overwinteren en trekken door in ons land en houden zich dan onder andere op in onze beekdalen. De vogels zijn heel onopvallend en vertrouwen op hun schutkleuren. Meestal zijn het opvliegende vogels die worden opgemerkt. Ook met een warmtekijker zijn ze wel op te sporen. In figuur 48 zijn alle waarnemingen van Bokje en Watersnip weergegeven die in het voorjaar van 2025 zijn gedaan. De rode en groene stippen zijn van de territorium houdende Watersnippen. Alle witte stippen kunnen beschouwd worden als wintergast of doortrekker. Het zijn aanzienlijke aantallen. Op de kaartjes is te zien waar de geschikte delen liggen voor deze soorten; het zijn vooral de natte plaatsen met lage begroeiing. Het werkelijke aantal vogels zal aanzienlijk hoger liggen omdat beide snippen zich drukken en pas opvliegen als je ze heel dicht genaderd bent.

Figuur 48. Waarnemingen van Bokje en Watersnip in het voorjaar van 2025

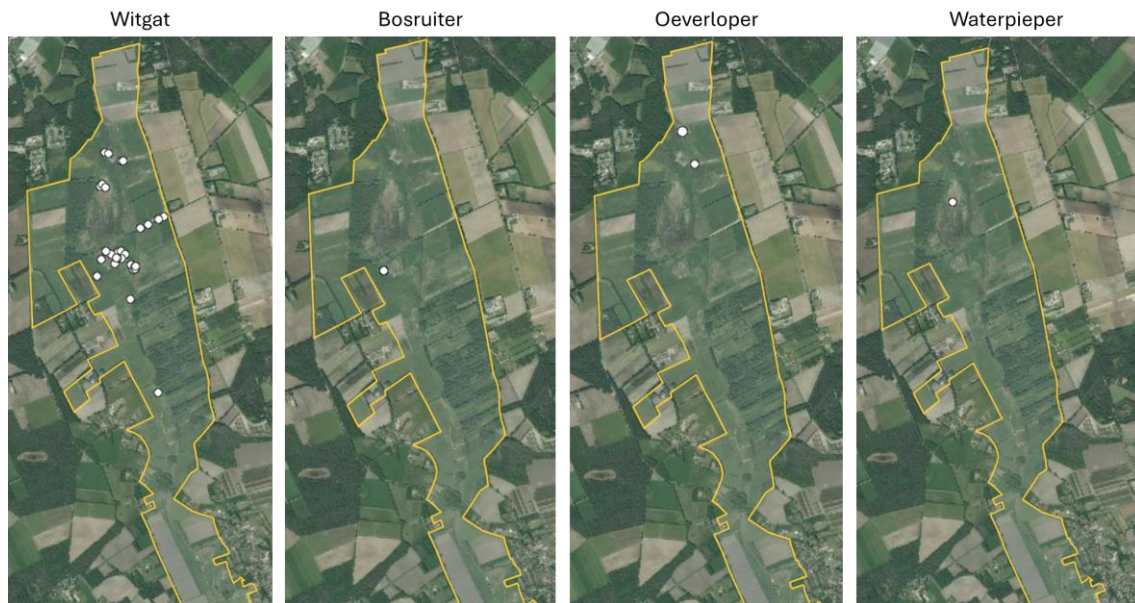
Tijdens de laatste natte winters werden vaak Kleine zwanen in de winter aangetroffen in de omgeving en in het onderzochte gebied. Een groep van ongeveer 50 exemplaren verbleef hier lange tijd.

Figuur 49. Kleine zwanen (foto Tom Heijnen)

Een andere soort die in grote getalen in het vroege voorjaar van het gebied gebruik maakt is de Kievit. De natte situatie geeft foerageermogelijkheden voor deze soort.

Verreweg de meeste exemplaren verlieten het gebied om elders te gaan broeden. Slechts enkele paren (11) bleven achter om hier te gaan broeden. Steltlopers als Witgat, Bosruiter en Oeverloper zijn ook vastgesteld in het vroege voorjaar van 2025 en ook een Waterpieper. Figuur 50 toont het belang van het Molenbroek en omgeving als pleisterplaats voor deze soorten.

Figuur 50. Waarnemingen van een aantal doortrekkers in het voorjaar van 2025

Figuur 51. Witgatjes in het Molenbroek

In de ondergelopen graslanden in het gebied hield zich langdurig een paartje Slobeend op. Dit is een typische soort voor dit soort plas-dras gebieden. De verdroging kwam echter te vroeg en het paartje vertrok om mogelijk elders te gaan broeden. Als het gebied

wat langer de natte situatie zou kunnen vasthouden is de Slobeend een mogelijke kandidaat broedvogel. Hetzelfde geldt voor de Roerdomp en het Porseleinhoen die hier in het extreem natte voorjaar van 2024 verbleven.

Figuur 52. Paartje Slobeend (en mannetje Wilde eend) in een ondergelopen weiland

Ook wordt het gebied gebruikt door een aantal roofvogels en uilen als foerageergebied. Dit is vastgesteld aan de hand van directe waarnemingen en het vinden van ruiveren. Kerkuilen broeden in de directe omgeving en gebruiken het gebied als jachtgebied. Ook jaagt hier de Oehoe, die zijn typische prooiresten zoals lege egelvellen achterlaat. Ook jaagt de Blauwe kiekendief de laatste jaren regelmatig in dit gebied in de winter. Ook is de Wespendiffesignaleerd boven het gebied.

Figuur 53. Mannetje Wespendiff

Een Fluiter werd dit jaar ook als doortrekker vastgesteld. Een fanatiek zingend exemplaar werd gezien in het bos van het Molenbroek. Later werd hij niet meer waargenomen.

Figuur 54. Fluiter in het bos van het Molenbroek

Figuur 55. Boerenzwaluwen gebruiken het gebied veelvuldig als jachtgebied en als verzamelplaats voor nestmateriaal.

In het gebied liggen veel hooilanden. Deze worden in principe één keer per jaar gemaaid en soms extensief nabeweïd. In de periode dat de hooilanden lang gras hebben, is er voor de bodemfoerageerders weinig te halen. Direct na het maaien is dit volledig anders. De bodem is dan goed bereikbaar en vaak zijn er extra prooien beschikbaar die gesneuveld zijn door het maaien. Onder andere, Spreeuwen, Blauwe Reigers, Ooievaars en Buizerds profiteren hiervan.

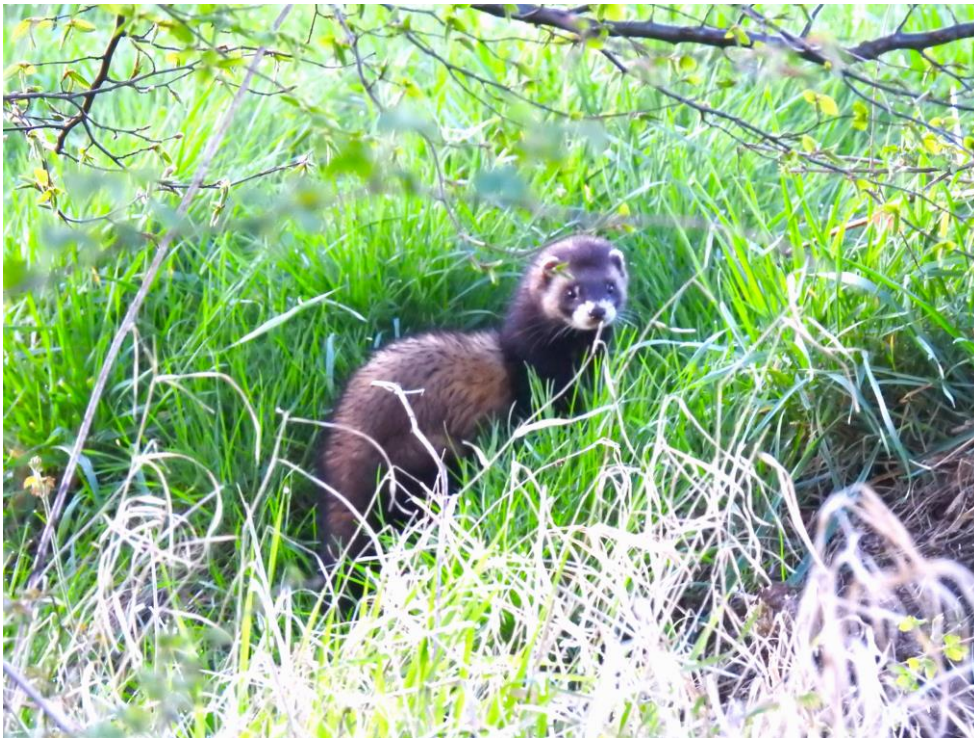
Figuur 56. Spreeuwen foerageren op pas gemaaid hooiland

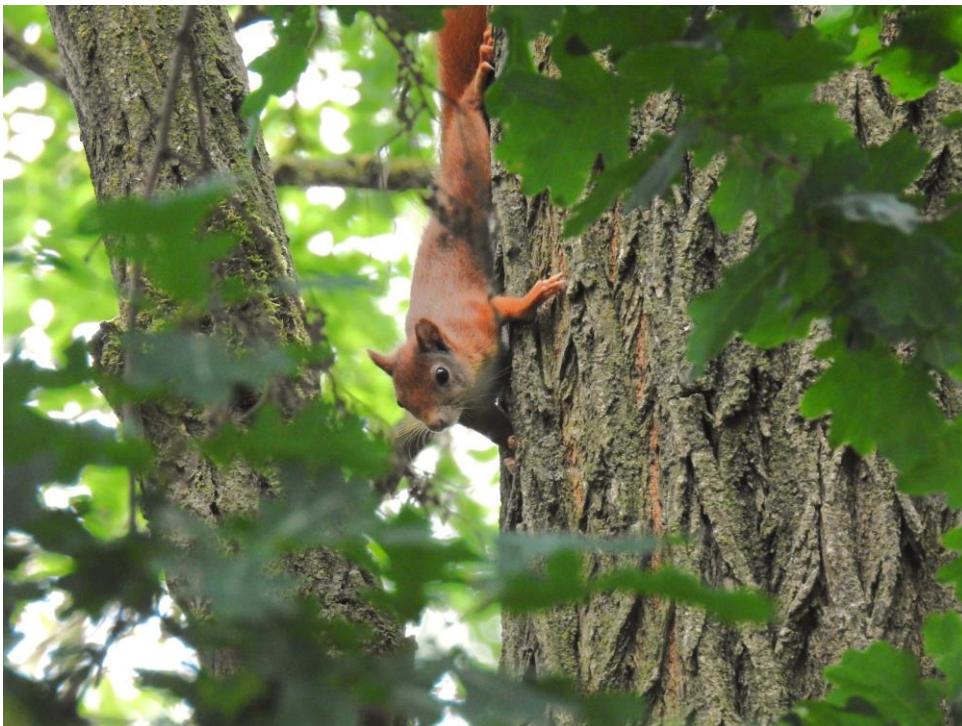
Figuur 57. Blauwe reigers en Ooievaars op gemaaid hooiland

4.3 Zoogdieren

Zoogdieren werden tijdens onze broedvogelinventarisaties genoteerd. Deze geven echter altijd een onvolledig beeld omdat ze vaak nachtactief zijn en moeilijk waar te nemen. Het zijn vaak toevalstreffers die dan vooral in de vroege ochtend plaatsvinden.

Figuur 58. Waarnemingen van nachtactieve soorten zoals deze bunzing zijn vaak toevalstreffers

Figuur 59. Zelfs bij dagactieve soorten als deze Eekhoorn is waarnemen lastig

Het uitzetten van cameravallen geeft een betere indruk van de voorkomende zoogdieren maar ook dit zal geen volledig beeld opleveren.

Er zijn drie soorten zoogdieren waarvan sporen gevonden zijn tijdens de broedvogelinventarisatierondes en die niet voor de cameraval zijn verschenen. Dit betrof Dwergmuis, Wezel en Bever.

Met de 35 monsterpunten kan ook een inzicht verkregen worden in de relatieve dichtheden. Tabel 4 geeft het aantal keren (van de 35 monsterpunten) dat de soort voor een camera verschenen is. De soorten zijn gerangschikt naar afnemende frequentie.

Tabel 4. Aantal monsterpunten (maximaal 35) waarop zoogdieren zijn geregistreerd

<i>soort</i>	<i>frequentie</i>
Bosmuis	30
Rosse Woelmuis	21
Steenmarter	16
Ree	13
Haas	8
Vos	6
spitsmuis spec.	4
Huiskat	4
Egel	3
Eekhoorn	3
Bruine rat	2
Bunzing	2
Das	2
Veldmuis/Aardmuis	2
Konijn	1
Mol	1

Zoals gemeld zijn de camera's steeds in de bosschages opgesteld vanwege windgevoeligheid en veiligheid. Dit gaat ten koste van waarnemingen van soorten die vooral in open gebied leven zoals bijvoorbeeld Veld- en Aardmuis. De spitsmuizen waren niet op soortniveau te determineren.

Figuur 60. Das en Vos voor de camera

De tabel laat zien dat de Bosmuis met voorsprong het meest verspreid voorkomt gevolgd door de Rosse Woelmuis. Daarna volgen Steenmarter en Ree. Dit zelfde beeld wordt ook verkregen in de rest van het werkgebied van Vogelwerkgroep De Kempen (Kolsters ongepubliceerd). De Steenmarter is in onze omgeving tegenwoordig vele malen talrijker dan de Bunzing.

Figuur 61. Bosmuis (links) kwam het vaakst voor de camera, gevolgd door de Rosse woelmuis (rechts)

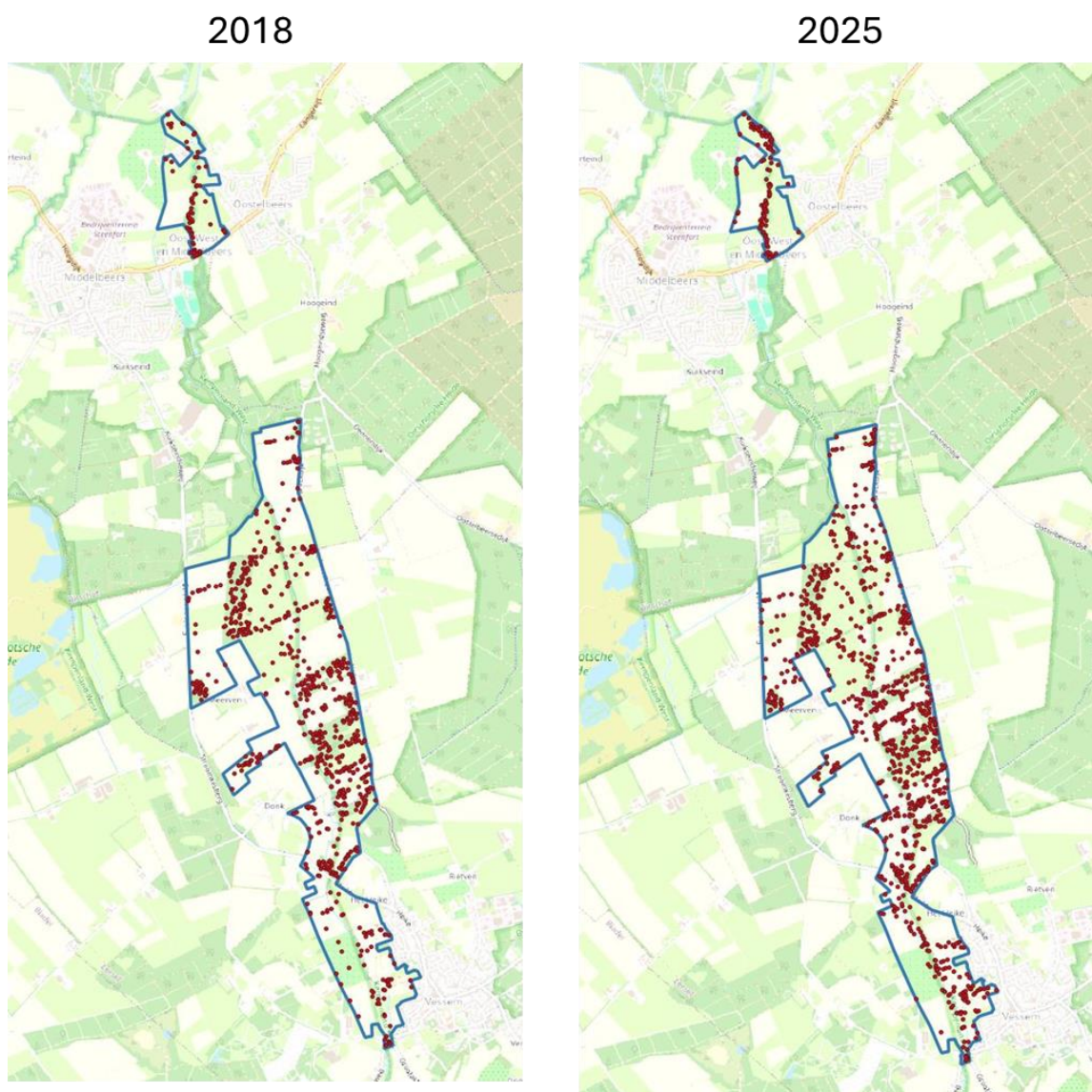
Figuur 62. Steenmarter (links) tegenwoordig veel talrijker dan de Bunzing (rechts)

Figuur 63. Ree en Haas op plaats vier en vijf

5. SLOTBESCHOUWING

De beekdalen in de Kempen zijn belangrijke vogelgebieden. Ieder beekdal heeft weer z'n eigen karakteristieken. In grote lijnen is de vogelbevolking gelijk. Bosvogels en struweelvogels zijn het talrijkst, op afstand gevolgd door de andere groepen als weidevogels, rietvogels, watervogels, bosrandvogels en akkervogels. Op zich is dat natuurlijk logisch. De dichtheid aan vogels in een hectare bos of struweel is doorgaans hoger dan bijvoorbeeld in een hectare grasland. Dat is duidelijk te zien in figuur 64. De dichte clusters van territoria liggen steevast in de delen met bos of struweel. Maar het gaat natuurlijk ook om de afwisseling van de begroeiing. Een aantal beekdalen heeft een besloten karakter waar de oude hooilandperceeltjes nog intact zijn gebleven of hebben veel beek begeleidend bos. Andere delen langs de beken hebben een meer open karakter.

Figuur 64. Alle territoria op de kaart in 2018 en 2025

Dat open karakter trekt weer andere vogelsoorten aan. Het is zaak om een zo groot mogelijk variatie te creëren, niet perse binnen een beekdal maar ook vooral tussen de beekdalen. Als er binnen een beekdal veel variatie is dan is er vaak geen grote open ruimte, die voor veel weidevogels bijvoorbeeld noodzakelijk is. Het dal van de Kleine

Beerze bij Vessem en Oostelbeers is typisch een voorbeeld van een beekdal met grote open ruimtes (naast de Spekdonken en het Molenbroekbos). Dat heeft dit beekdal gemeen met bijvoorbeeld het dal van de Reusel. Dat zijn de beekdalen met de beste bezetting aan weidevogels. Dat gaat dan niet om de grote aantallen (zoals in bijvoorbeeld beek begeleidend bos) maar wel om specifieke soorten. De kwantiteit van territoria is daarom dan ook niet het enige criterium om een beekdal te beoordelen.

Middels de inventarisatie van 2025 en de nulmeting uit 2018 hebben we het echte effect aan kunnen tonen van die ingrepen die in de tussentijd hebben plaatsgevonden, althans op het gebied van vogels. Natuurlijk zijn er bepaalde verwachtingen als er natuurontwikkeling plaatsvindt. Een echte meting voor en na de ingrepen tonen of die verwachtingen ook zijn uitgekomen. Er vinden de laatste jaren veel ontwikkelingen plaats in de Kempische beekdalen en het zou goed zijn als een nulmeting op het gebied van vogels standaard zou worden uitgevoerd zodat het werkelijke effect van de ingrepen vastgesteld kan worden. Gelukkig heeft Vogelwerkgroep De Kempen nog wat meer van deze nulmetingen uitgevoerd zodat een toetsing in de toekomst ook weer mogelijk is.

***Figuur 65. Het open karakter van het dal van de Kleine Beerze
(foto Geurt Jan van Ek)***

DANKWOORD

Met dank aan de inventariseerders voor het vroege opstaan en het maken van de vele meters. Met dank aan Tom Heijnen en Geurt Jan van Ek voor het aanleveren van foto's. Ook dank aan Tom, Geurt Jan en Pieter voor het kritisch doornemen van het concept en Tom Heijnen voor het prepareren van de territoriumkaarten. En tenslotte dank aan Brabants Landschap voor het verstrekken van de betredingsvergunning.

LITERATUUR

Erfgoeddeal Watermolen Landschappen, Het Molenbroek van de Munstermolen Watermolenlandschappen in beeld,

<https://www.watermolenlandschappen.nl/nieuws/het-molenbroek-van-de-munstermolen-watermolenlandschappen-in-beeld/7>

Sierdsema H. 1995. Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen. SBB-rapport 1995-1, SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. SBB/SOVON, Driebergen/Beek-Ubbergen

SOVON BMP archief, <https://avimap.sovon.nl/avimap/plots/>

Wouters P. 2029 Dal van de Kleine Beerze Nulmeting broedvogels 2018, uitgave Vogelwerkgroep De Kempen.

BIJLAGE 1. ECOLOGISCHE VOGELGROEPEN

Bosvogels

Wespendief
Havik
Sperwer
Buizerd
Houtsnip
Holenduif
Houtduif
Oehoe
Bosuil
Ransuil
Ruigpootuil
Groene Specht
Zwarte Specht
Grote Bonte Specht
Middelste Bonte Specht
Kleine Bonte Specht
Gekraagde Roodstaart
Grote Lijster
Bergfluit
Fluiter
Tjiftjaf
Goudhaan
Vuurgoudhaan
Grauwe Vliegenvanger
Kleine Vliegenvanger
Glanskop
Kuifmees
Zwarte Mees
Pimpelmees
Koolmees
Boomklever
Taigaboomkruiper
Boomkruiper
Wielewaal
Gaai
Kauw
Raaf
Spreeuw
Ringmus
Vink
Keep
Sijns
Kruisbek
Grote Kruisbek
Appelvink

Struweelvogels

Blauwborst
Paapje
Sprinkhaanzanger
Krekelzanger
Rietgors
Heggenmus
Nachtegaal
Roodborsttapuit
Bosrietzanger
Spotvogel
Orpheusspotvogel
Braamsluiper
Grasmus
Tuinfluiter
Fitis
Grauwe Klauwier
Kneu
Fazant
Zomertortel
Winterkoning
Roodborst
Merel
Zanglijster
Zwartkop
Staartmees
Matkop
Goudvink

Weidevogels

Purperreiger
Ooievaar
Wintertaling
Zomertaling
Slobeend
Kemphaan
Watersnip
Dwergmeeuw
Visdief
Zwarte Stern
Velduil
Gele Kwikstaart
Krakeend
Wilde Eend
Kwartelkoning
Patrijs
Kwartel
Scholekster
Kievit
Wulp
Veldleeuwerik
Graspieper
Grauwe Gors

Watervogels

Dodaars
Fuut
Roodhalsfuut
Knobbelzwaan
Kolgans
Grauwe Gans
Indische gans
Grote Canadese Gans
Brandgans
Nijlgans
Bergeend
Muskuseend
Carolina Eend
Mandarijneend
Smient
Krakeend
Wintertaling
Wilde Eend
Pijlstaart
Zomertaling
Slobeend
Krooneend
Tafeleend
Kuikeend
Middelste Zaagbek
Waterhoen
Meerkoet
Zwartkopmeeuw
Kokmeeuw
Visdief
Zwarte Sern
Zwarte Zwaan

Akkervogels

Patrijs
Kwartel
Scholekster
Kievit
Wulp
Veldleeuwerik
Gele Kwikstaart
Grauwe Gors

Bosrandvogels

Nachtzwaluw
Scharrelaar
Hop
Draaihals
Groene Specht
Boomleeuwerik
Boompieper
Gekraagde Roodstaart
Kramsvogel
Cetti's Zanger
Buidelmees
Klapekster
Roodkopklauwier
Ekster
Zwarte Kraai
Europese kanarie
Groenling
Putter
Barmsijs
Roodmus
Geelgors
Ortolaan

Rietvogels

Roerdomp
Woudaap
Grote Zilverreiger
Purperreiger
Lepelaar
Snor
Kleine Karekiet
Grote Karekiet
Baardman
Bruine Kiekendief
Waterral
Kraanvogel
Rietzanger
Rietgors
Porseleinhoen
Klein Waterhoen
Kleinst Waterhoen
Kwartelkoning
Waterhoen
Watersnip
Waterrietzanger
Blauwborst
Sprinkhaanzanger
Krekelzanger
Paapje

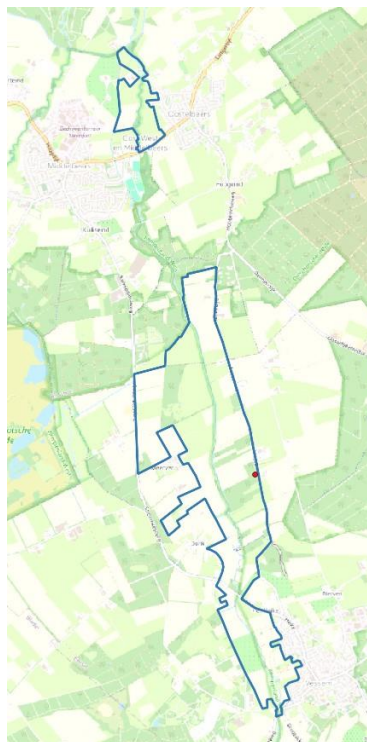
Bron Sierdsema 1995

BIJLAGE 2. TERRITORIUMKAARTEN 2018 EN 2025

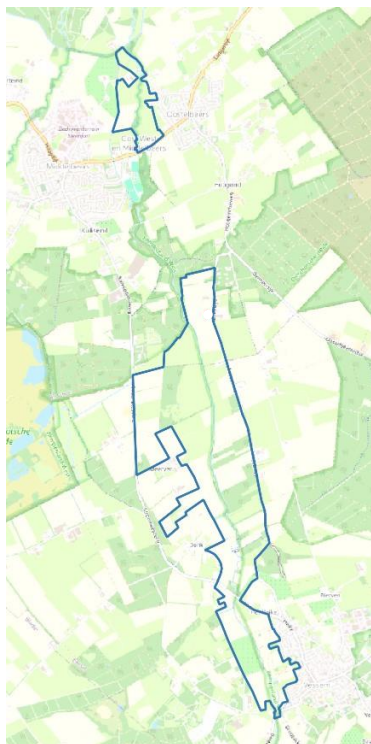
Appelvink 2018 (1)

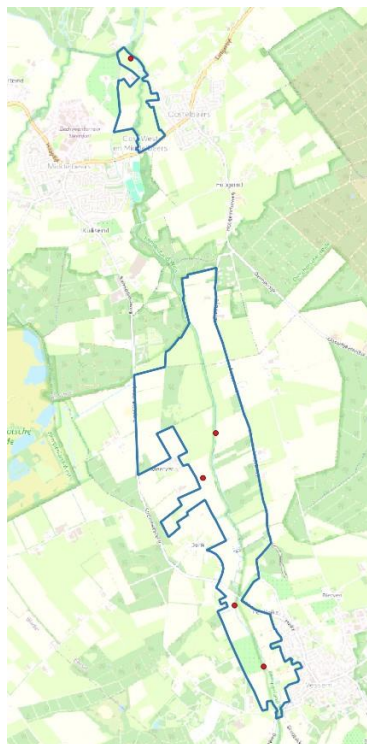
Appelvink 2025 (1)

Blauwborst 2018 (0)

Blauwborst 2025 (5)

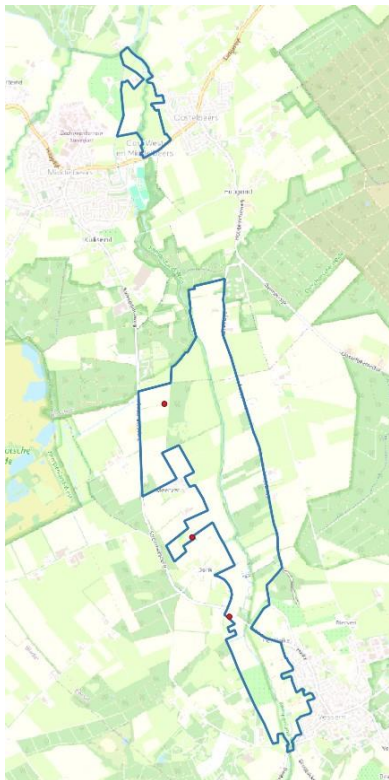
Boerenzwaluw 2018 (4)

Boerenzwaluw 2025 (1)

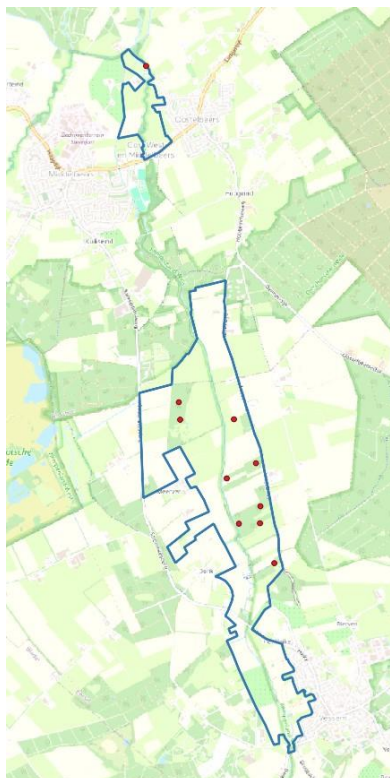
Bonte Vliegenvanger 2018 (3)

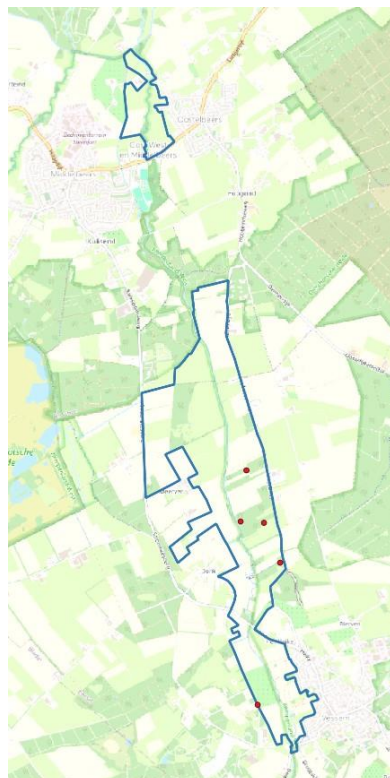
Bonte Vliegenvanger 2025 (1)

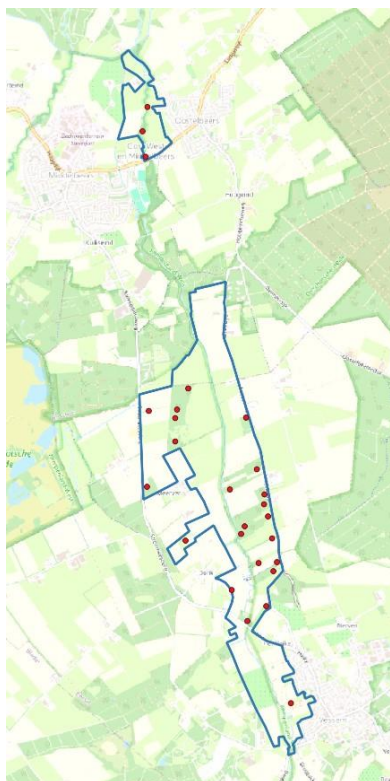
Boomklever 2018 (10)

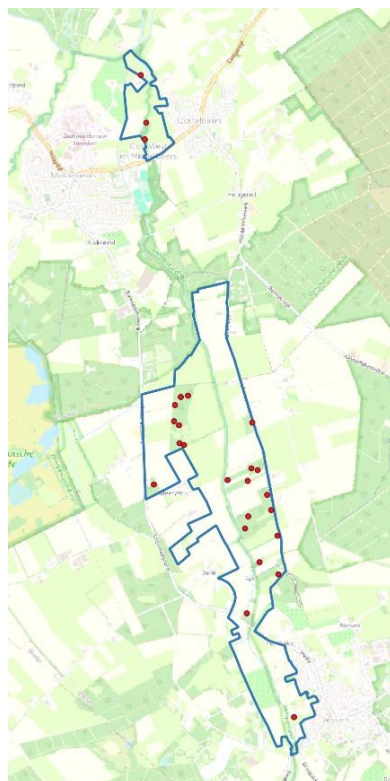
Boomklever 2025 (5)

Boomkruiper 2018 (26)

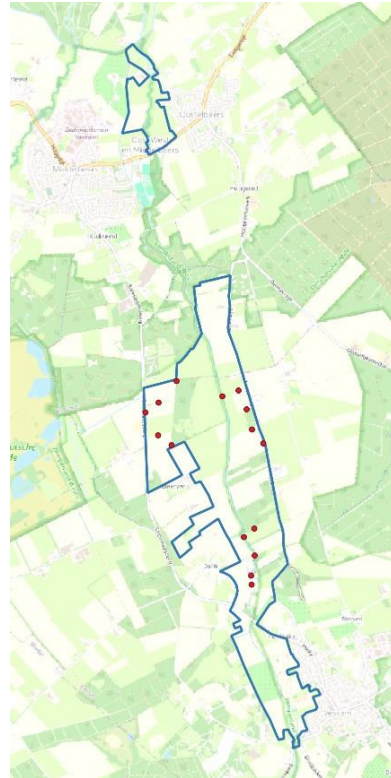
Boomkruiper 2025 (25)

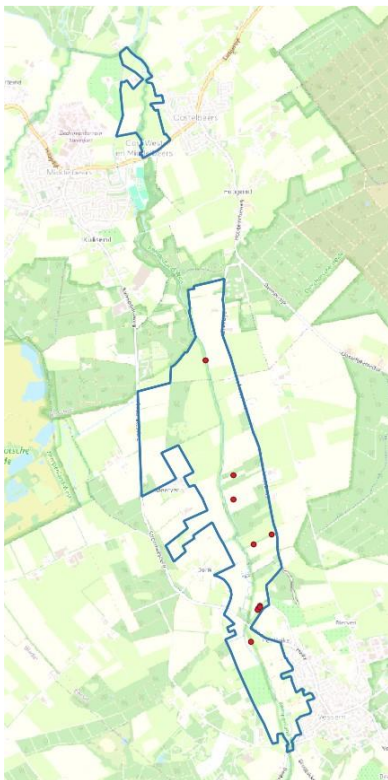
Boompieper 2018 (9)

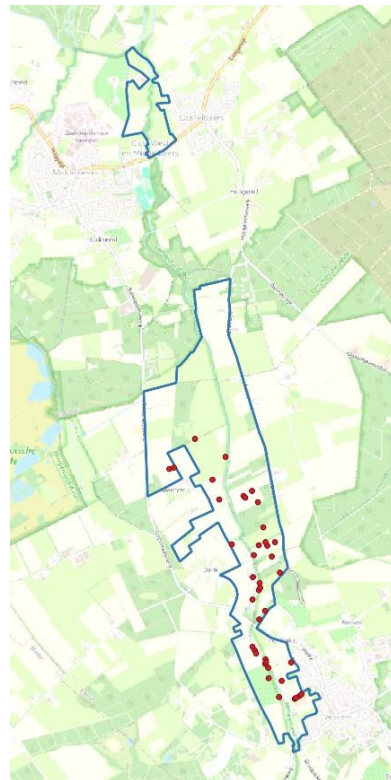
Boompieper 2025 (15)

Bosrietzanger 2018 (10)

Bosrietzanger 2025 (41)

Bosuil 2018 (1)

Bosuil 2025 (4)

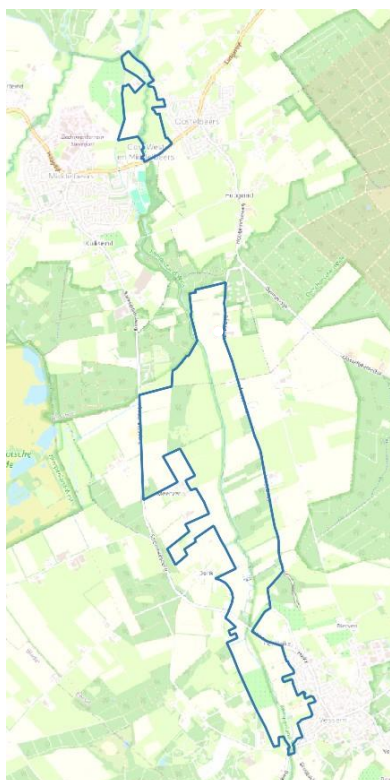
Buizerd 2018 (3)

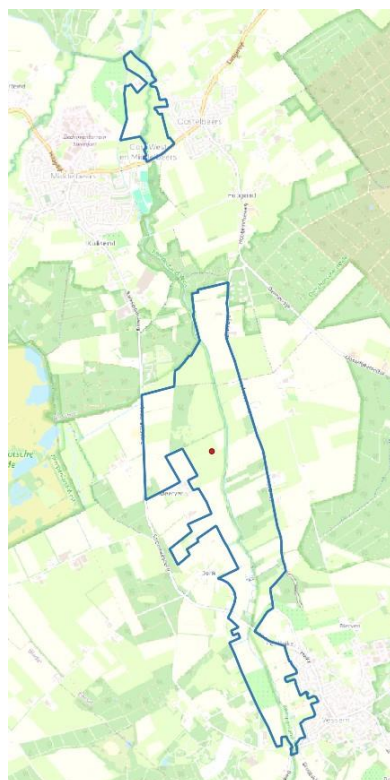
Buizerd 2025 (6)

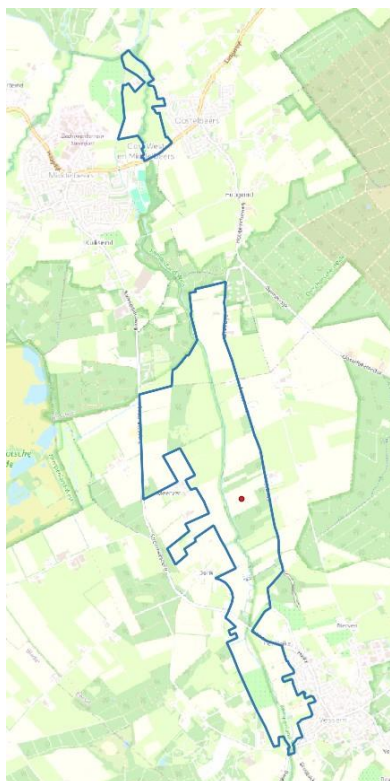
Casarca 2018 (0)

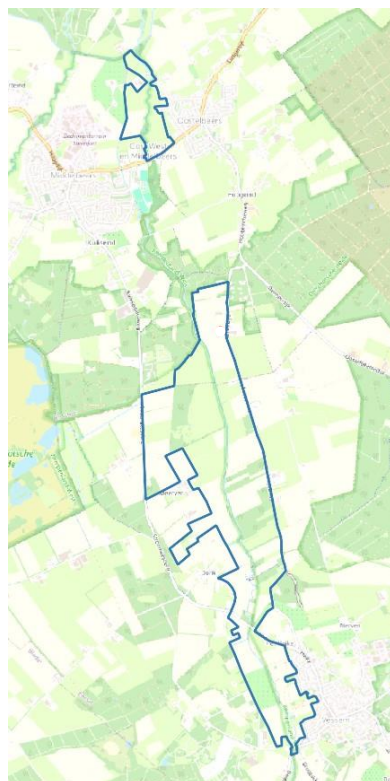
Casarca 2025 (1)

Dodaars 2018 (1)

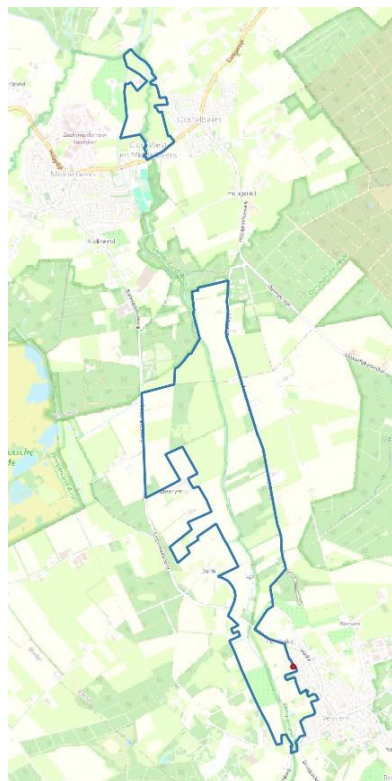
Dodaars 2025 (0)

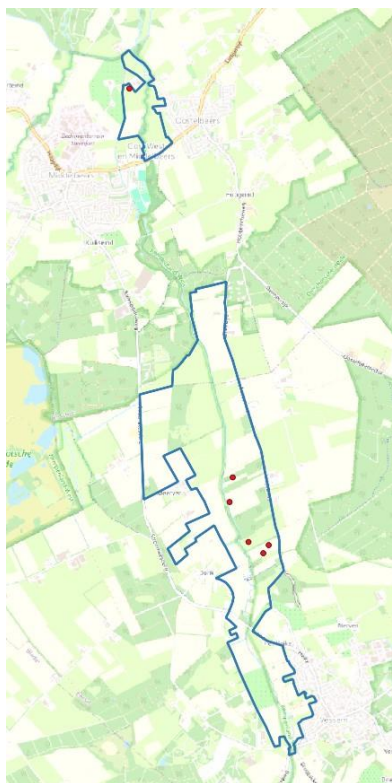
Ekster 2018 (1)

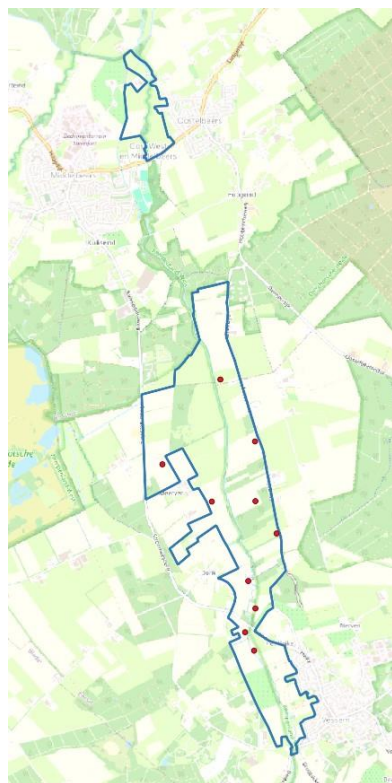
Ekster 2025 (1)

Fazant 2018 (6)

Fazant 2025 (10)

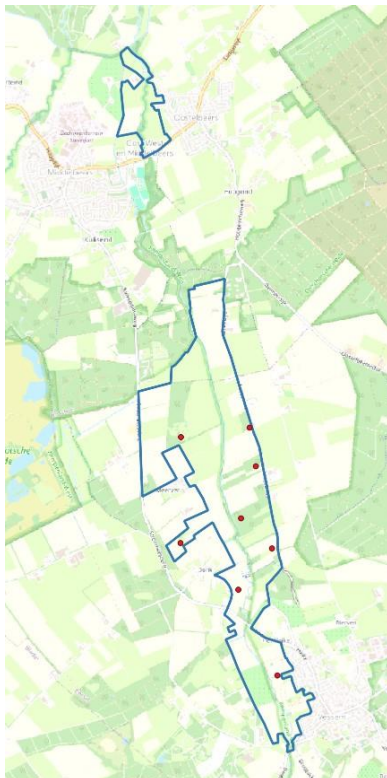
Fitis 2018 (4)

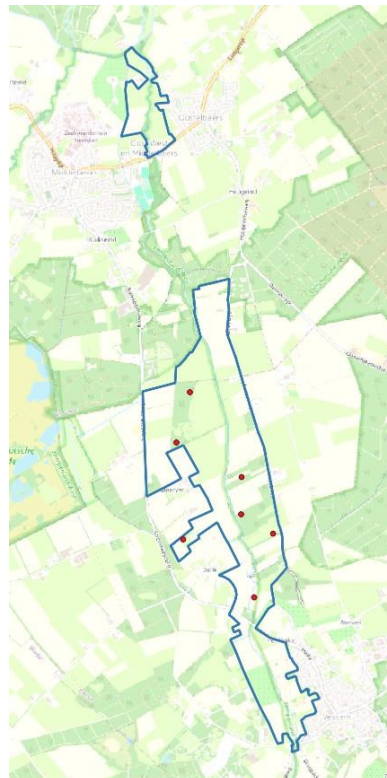
Fitis 2025 (2)

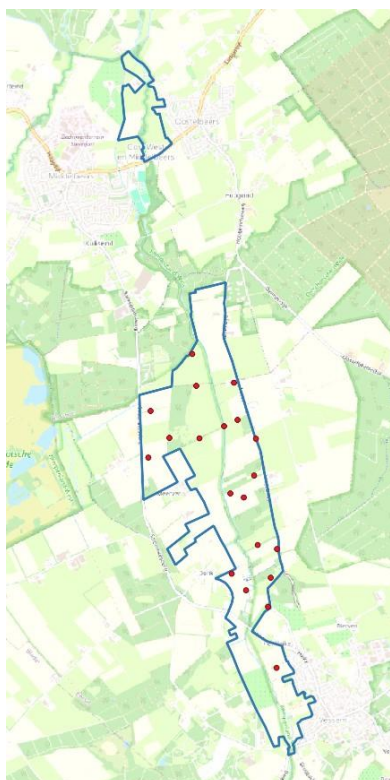
Gaai 2018 (8)

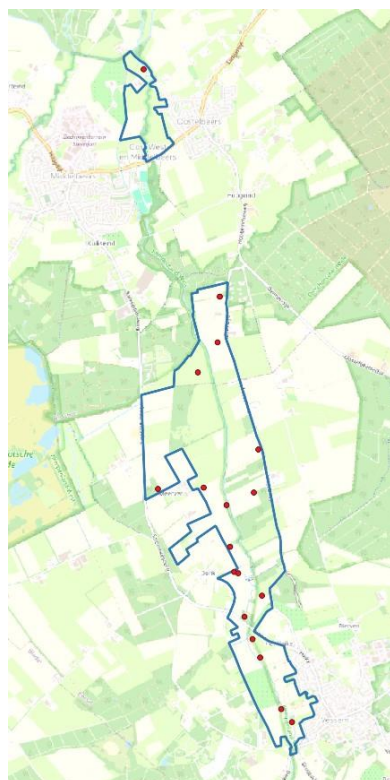
Gaai 2025 (7)

Geelgors 2018 (20)

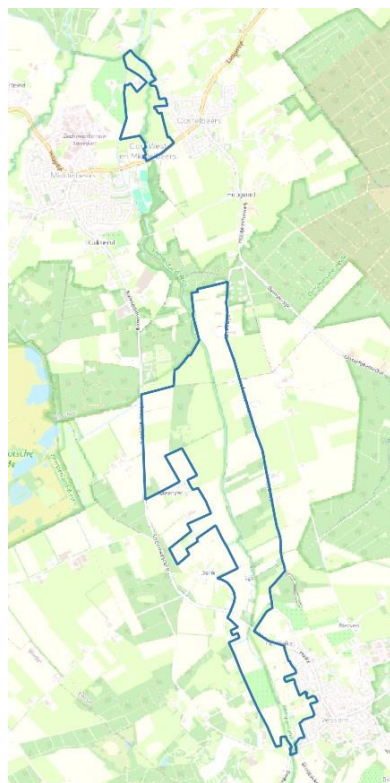
Geelgors 2025 (18)

Gekraagde roodstaart 2018 (3)

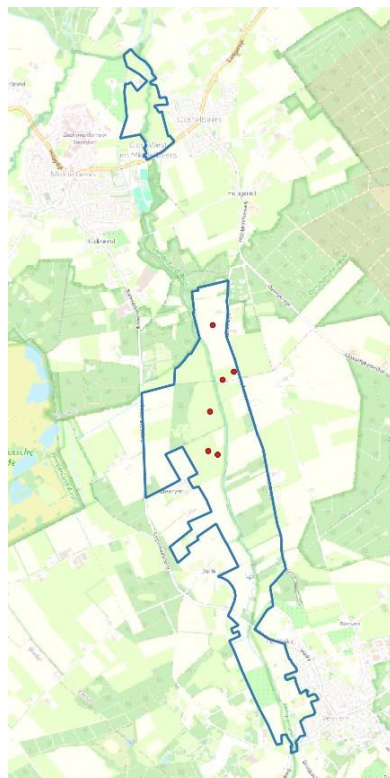
Gekraagde roodstaart 2025 (0)

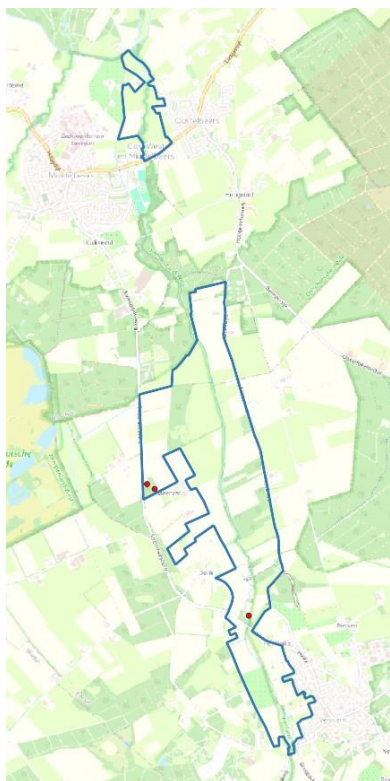
Gele kwikstaart 2018 (5)

Gele kwikstaart 2025 (6)

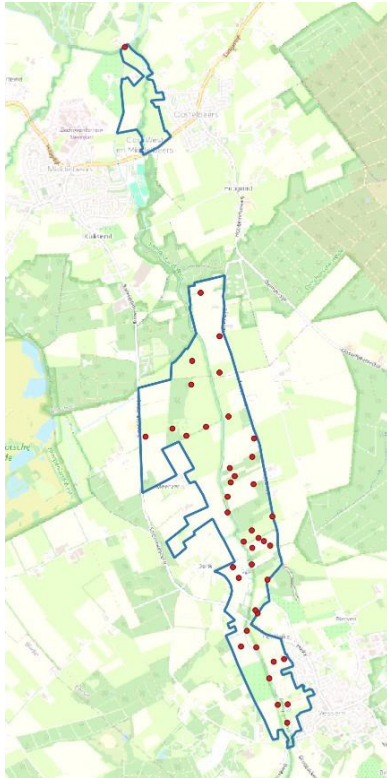
Goudhaan 2018 (3)

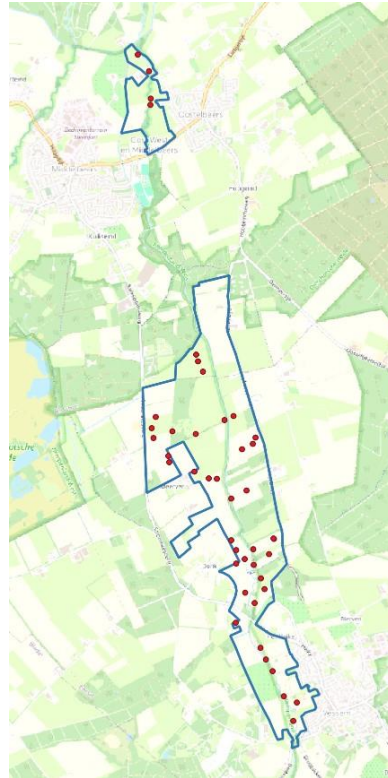
Goudhaan 2025 (2)

Grasmus 2018 (41)

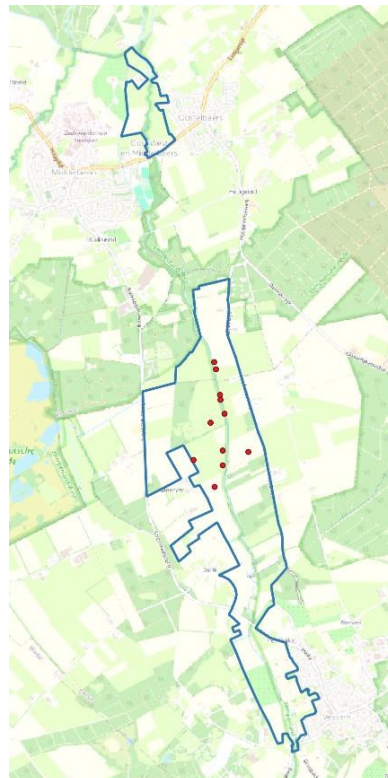
Grasmus 2025 (44)

Graspieper 2018 (11)

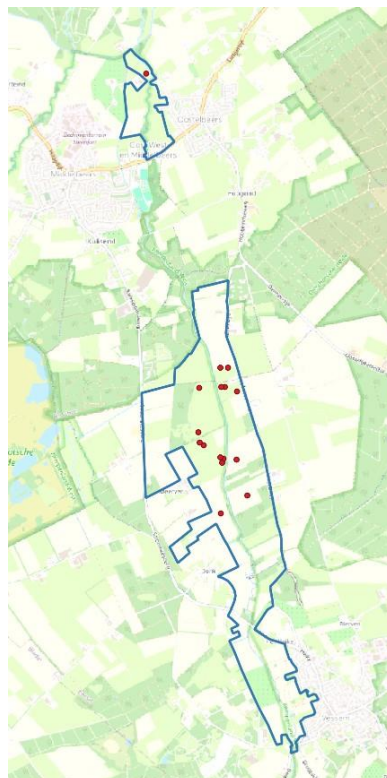
Graspieper 2025 (11)

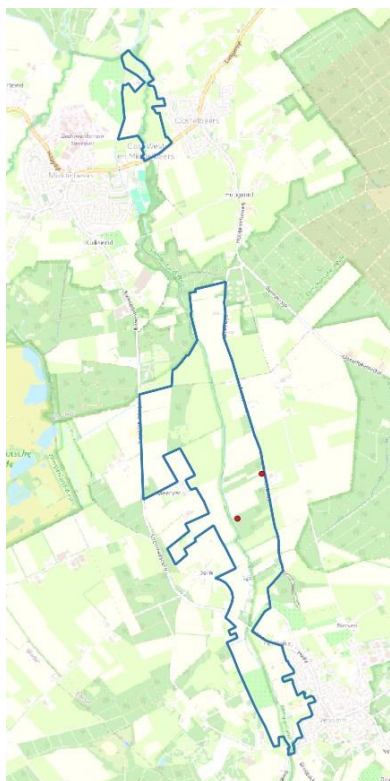
Grauwe gans 2018 (2)

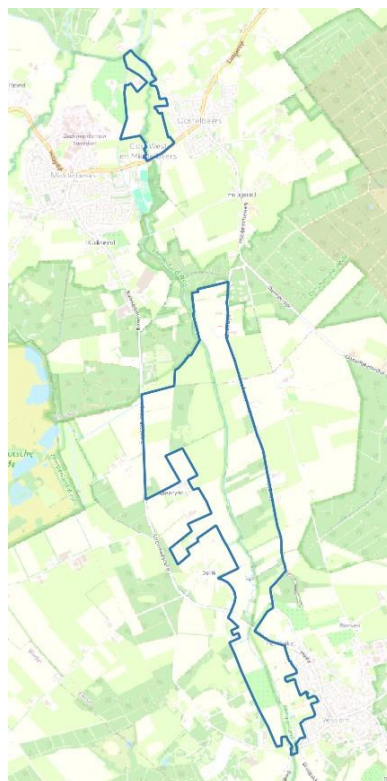
Grauwe gans 2025 (16)

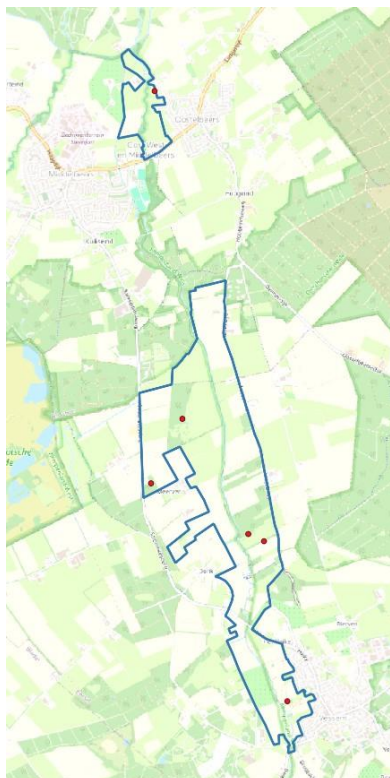
Grauwe vliegenvanger 2018 (2)

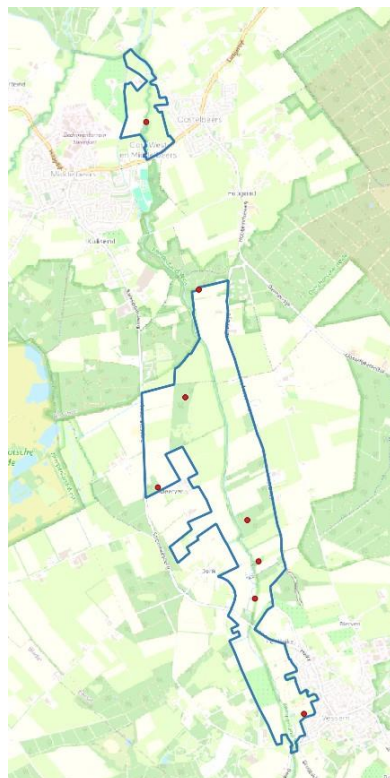
Grauwe vliegenvanger 2025 (0)

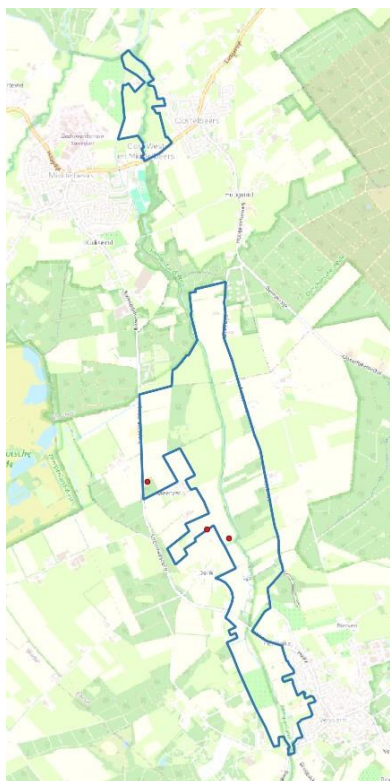
Groene specht 2018 (6)

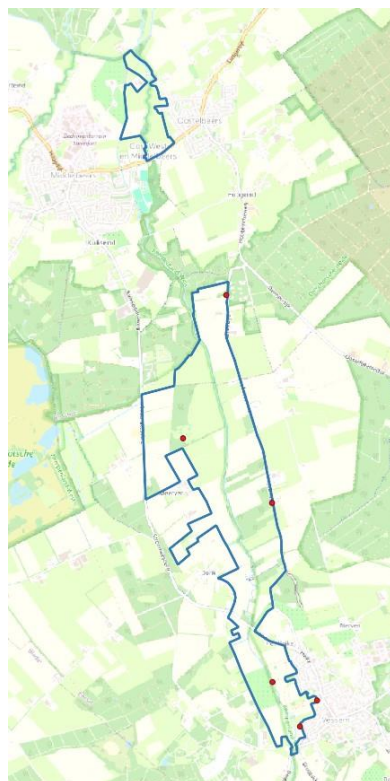
Groene specht 2025 (8)

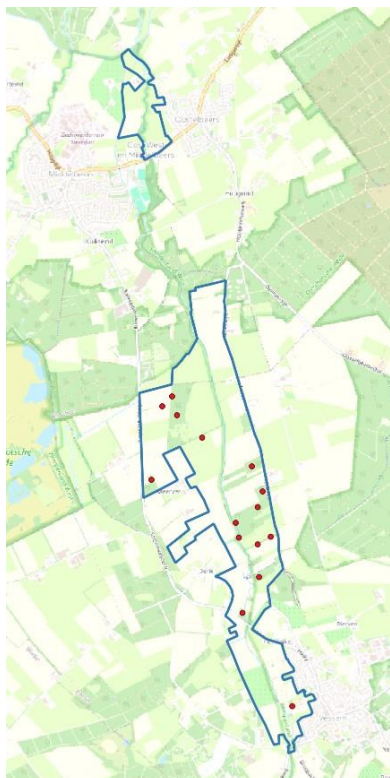
Groenling 2018 (3)

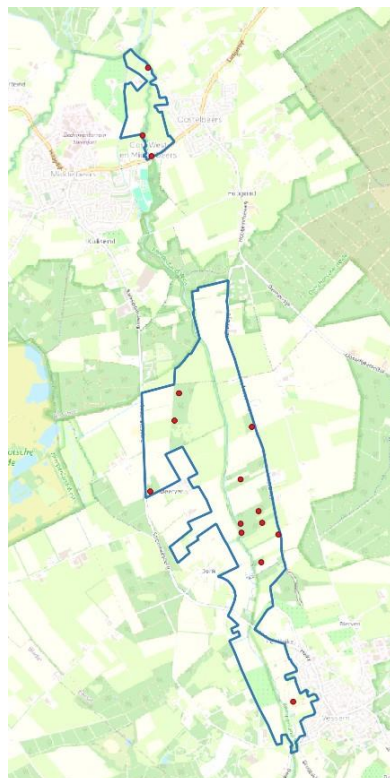
Groenling 2025 (6)

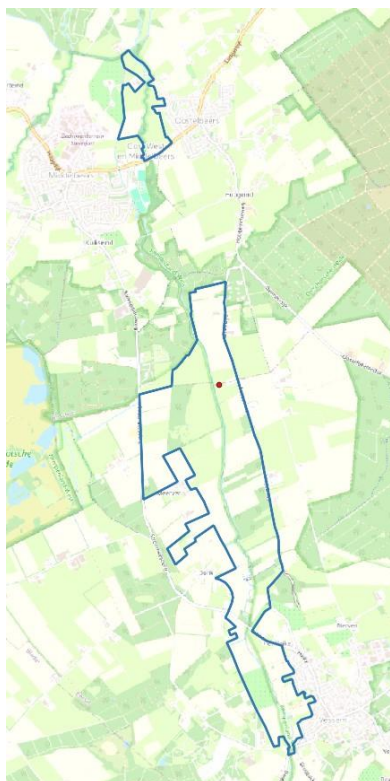
Grote bonte specht 2018 (15)

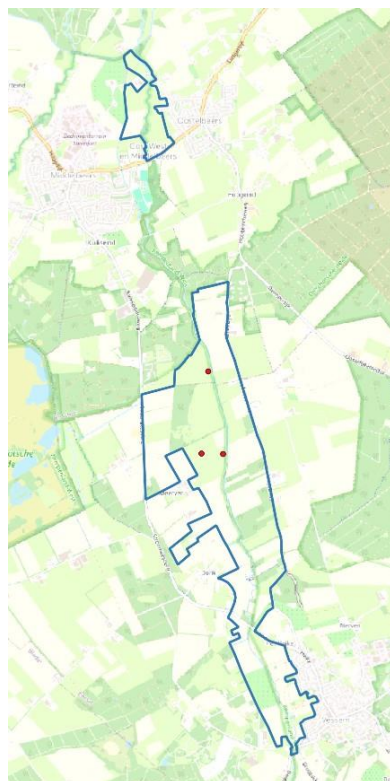
Grote bonte specht 2025 (15)

Grote Canadese gans 2018 (1)

Grote Canadese gans 2025 (3)

Grote lijster 2018 (1)

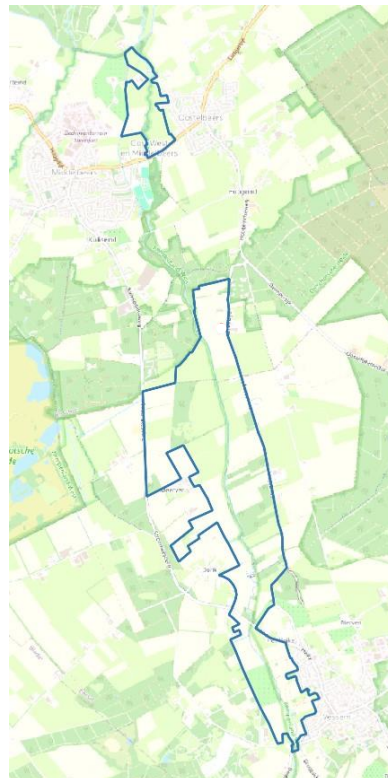
Grote lijster 2025 (0)

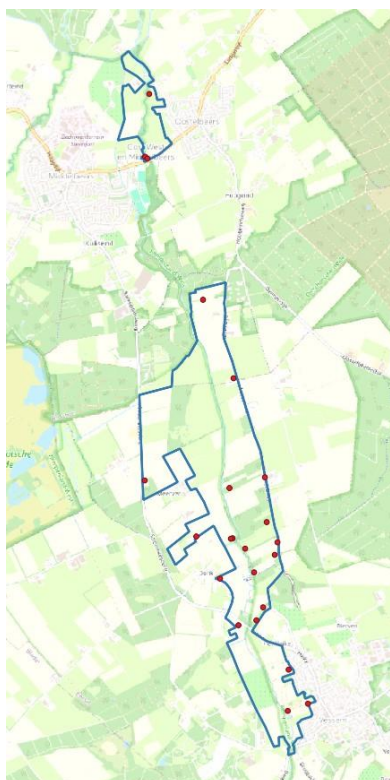
Havik 2018 (1)

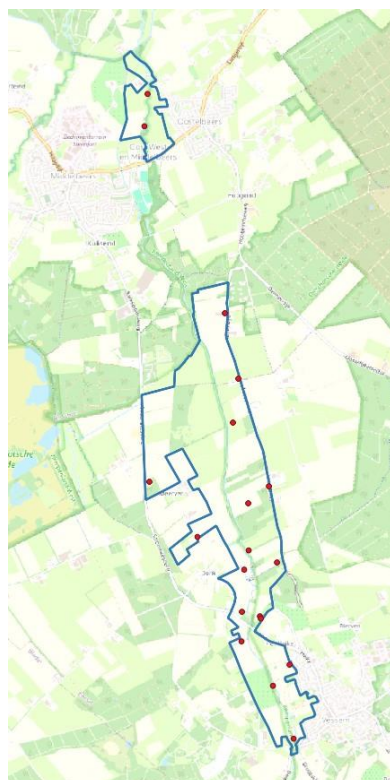
Havik 2025 (0)

Heggenmus 2018 (23)

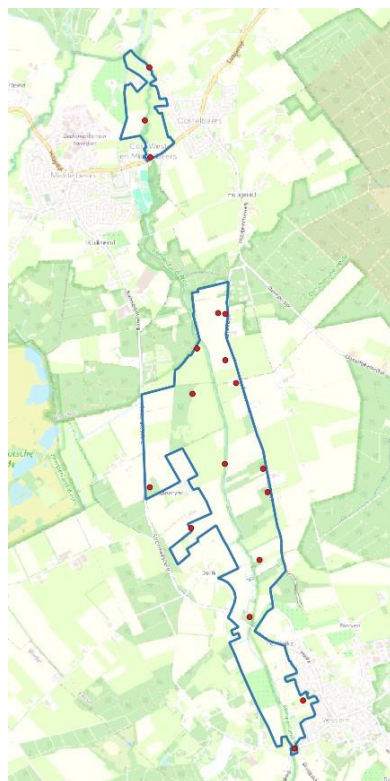
Heggenmus 2025 (19)

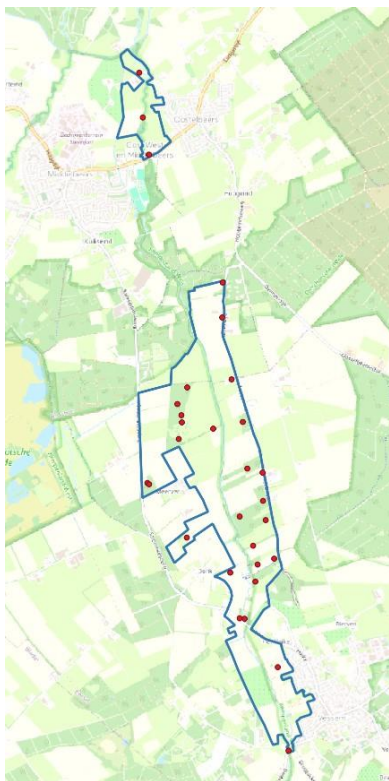
Holenduif 2018 (15)

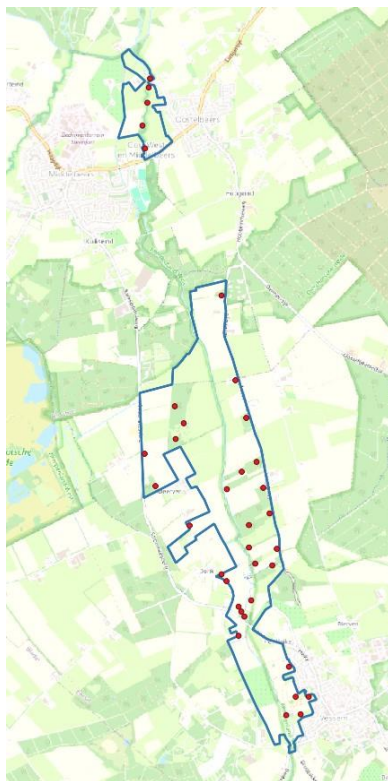
Holenduif 2025 (18)

Houtduif 2018 (31)

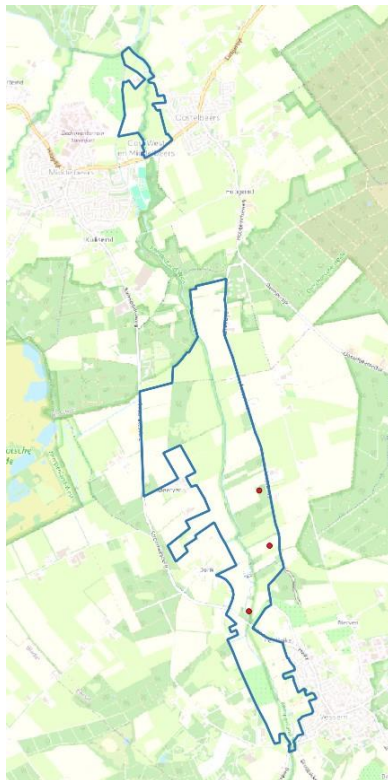
Houtduif 2025 (36)

Houtsnip 2018 (3)

Houtsnip 2025 (3)

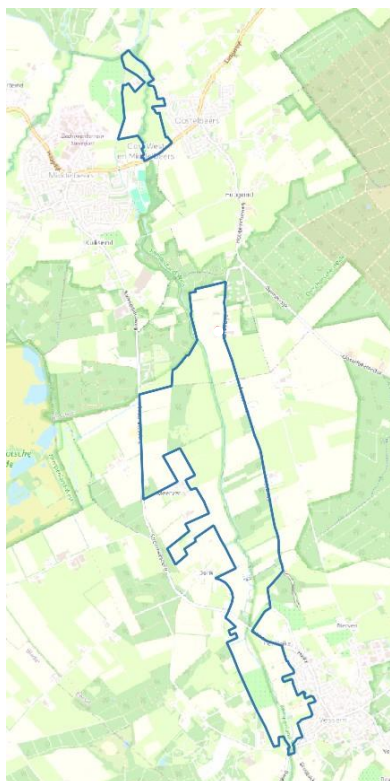
Huismus 2018 (12)

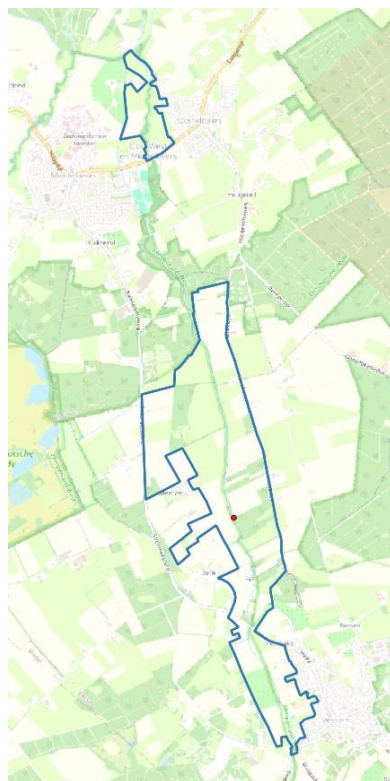
Huismus 2025 (13)

IJsvogel 2018 (0)

IJsvogel 2025 (1)

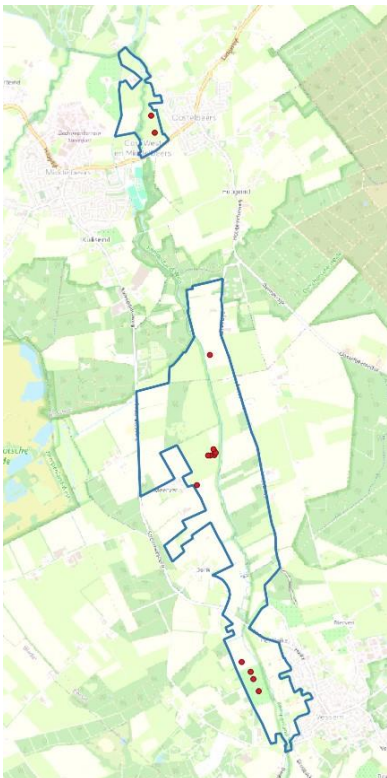
Kauw 2018 (0)

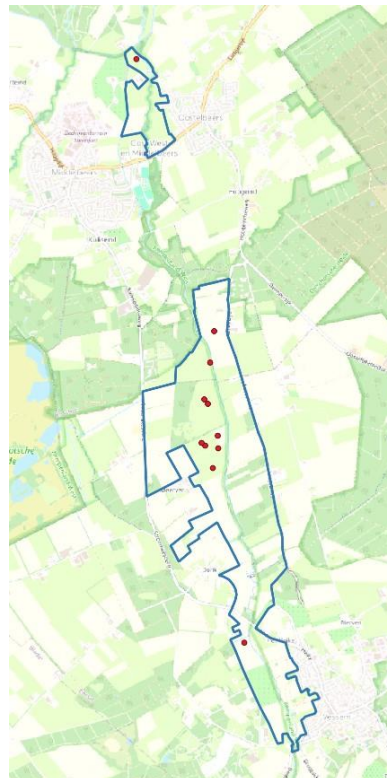
Kauw 2025 (6)

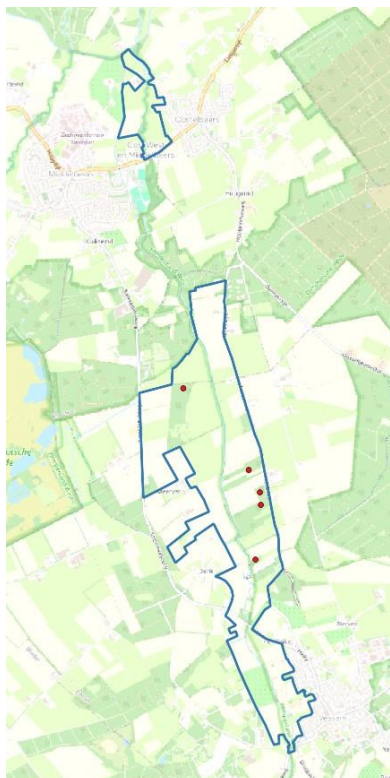
Kievit 2018 (14)

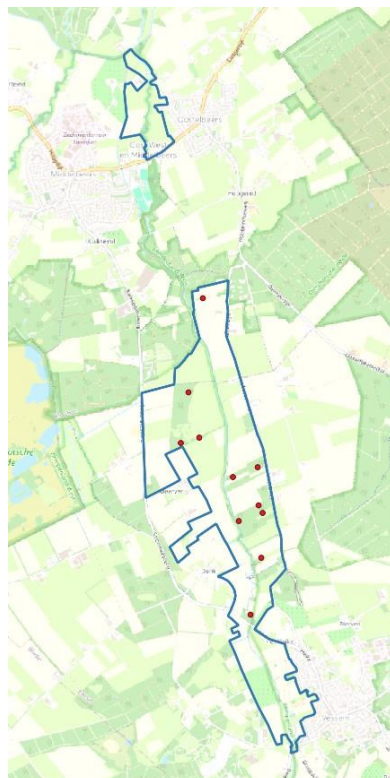
Kievit 2025 (11)

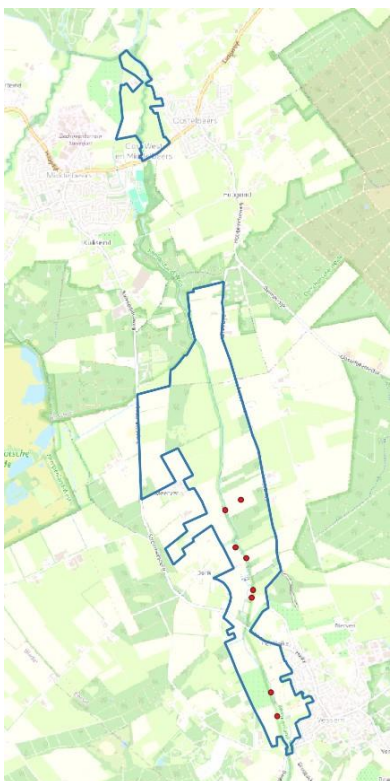
Kleine bonte specht 2018 (5)

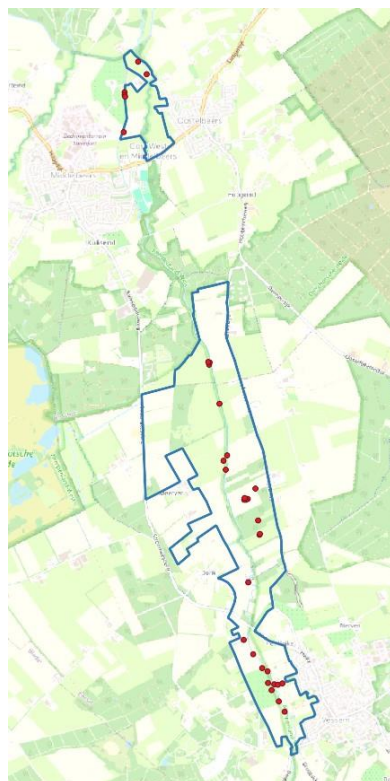
Kleine bonte specht 2025 (11)

Kleine karekiet 2018 (8)

Kleine karekiet 2025 (33)

Kleine plevier 2018 (0)

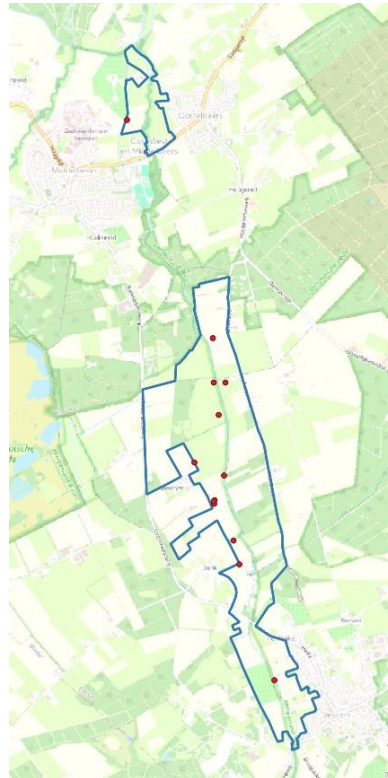
Kleine plevier 2025 (1)

Kneu 2018 (7)

Kneu 2025 (13)

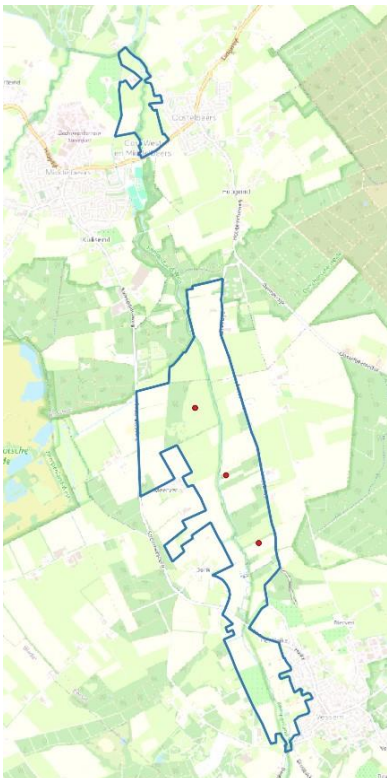
Knobbelzwaan 2018 (0)

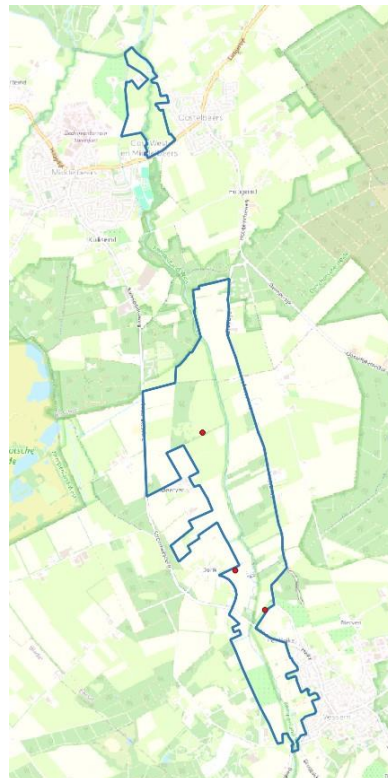
Knobbelzwaan 2025 (1)

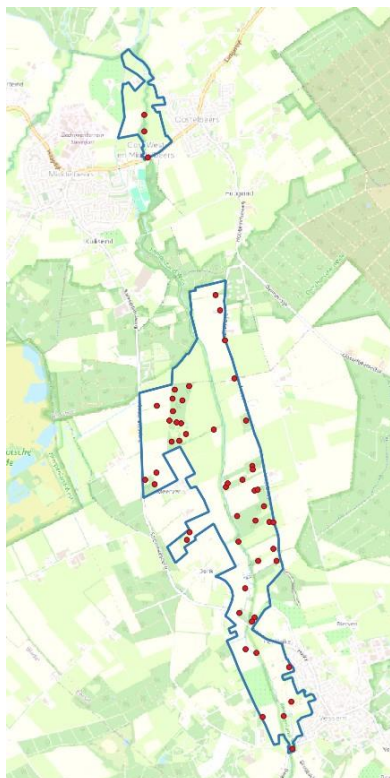
Koekoek 2018 (3)

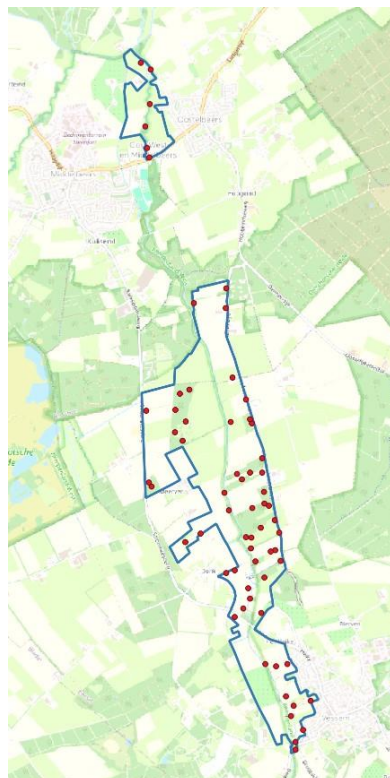
Koekoek 2025 (3)

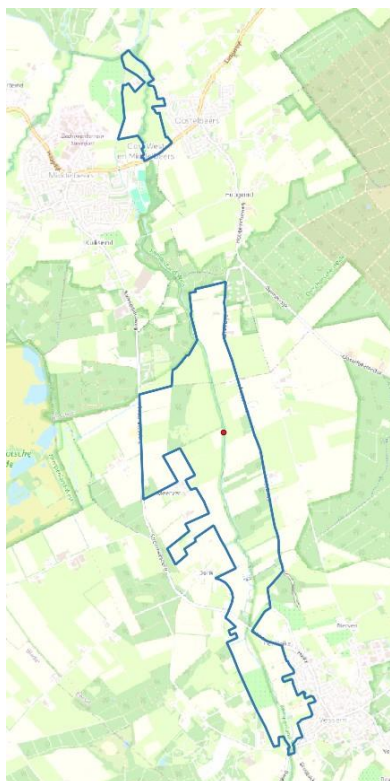
Koolmees 2018 (53)

Koolmees 2025 (64)

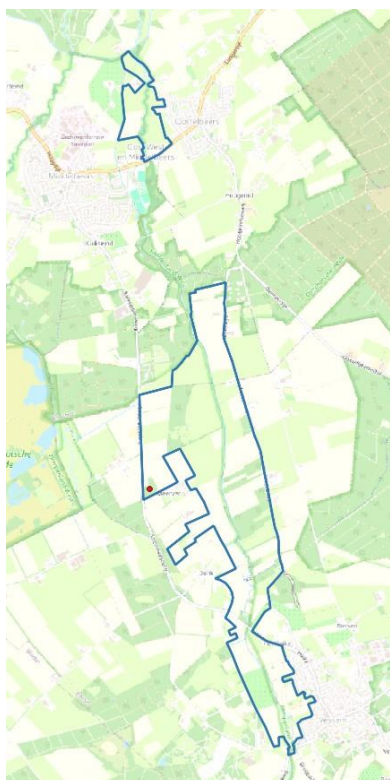
Krakeend 2018 (1)

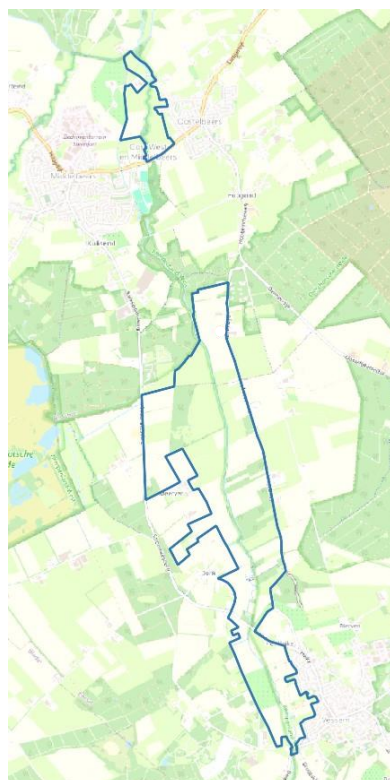
Krakeend 2025 (2)

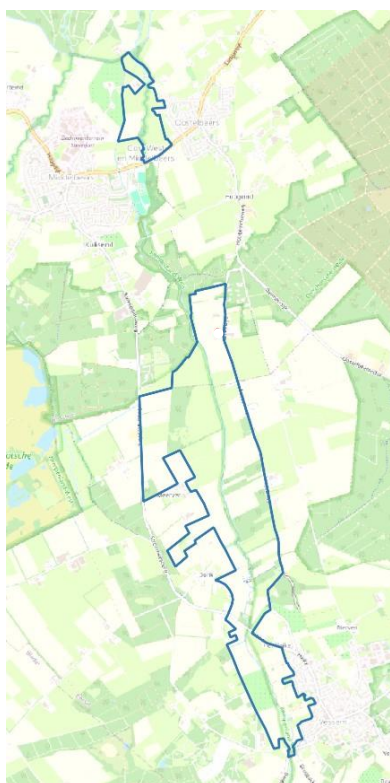
Kuifmees 2018 (1)

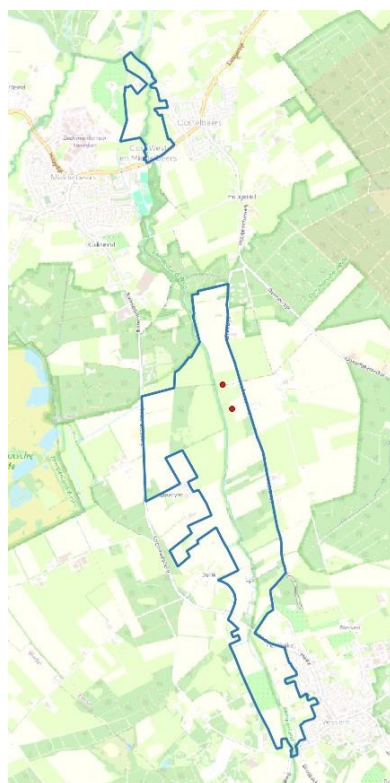
Kuifmees 2025 (0)

Kwartel 2018 (0)

Kwartel 2025 (2)

Mandarijneend 2018 (0)

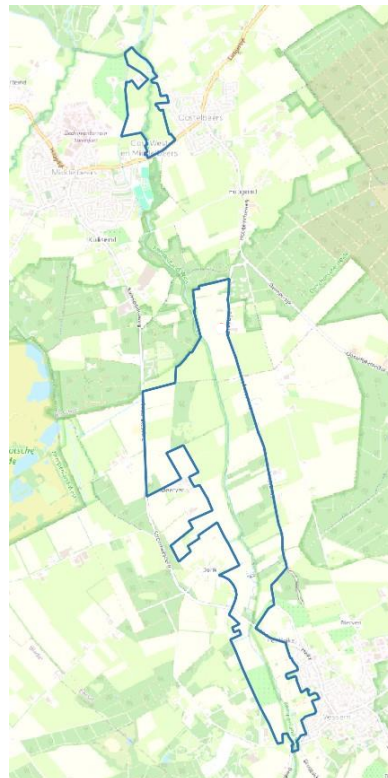
Mandarijneend 2025 (1)

Matkop 2018 (1)

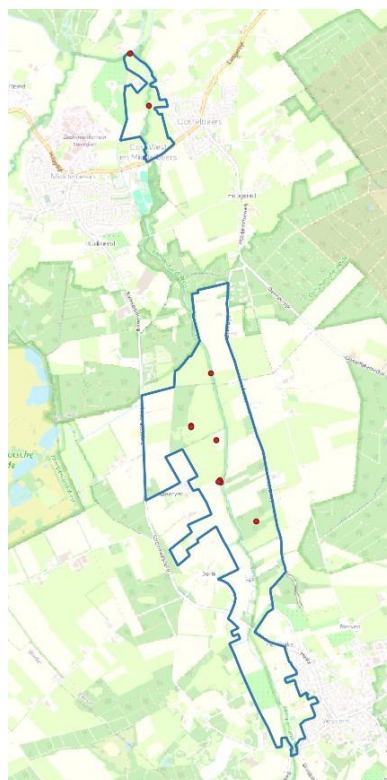
Matkop 2025 (0)

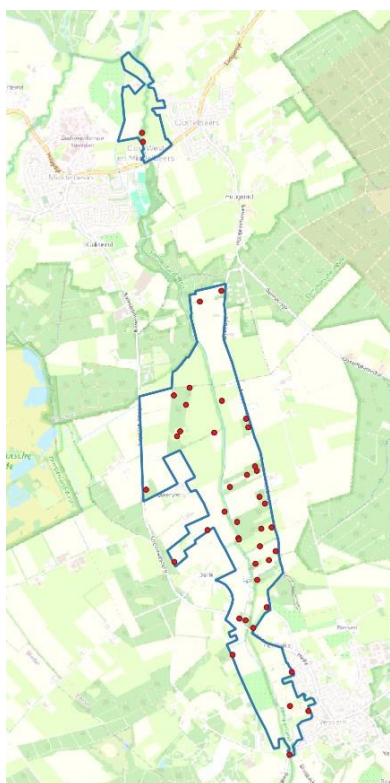
Meerkoet 2018 (4)

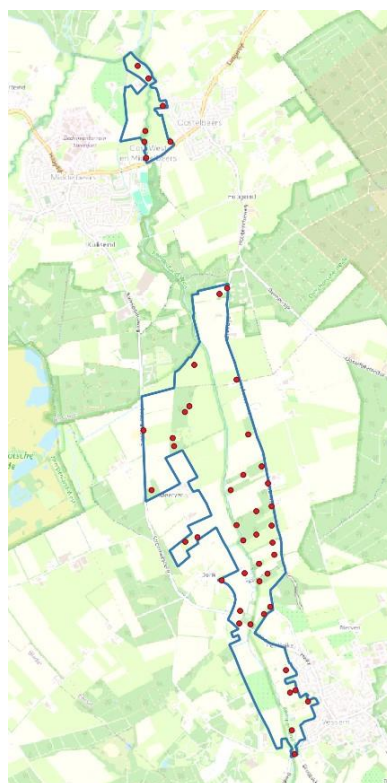
Meerkoet 2025 (10)

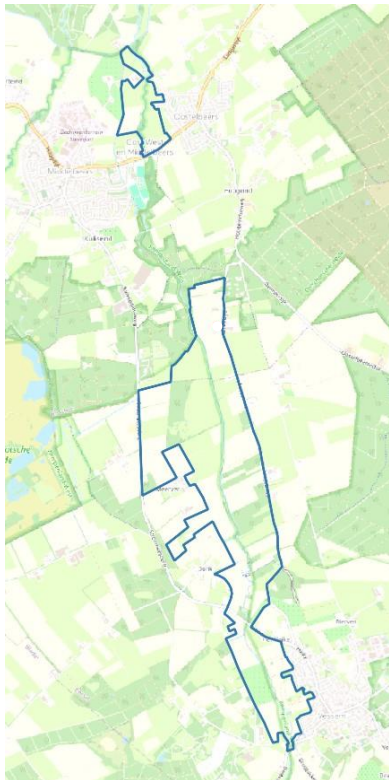
Merel 2018 (42)

Merel 2025 (48)

Middelste bonte specht 2018 (0) Middelste bonte specht 2025 (2)

Nijlgans 2018 (2)

Nijlgans 2025 (2)

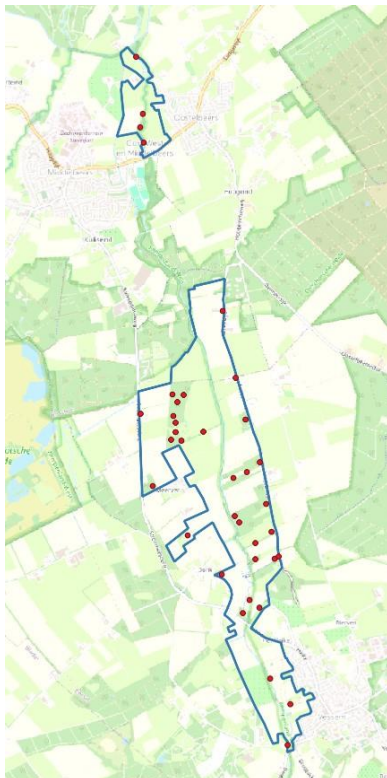
Patrijs 2018 (3)

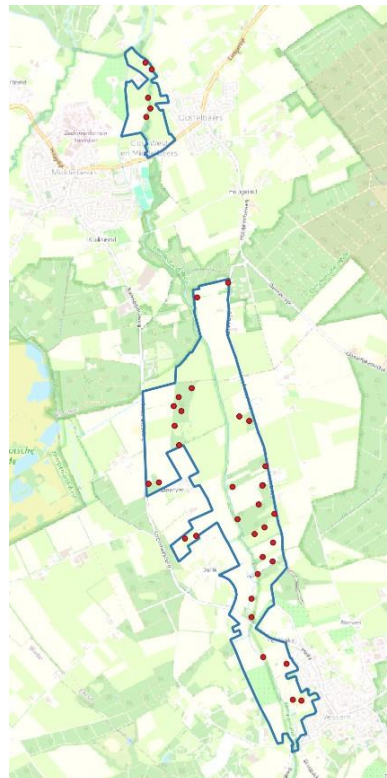
Patrijs 2025 (1)

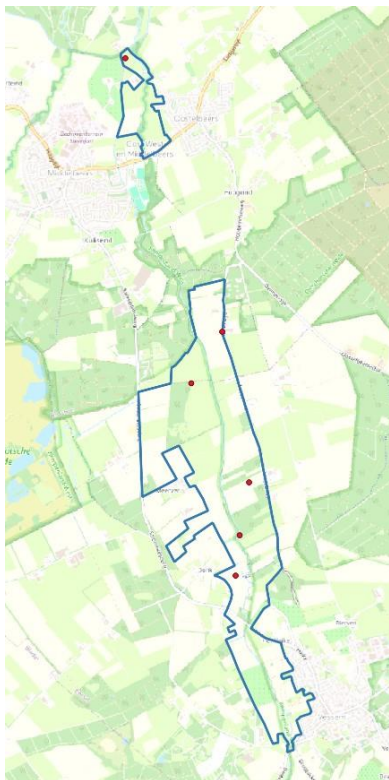
Pimpelmees 2018 (37)

Pimpelmees 2025 (38)

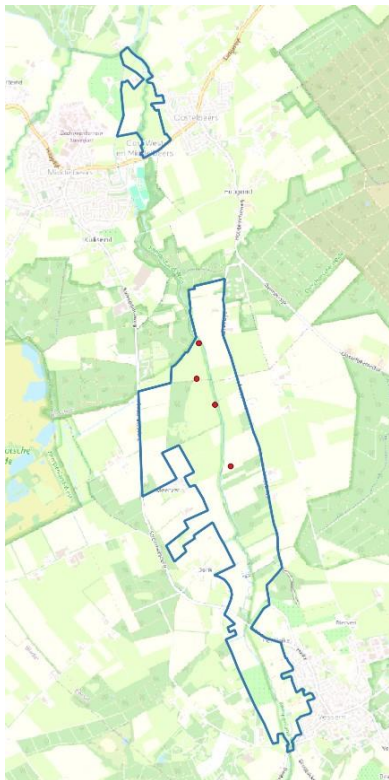
Putter 2018 (6)

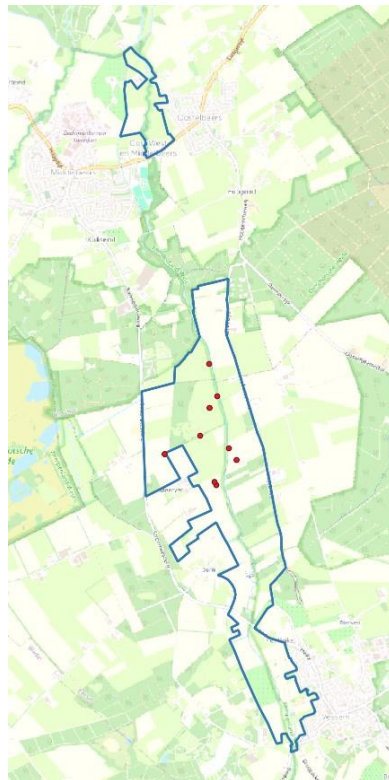
Putter 2025 (23)

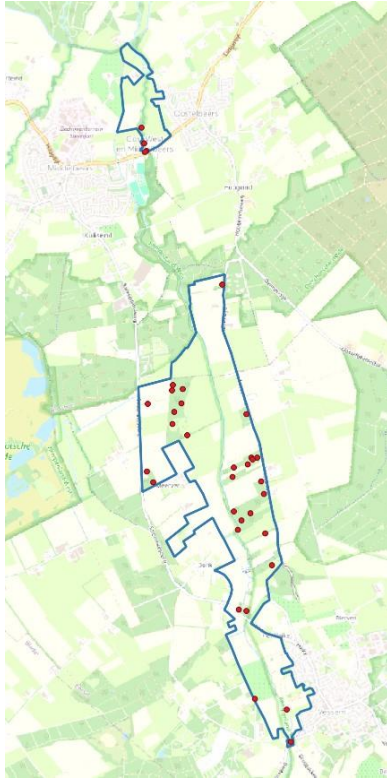
Rietgors 2018 (4)

Rietgors 2025 (9)

Roodborst 2018 (35)

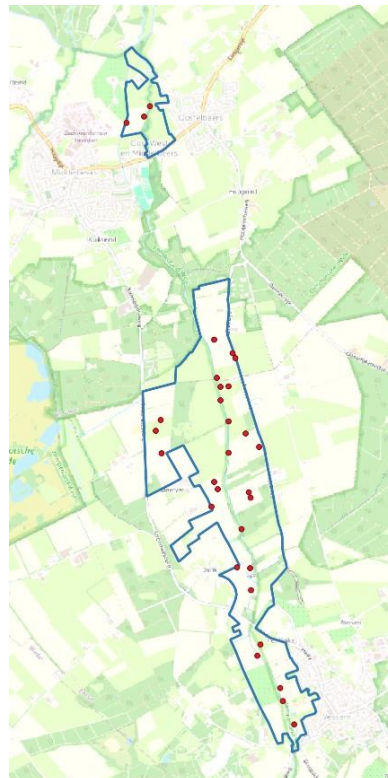
Roodborst 2025 (50)

Roodborsttapuit 2018 (11)

Roodborsttapuit 2025 (31)

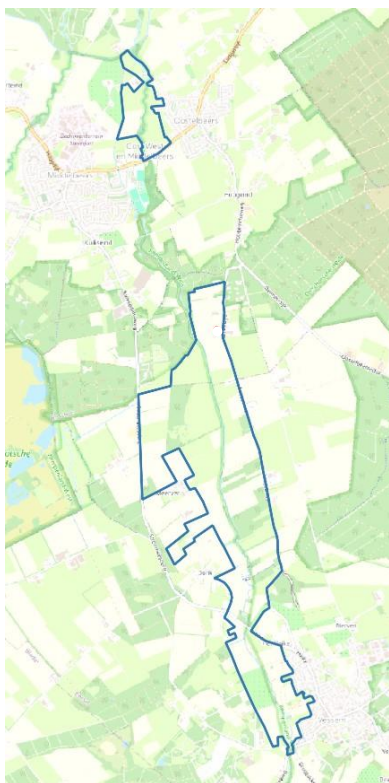
Scholekster 2018 (2)

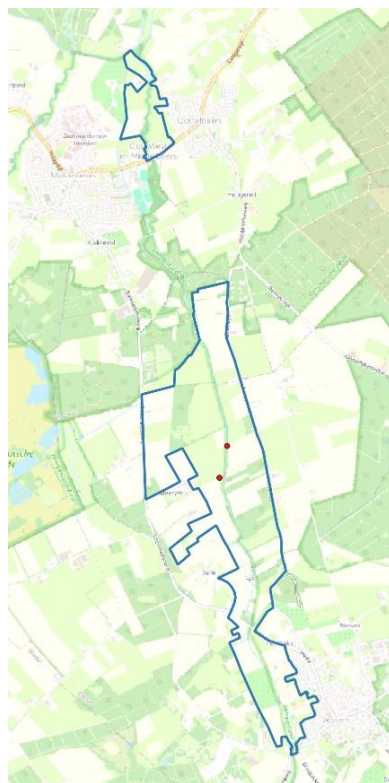
Scholekster 2025 (1)

Soepeend 2018 (0)

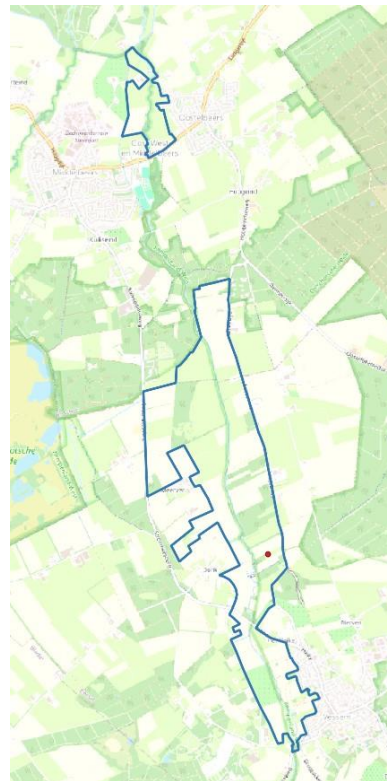
Soepeend 2025 (2)

Sperwer 2018 (0)

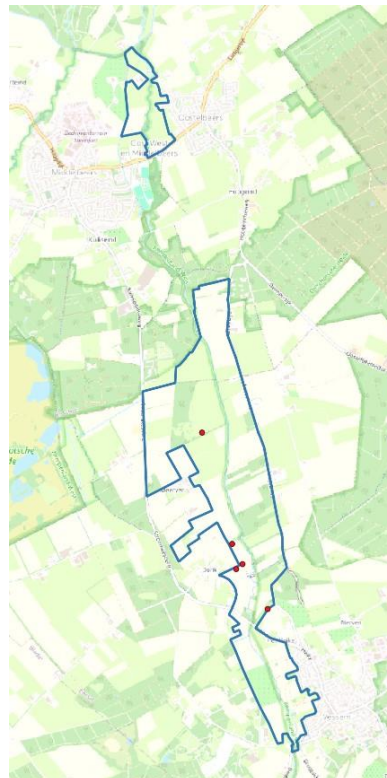
Sperwer 2025 (1)

Spotvogel 2018 (0)

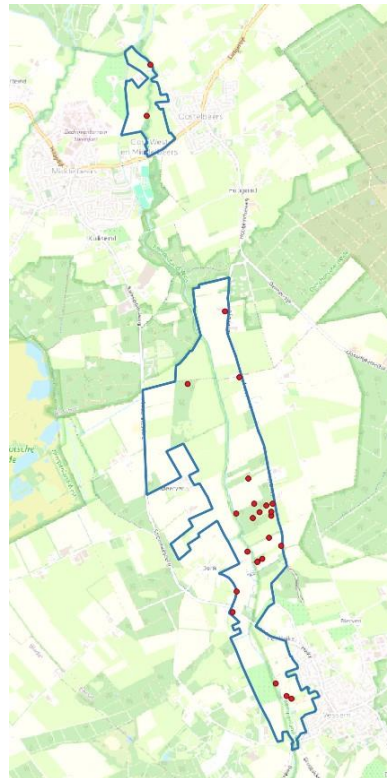
Spotvogel 2025 (5)

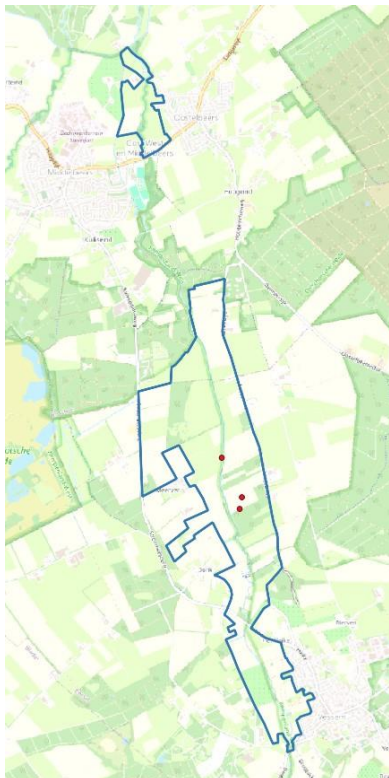
Spreeuw 2018 (7)

Spreeuw 2025 (25)

Sprinkhaanzanger 2018 (3)

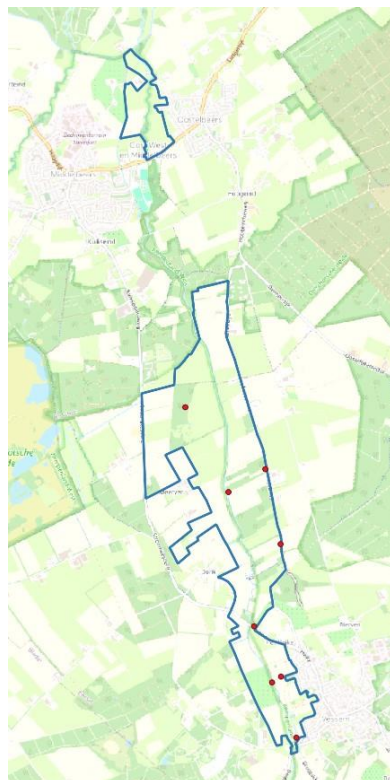
Sprinkhaanzanger 2025 (1)

Staartmees 2018 (5)

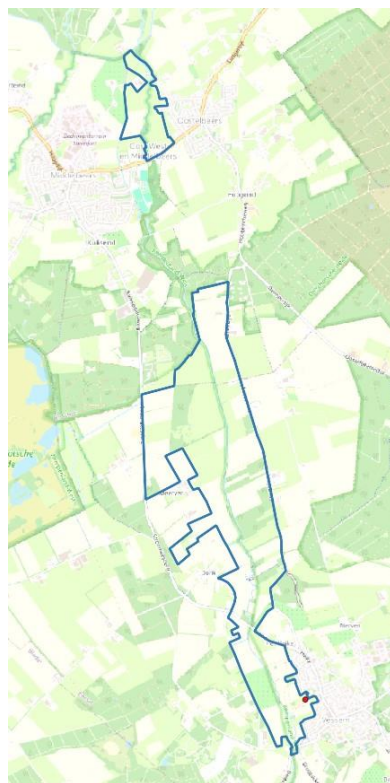
Staartmees 2025 (8)

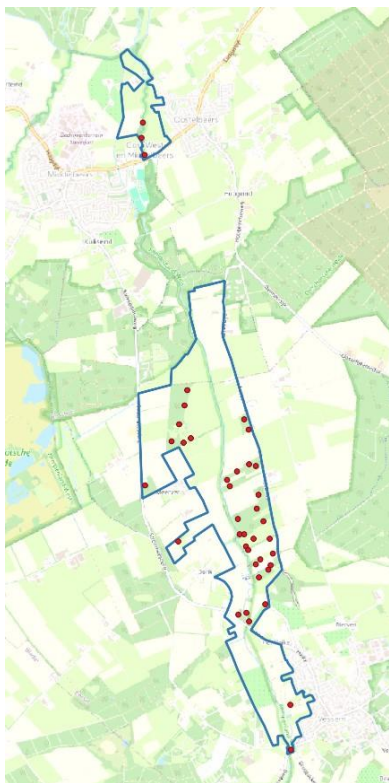
Steenuil 2018 (3)

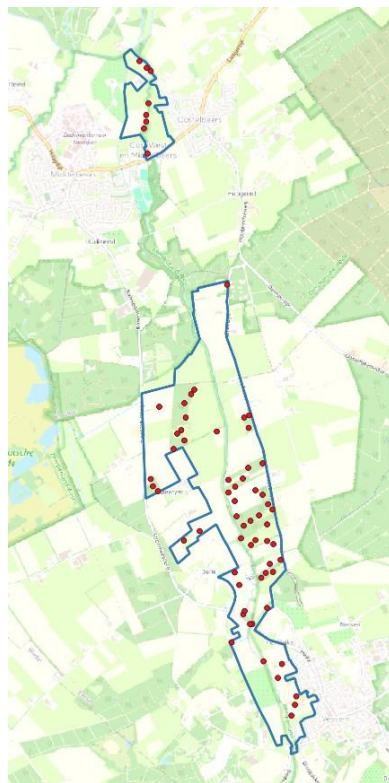
Steenuil 2025 (1)

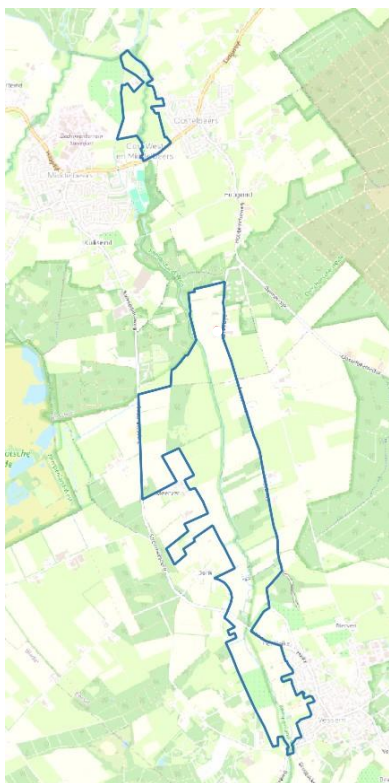
Tjiftjaf 2018 (40)

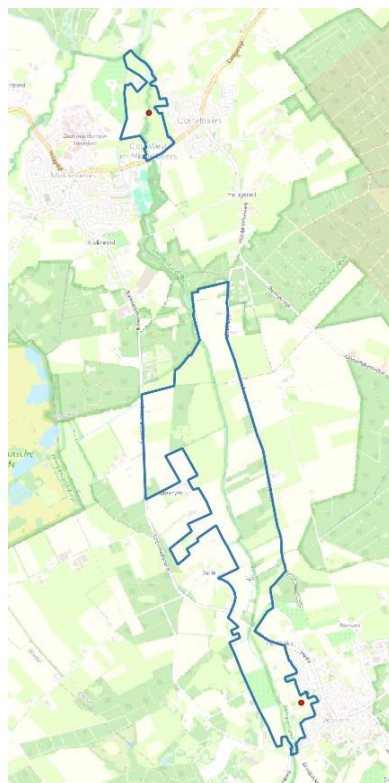
Tjiftjaf 2025 (67)

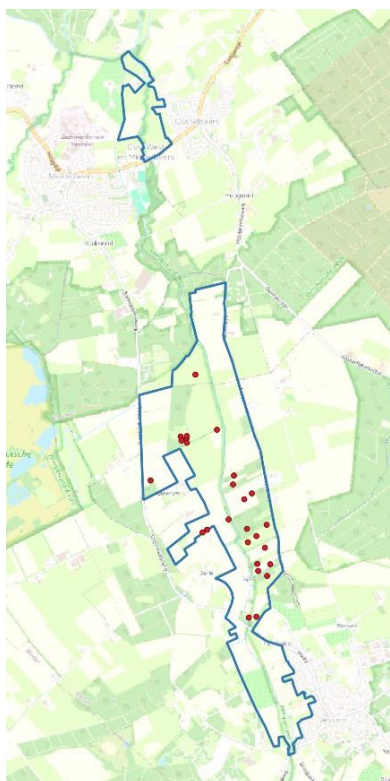
Torenvalk 2018 (0)

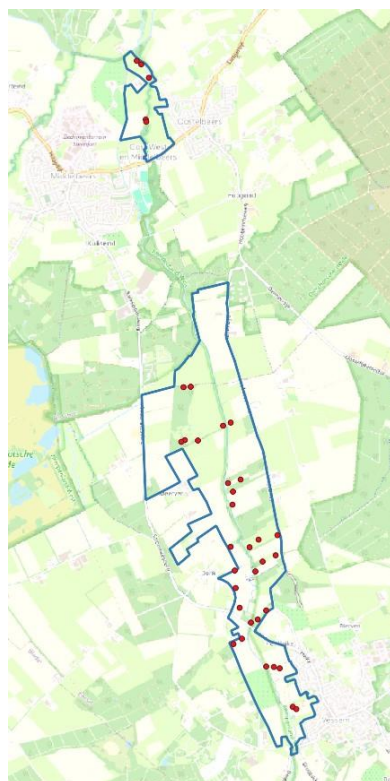
Torenvalk 2025 (2)

Tuinfluiter 2018 (26)

Tuinfluiter 2025 (36)

Turkse tortel 2018 (3)

Turkse tortel 2025 (1)

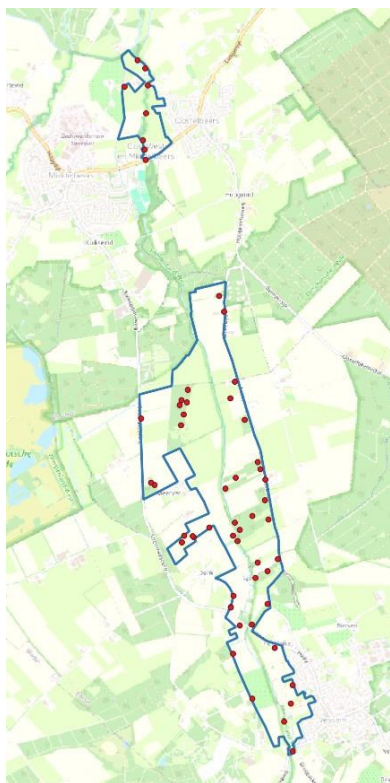
Veldleeuwerik 2018 (3)

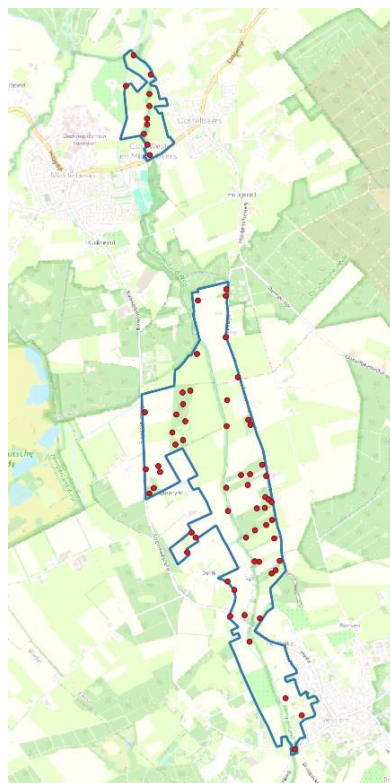
Veldleeuwerik 2025 (4)

Vink 2018 (56)

Vink 2025 (68)

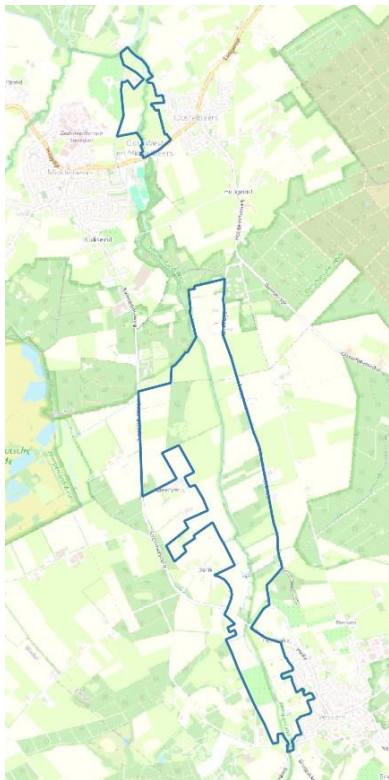
Waterhoen 2018 (10)

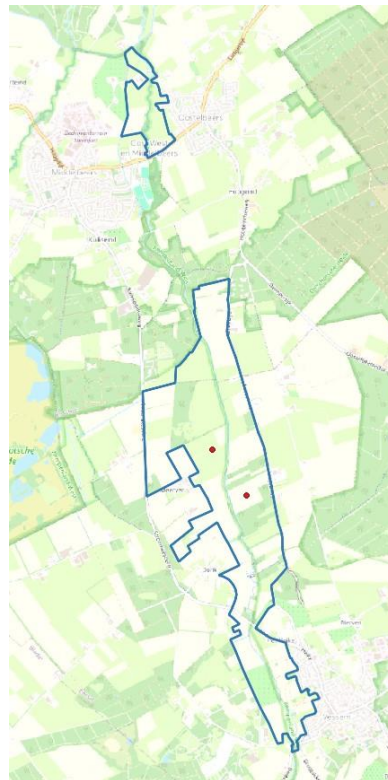
Waterhoen 2025 (6)

Waterral 2018 (0)

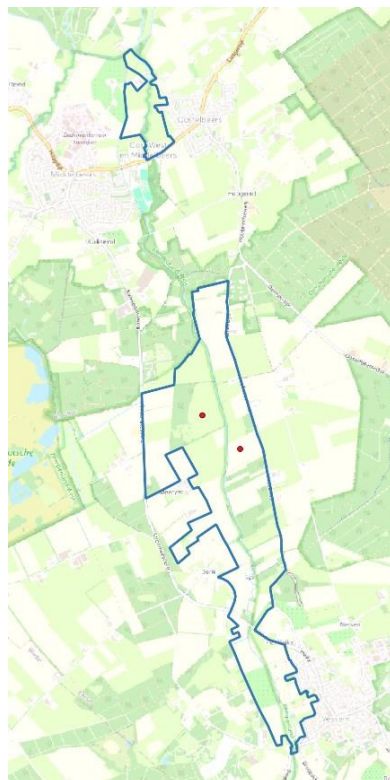
Waterral 2025 (2)

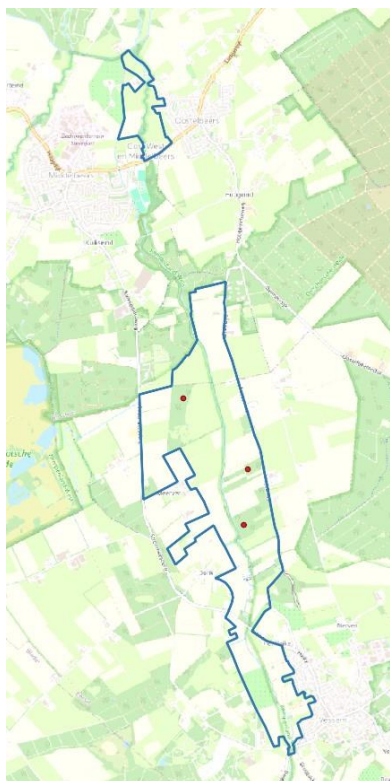
Watersnip 2018 (2)

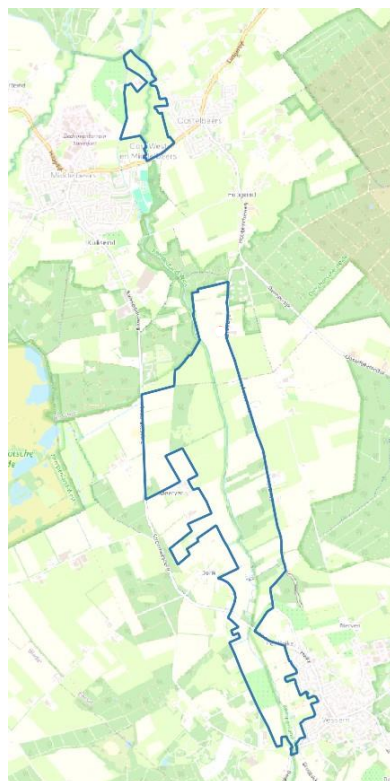
Watersnip 2025 (2)

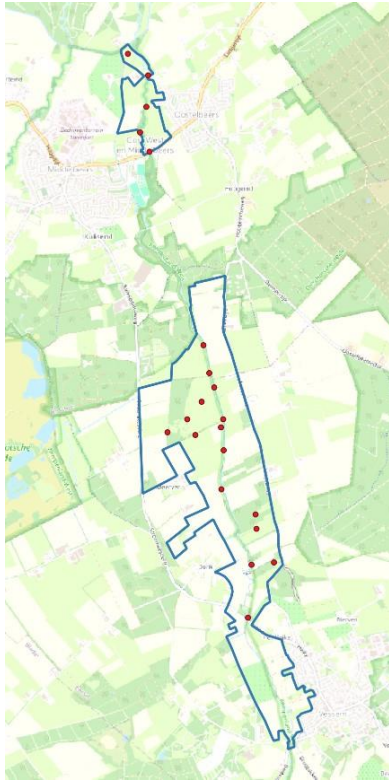
Wielewaal 2018 (3)

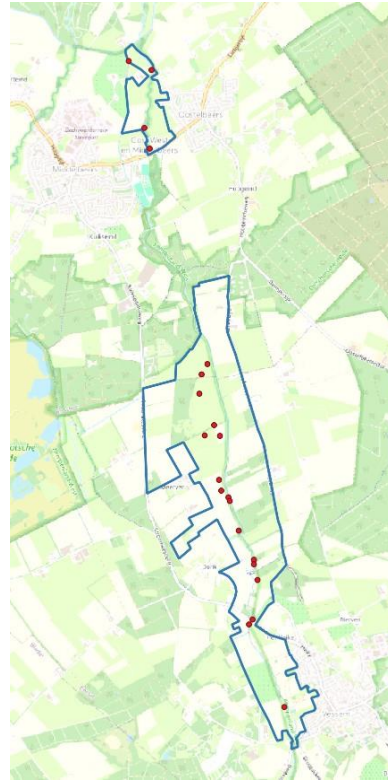
Wielewaal 2025 (0)

Wilde eend 2018 (21)

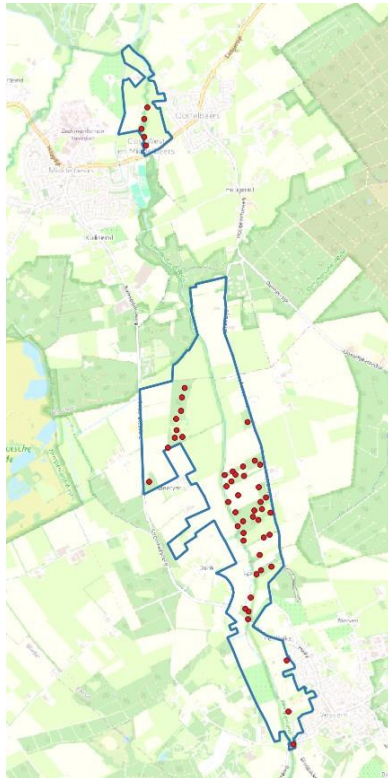
Wilde eend 2025 (21)

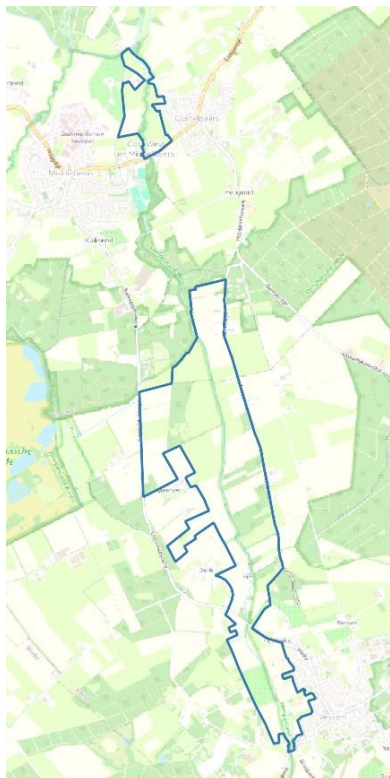
Winterkoning 2018 (50)

Winterkoning 2025 (52)

Wintertaling 2018 (0)

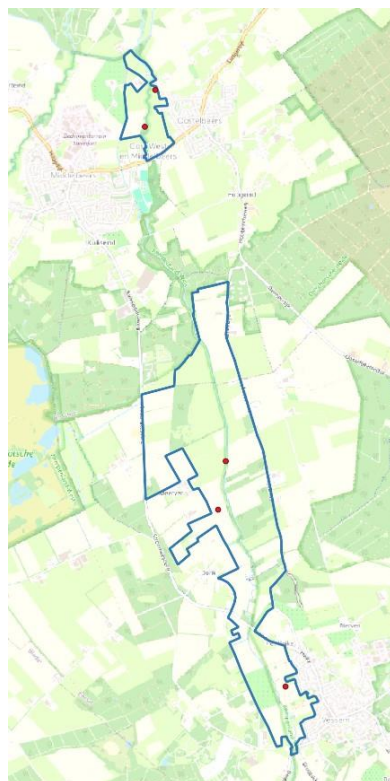
Wintertaling 2025 (1)

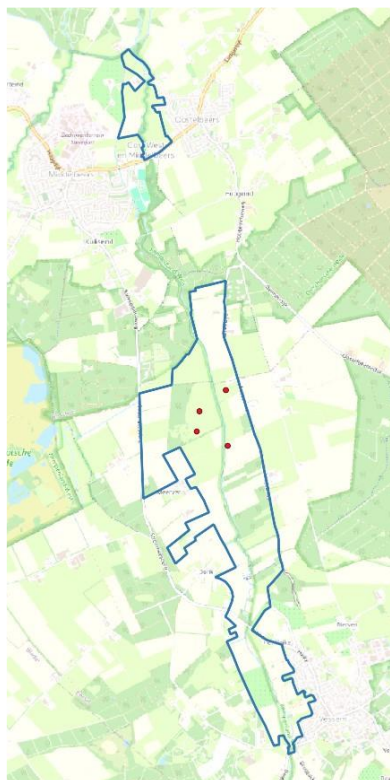
Witte kwikstaart 2018 (2)

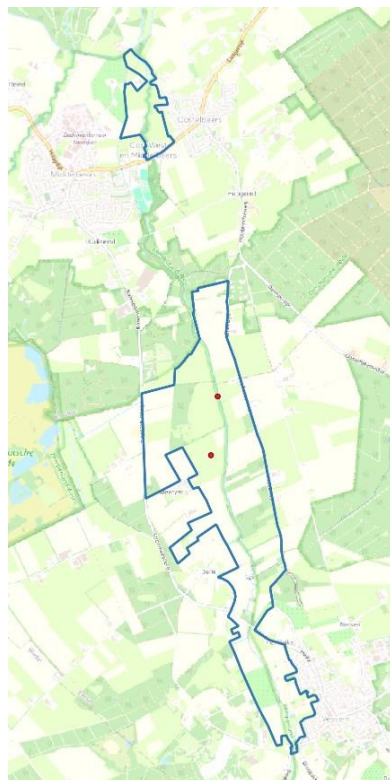
Witte kwikstaart 2025 (5)

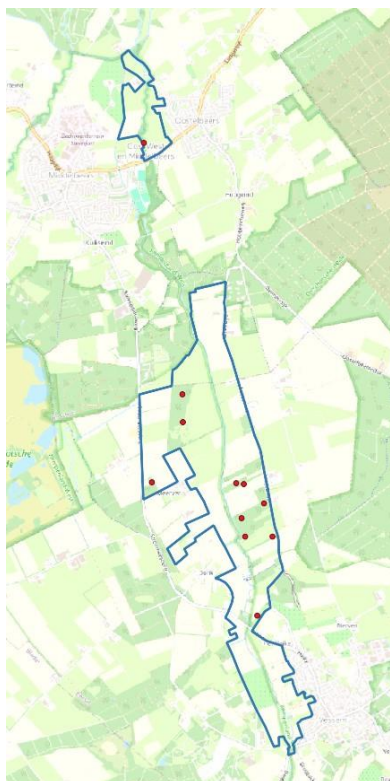
Wulp 2018 (4)

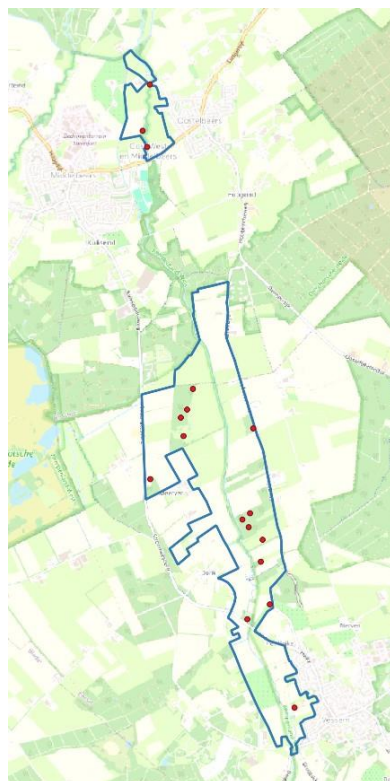
Wulp 2025 (2)

Zanglijster 2018 (11)

Zanglijster 2025 (17)

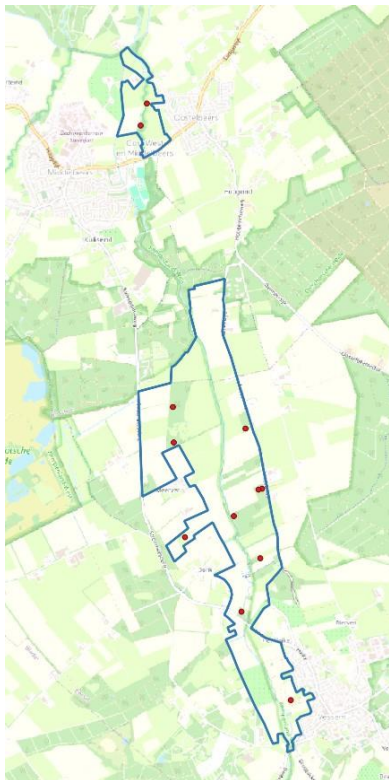
Zomertortel 2018 (1)

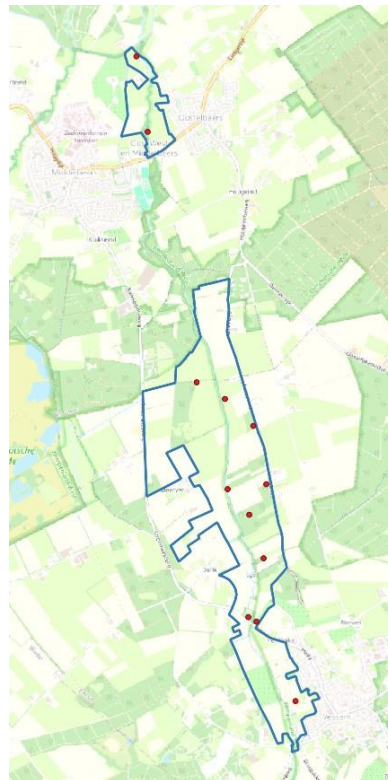
Zomertortel 2025 (0)

Zwarte kraai 2018 (12)

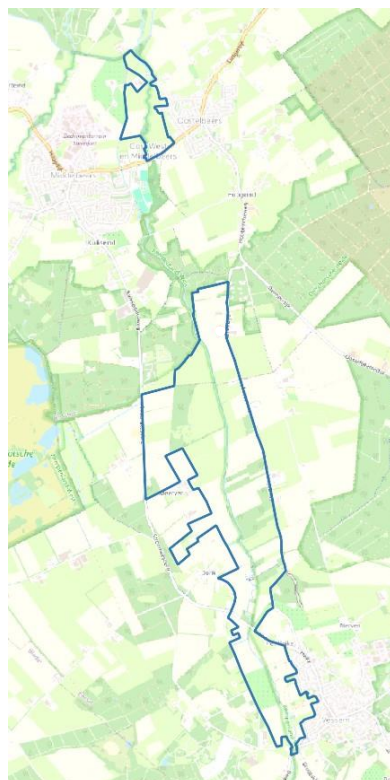
Zwarte kraai 2025 (12)

Zwarte roodstaart 2018 (2)

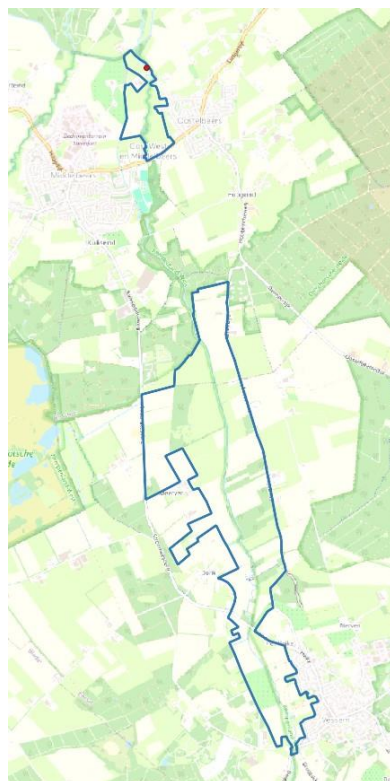
Zwarte roodstaart 2025 (0)

Zwarte specht 2018 (1)

Zwarte specht 2025 (1)

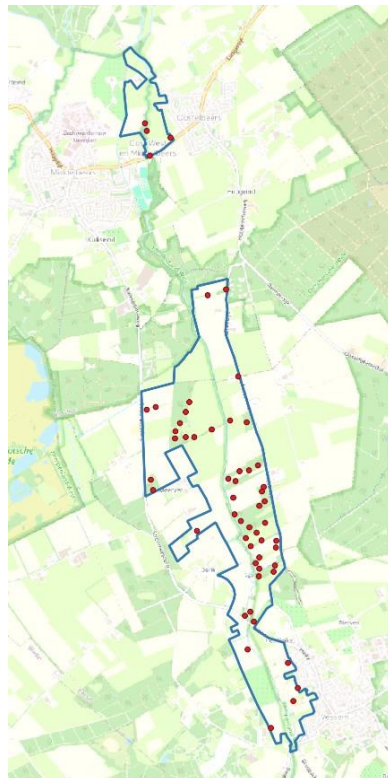
Zwarte zwaan 2018 (0)

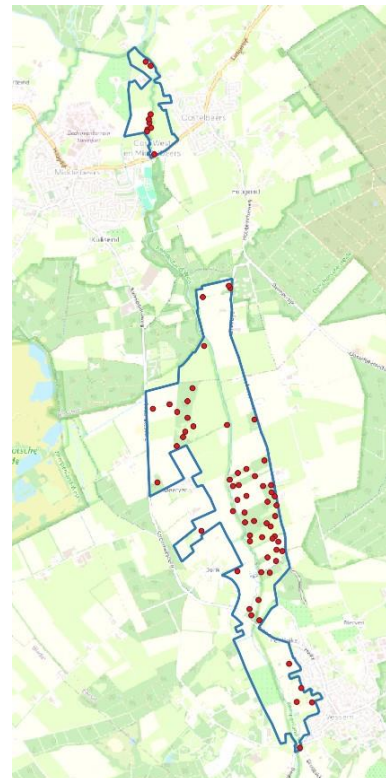
Zwarte zwaan 2025 (1)

Zwartkop 2018 (56)

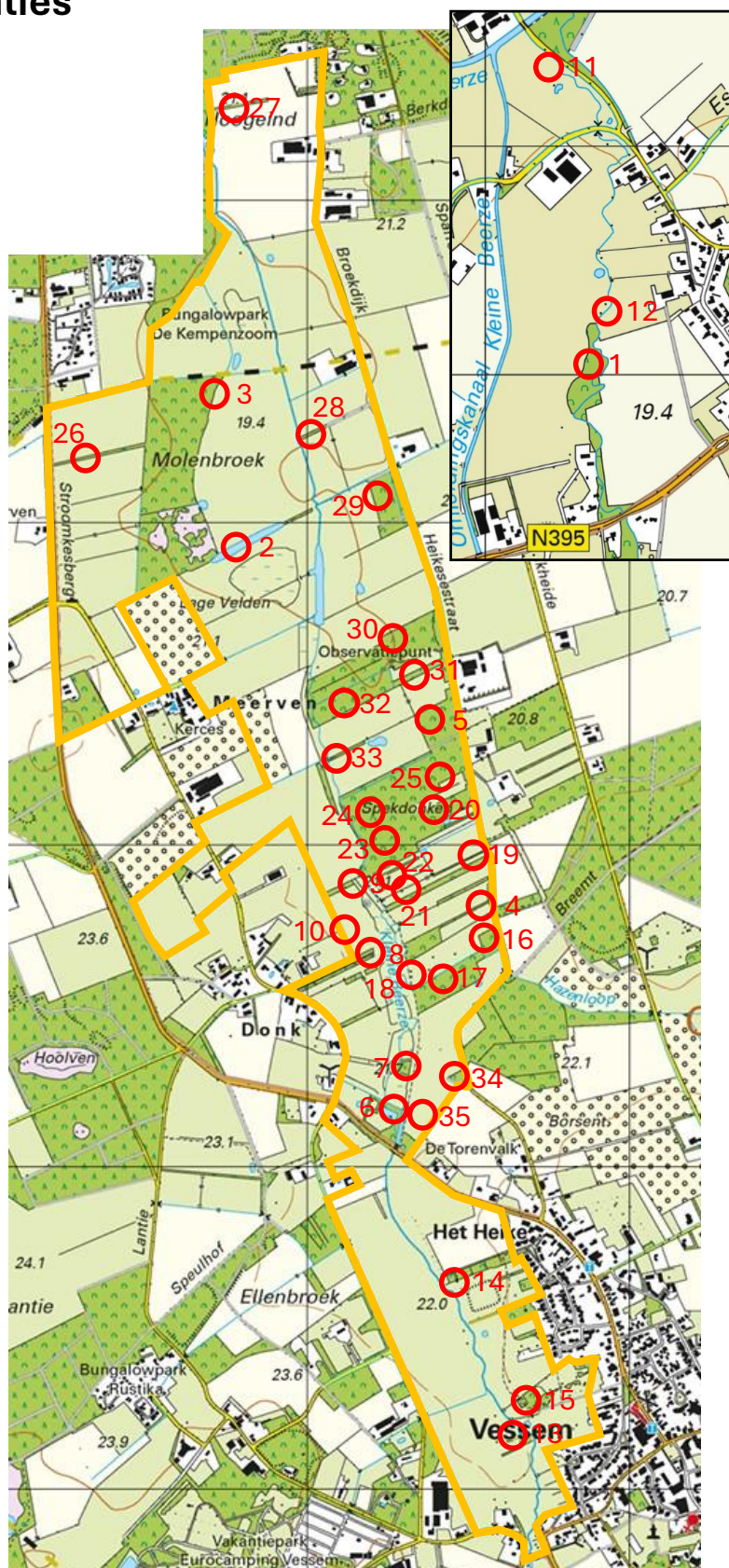

Zwartkop 2025 (71)

BIJLAGE 3. ZOOGDIEREN MET CAMERAVAL

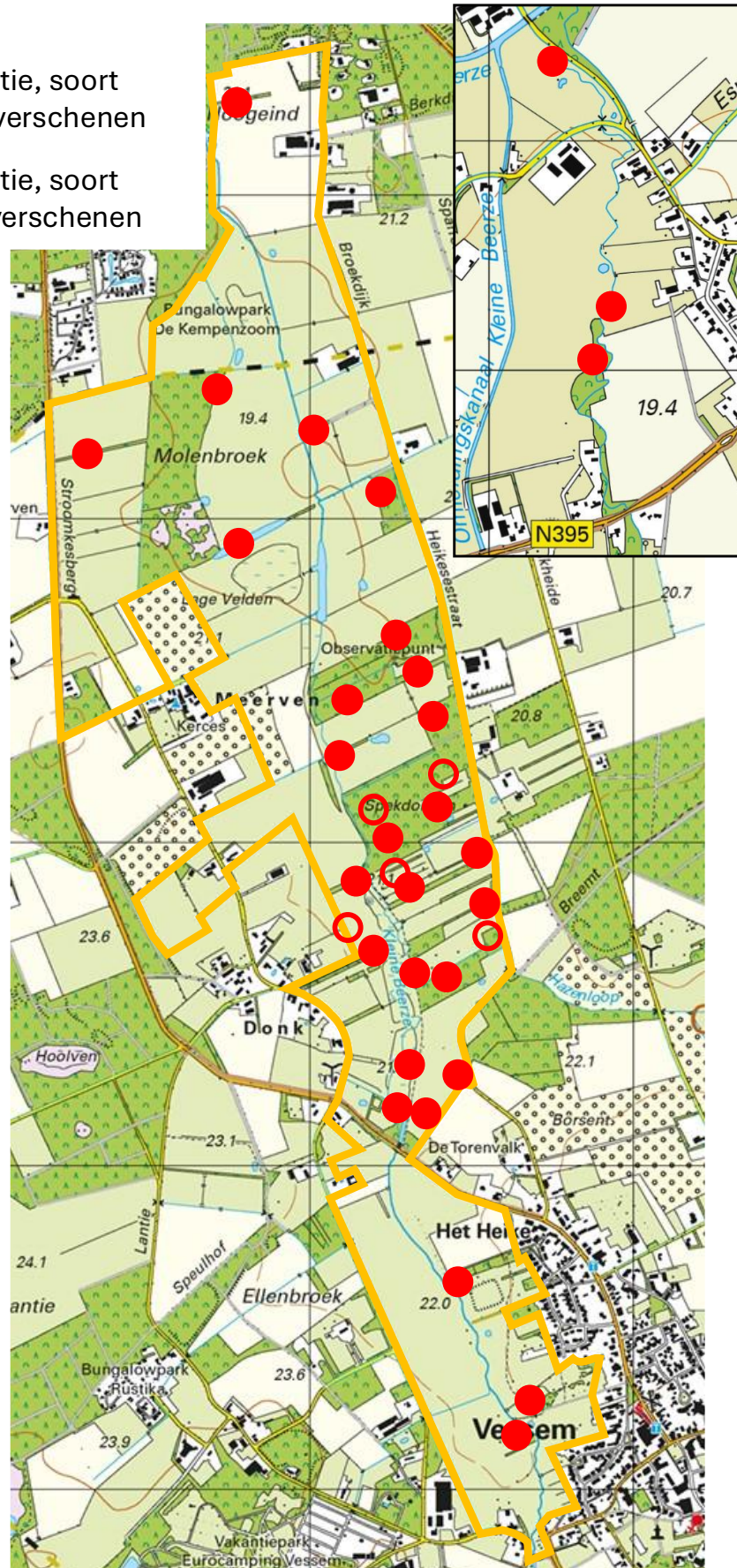
Locaties

Bosmuis

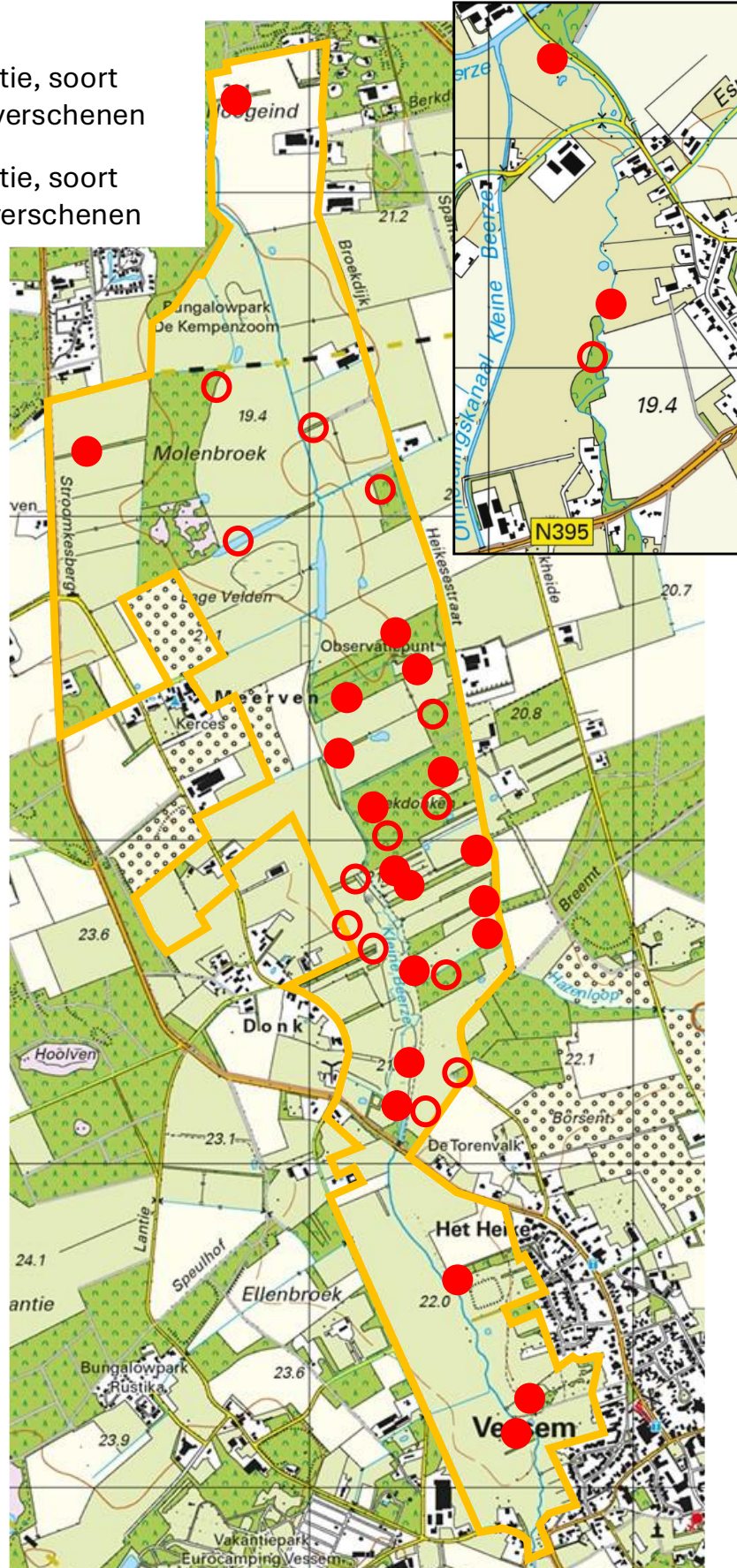
○ Locatie, soort
niet verschenen

● Locatie, soort
wel verschenen

Rosse Woelmuis

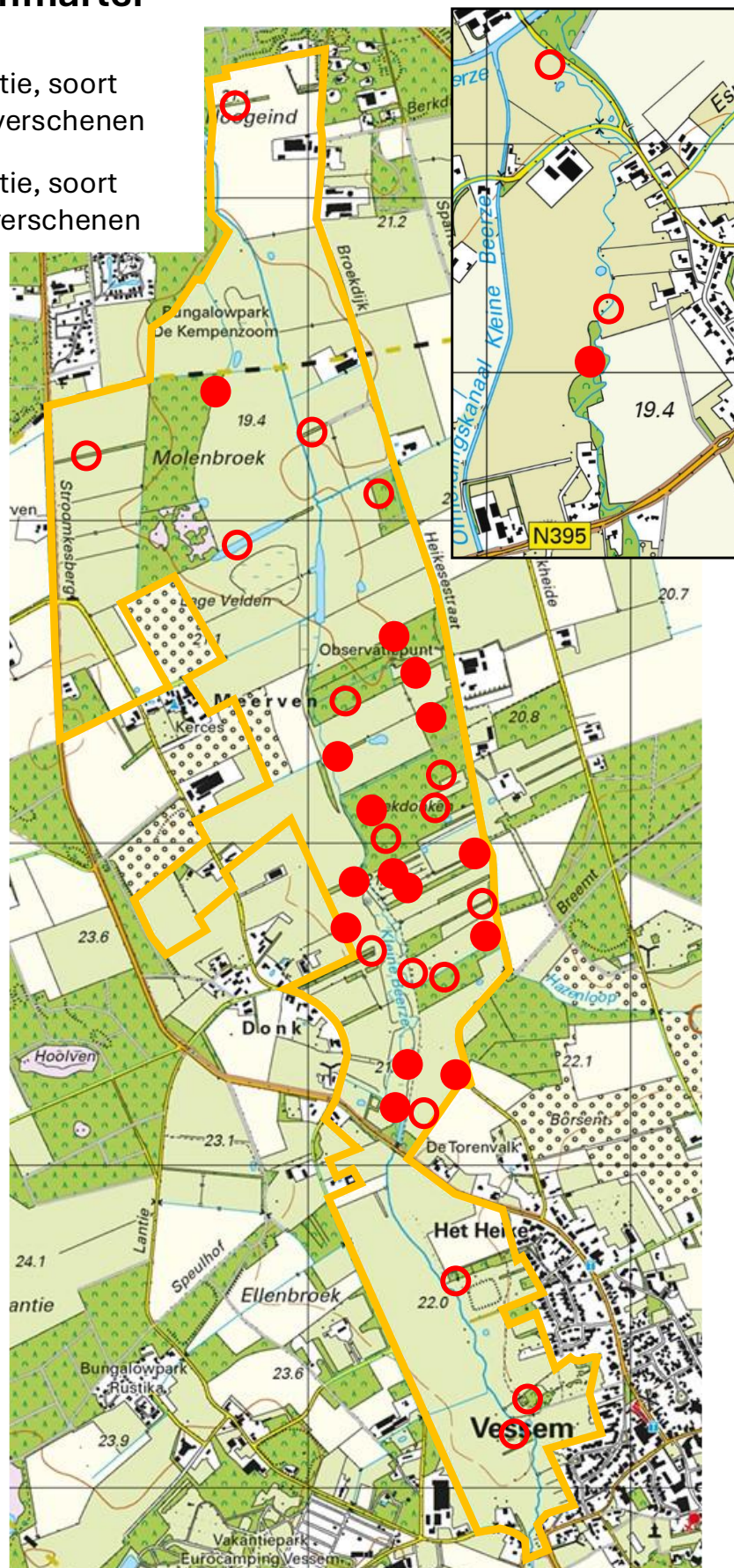
- Locatie, soort niet verschenen
- Locatie, soort wel verschenen

Steenmarter

○ Locatie, soort niet verschenen

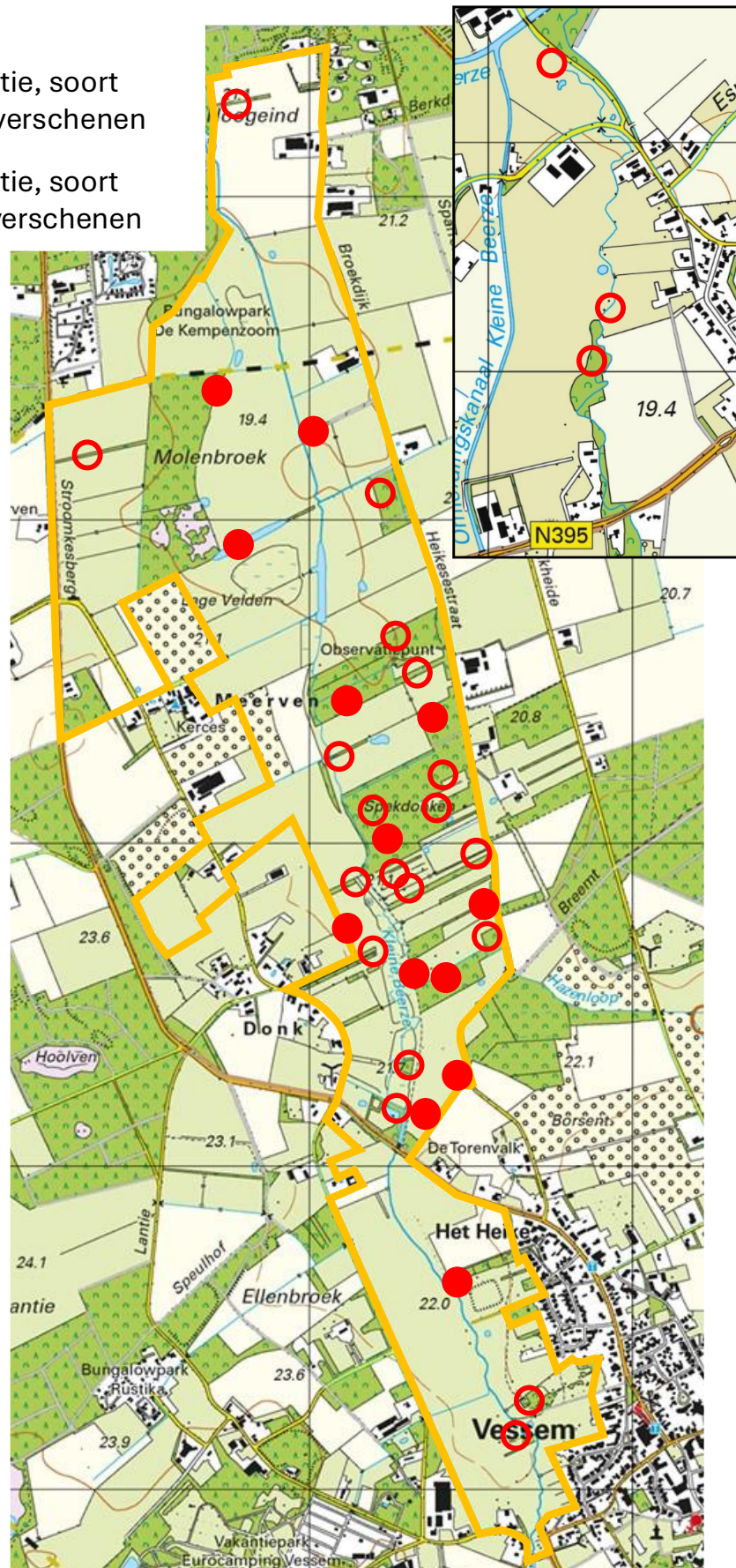
● Locatie, soort wel verschenen

Ree

○ Locatie, soort
niet verschenen

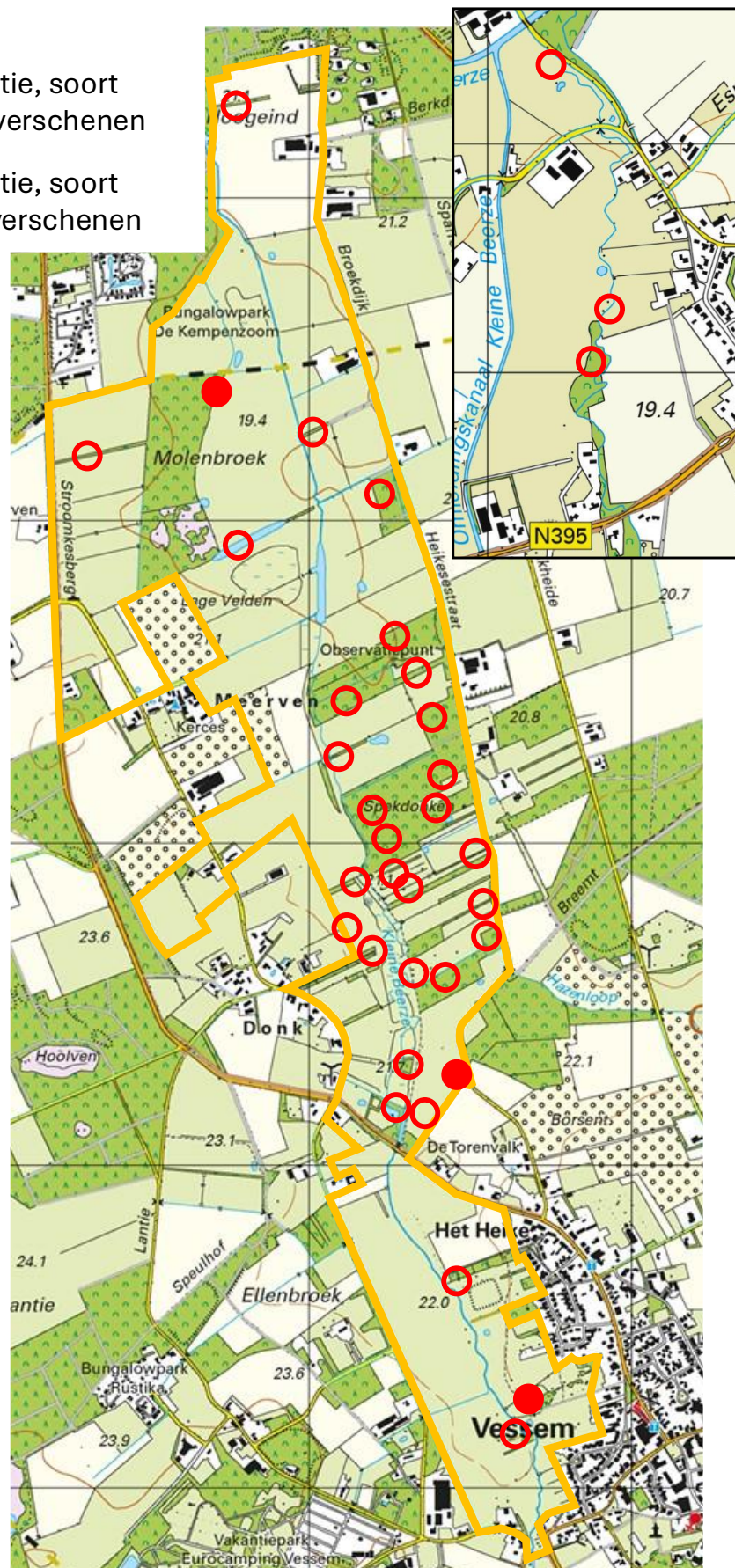
● Locatie, soort
wel verschenen

Egel

○ Locatie, soort niet verschenen

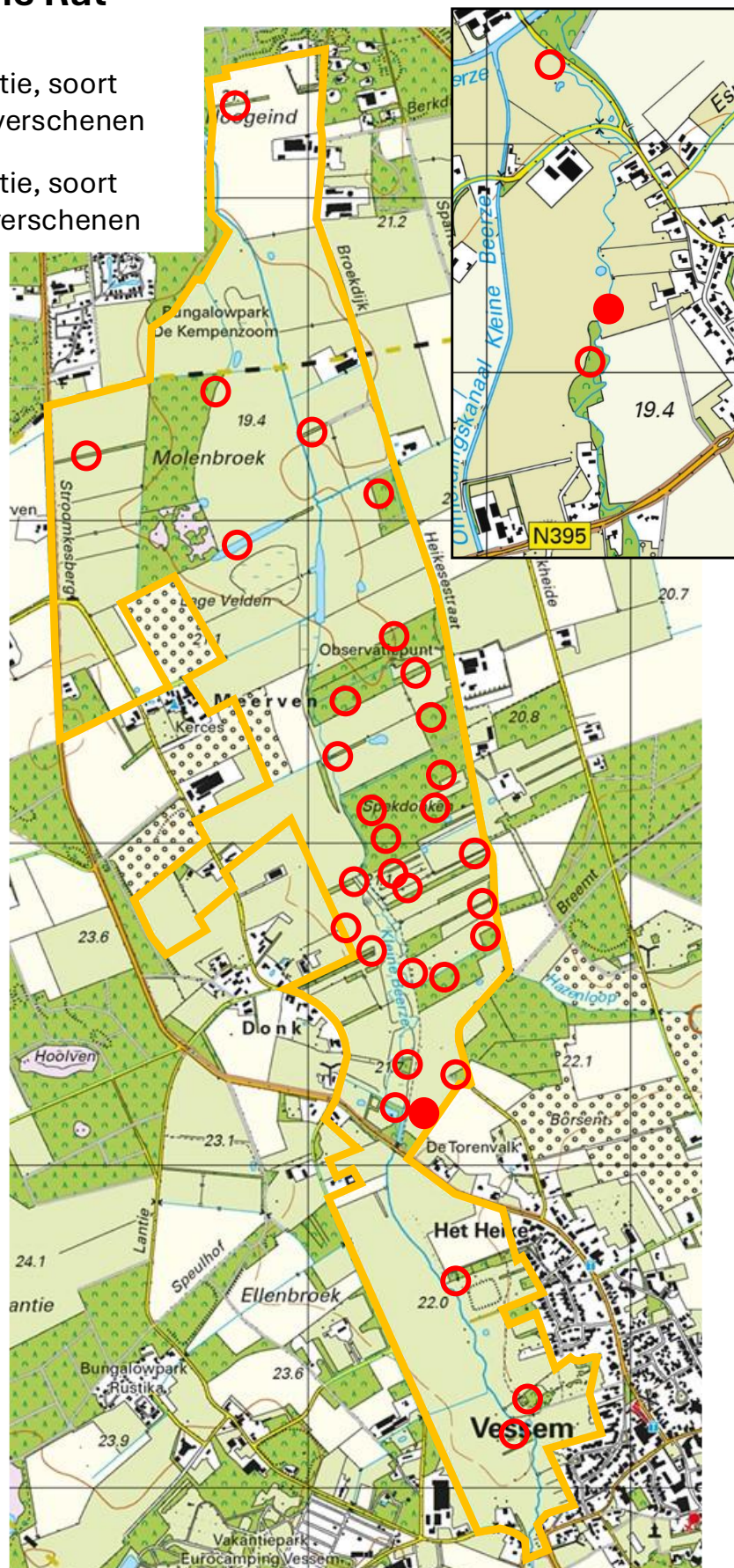
● Locatie, soort wel verschenen

Bruine Rat

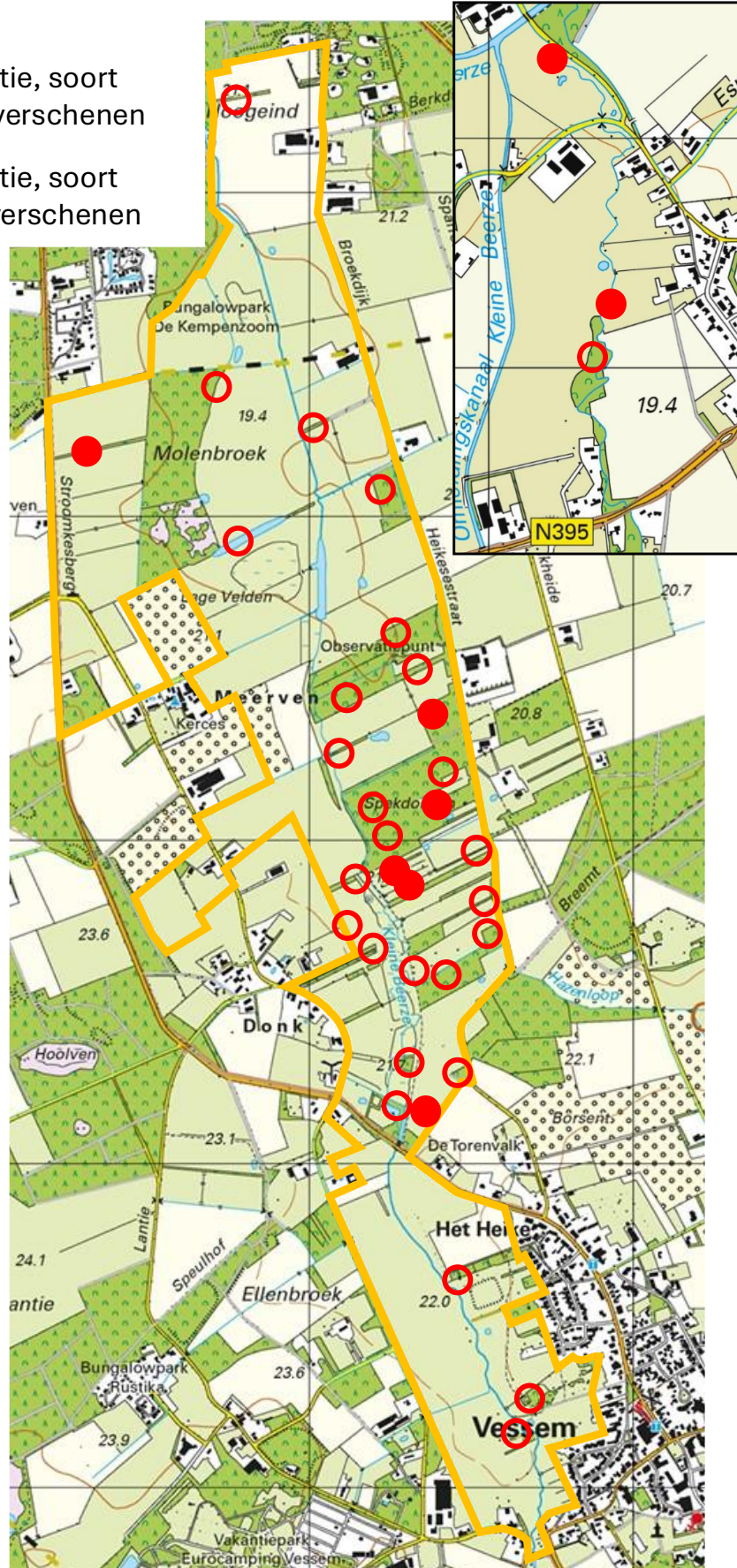
○ Locatie, soort
niet verschenen

● Locatie, soort
wel verschenen

Haas

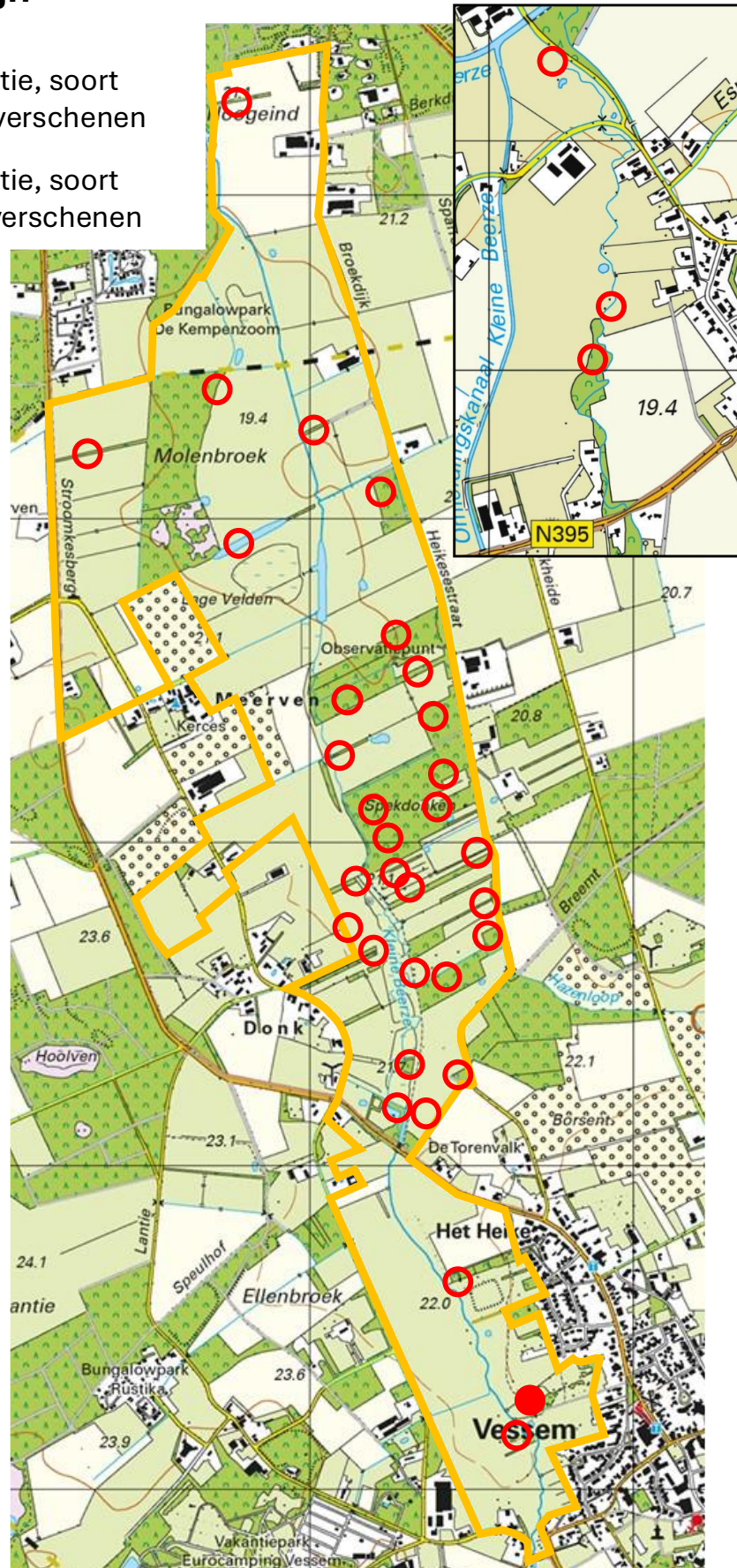
- Locatie, soort niet verschenen
- Locatie, soort wel verschenen

Konijn

○ Locatie, soort niet verschenen

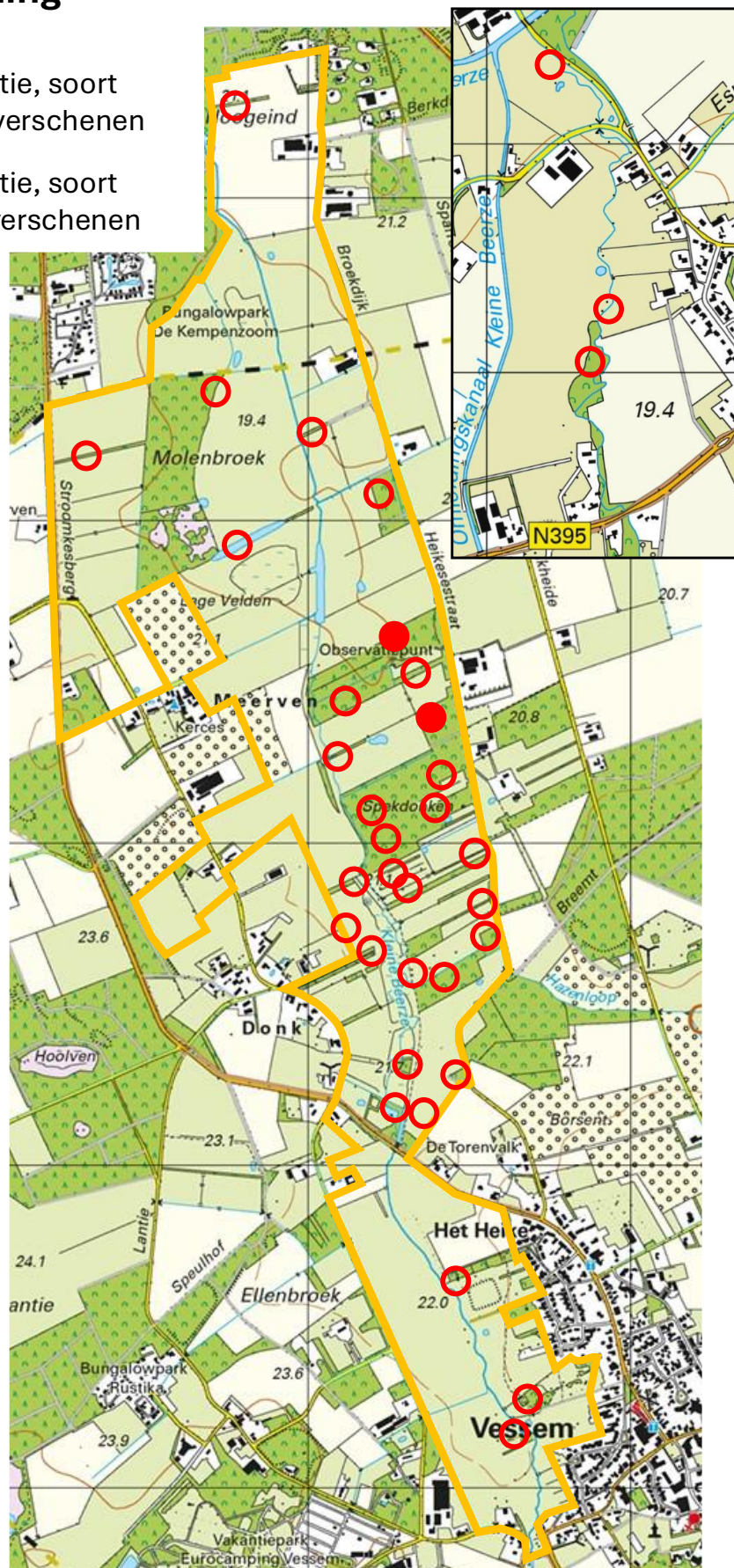
● Locatie, soort wel verschenen

Bunzing

○ Locatie, soort niet verschenen

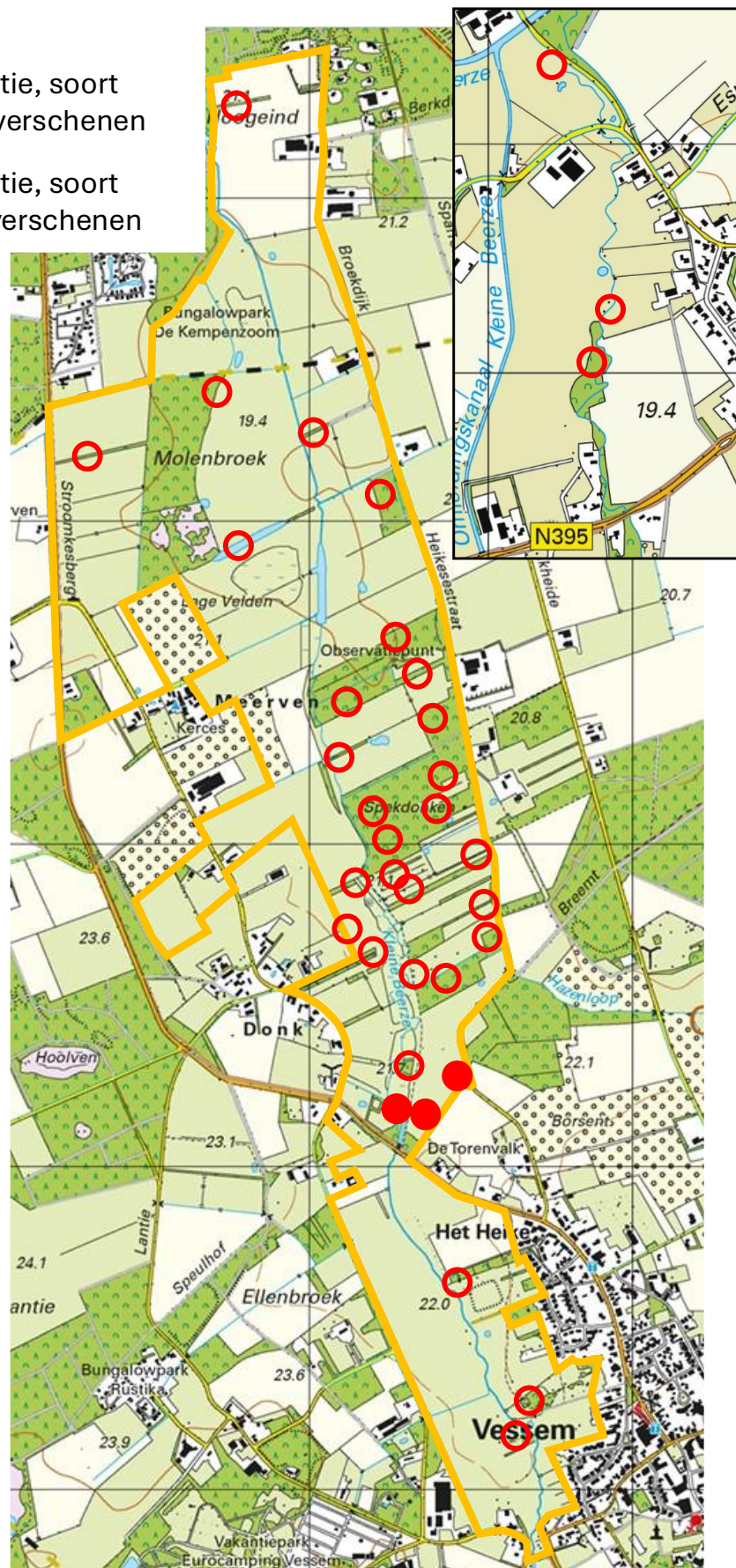
● Locatie, soort wel verschenen

Eekhoorn

○ Locatie, soort niet verschenen

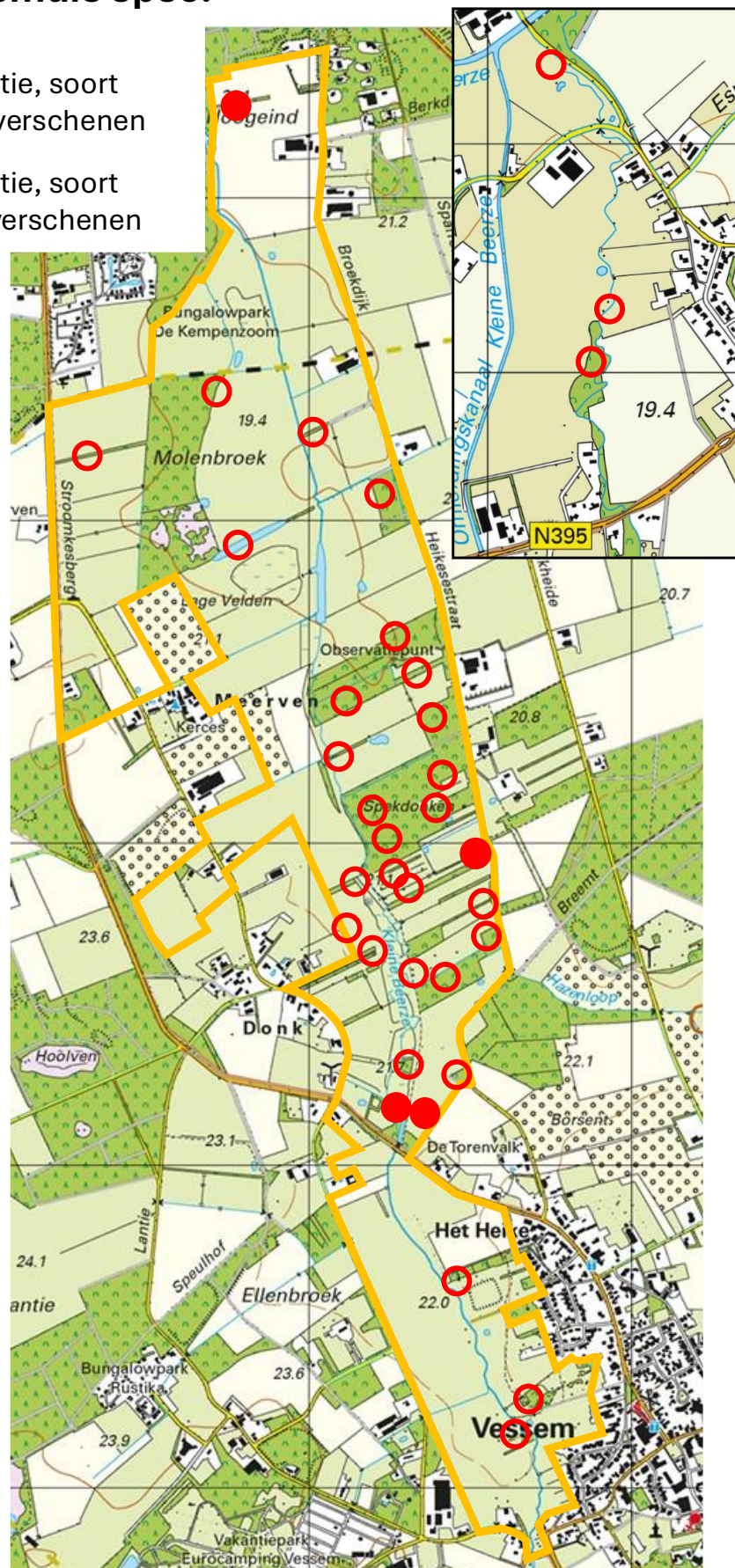
● Locatie, soort wel verschenen

Spitsmuis spec.

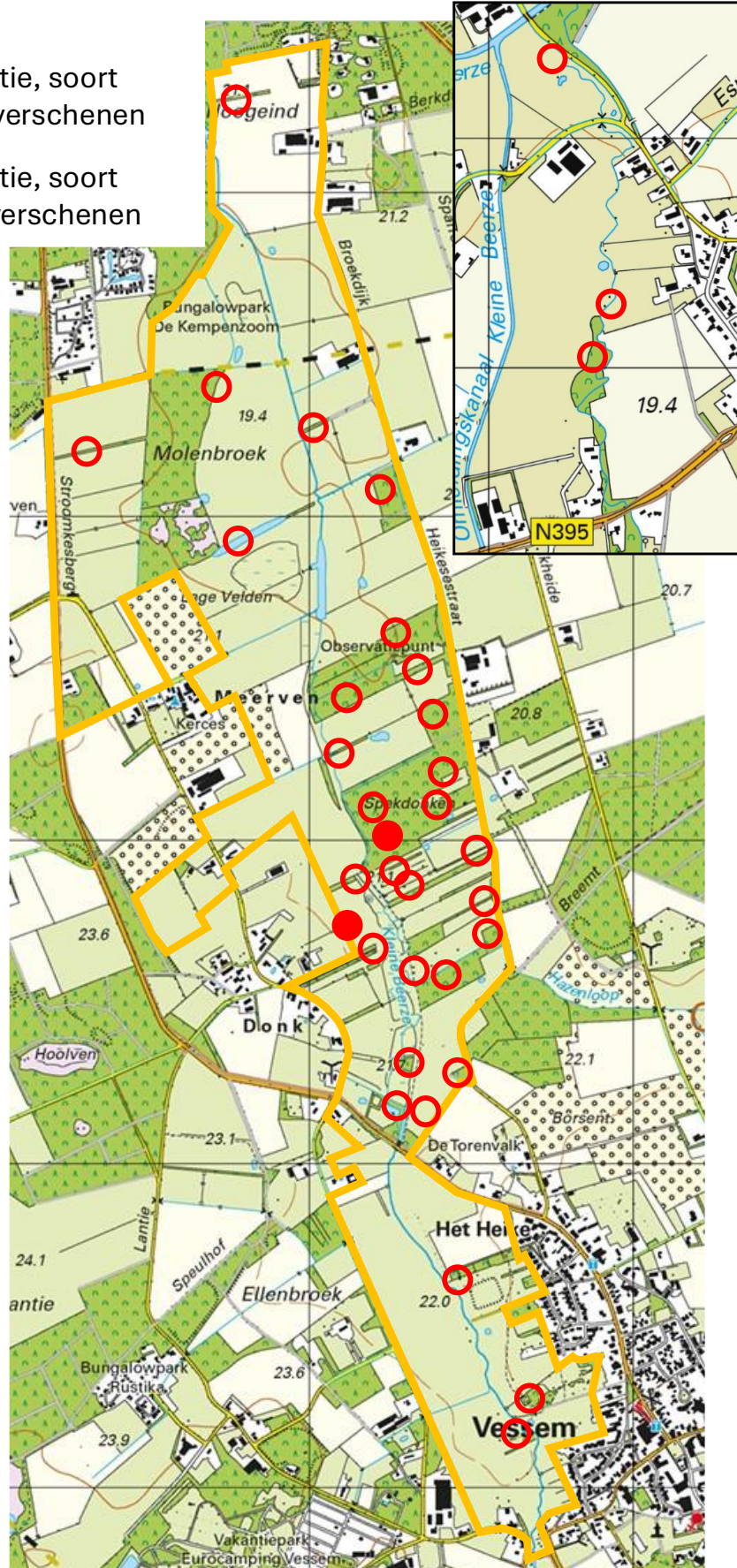
○ Locatie, soort
niet verschenen

● Locatie, soort
wel verschenen

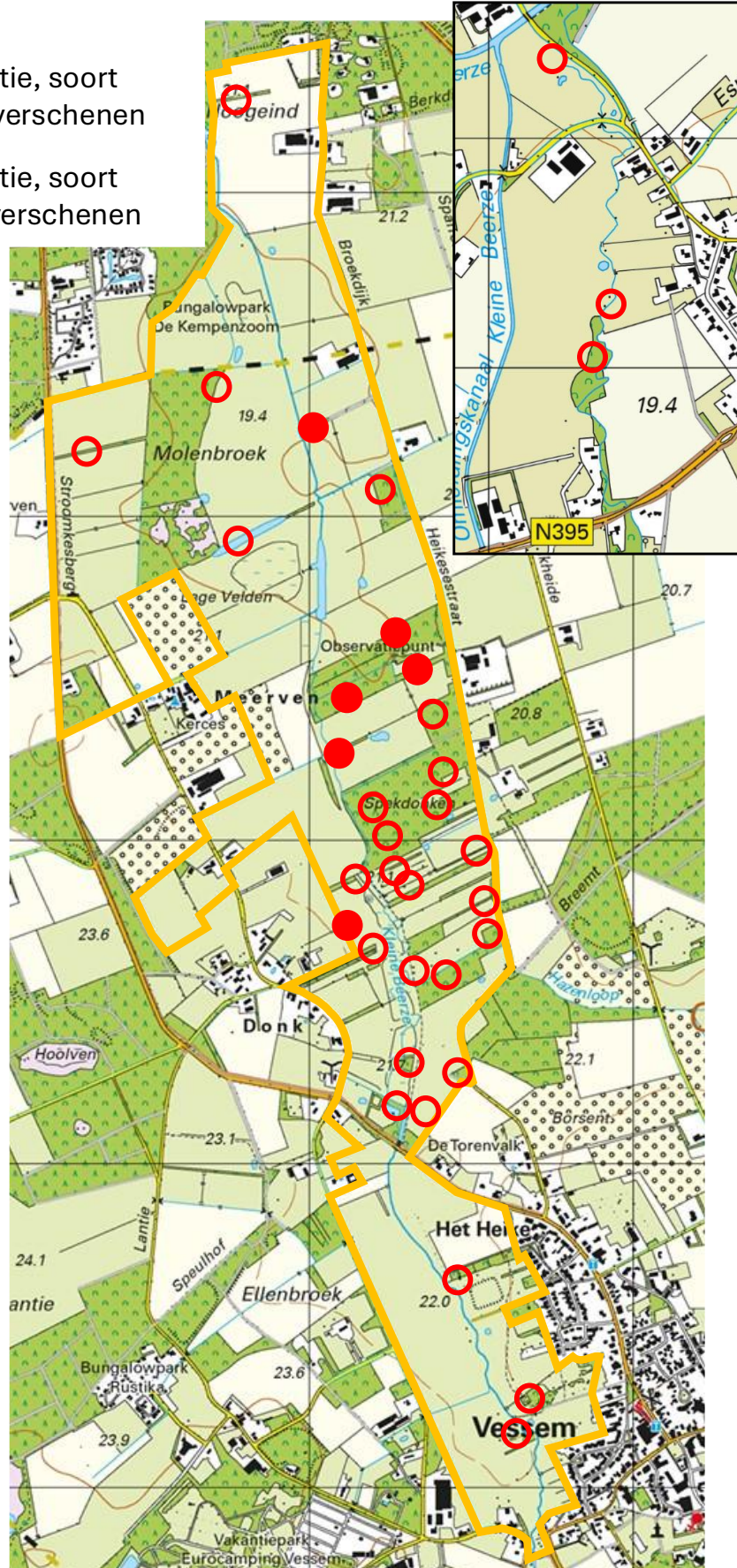
Das

- Locatie, soort niet verschenen
- Locatie, soort wel verschenen

Vos

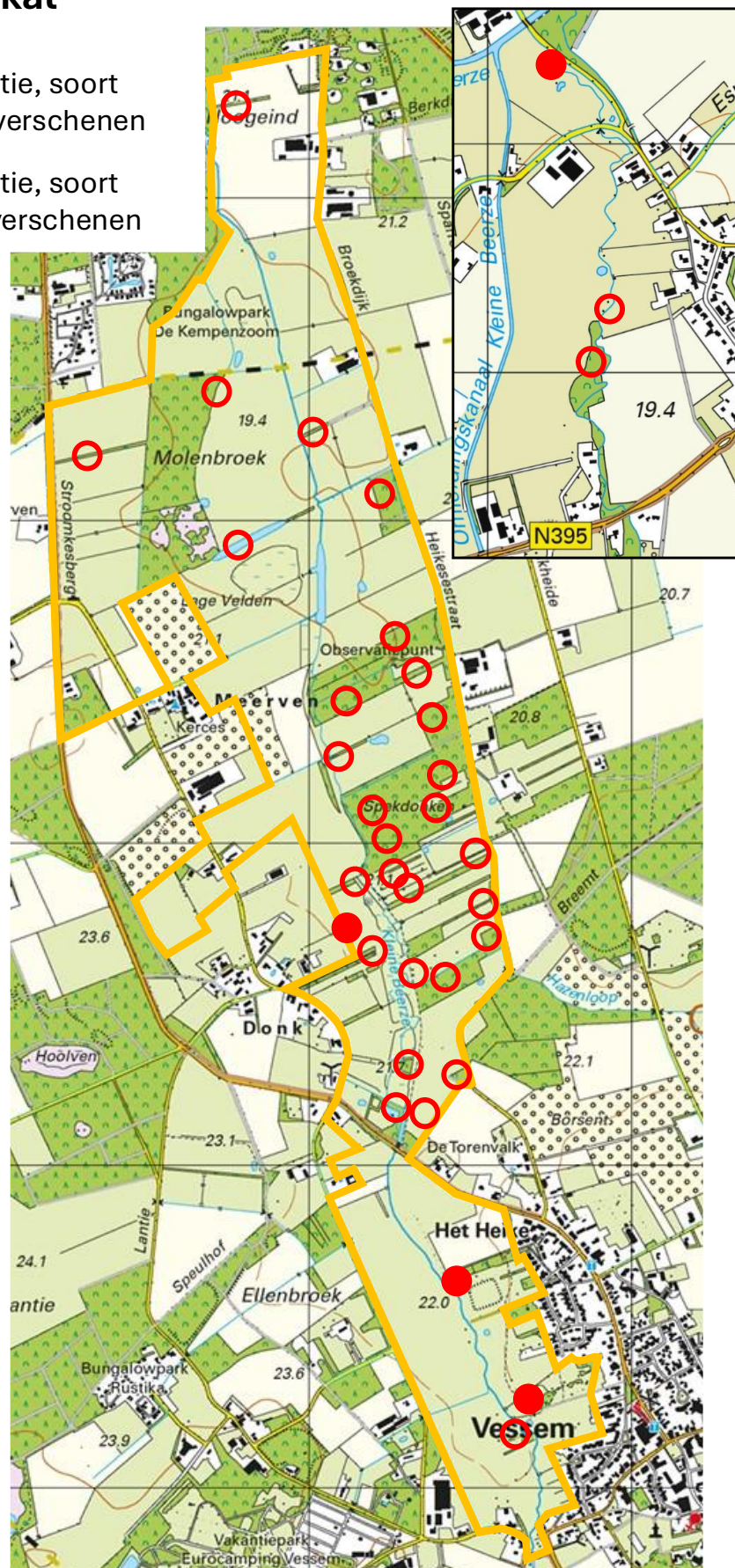
- Locatie, soort niet verschenen
- Locatie, soort wel verschenen

Huiskat

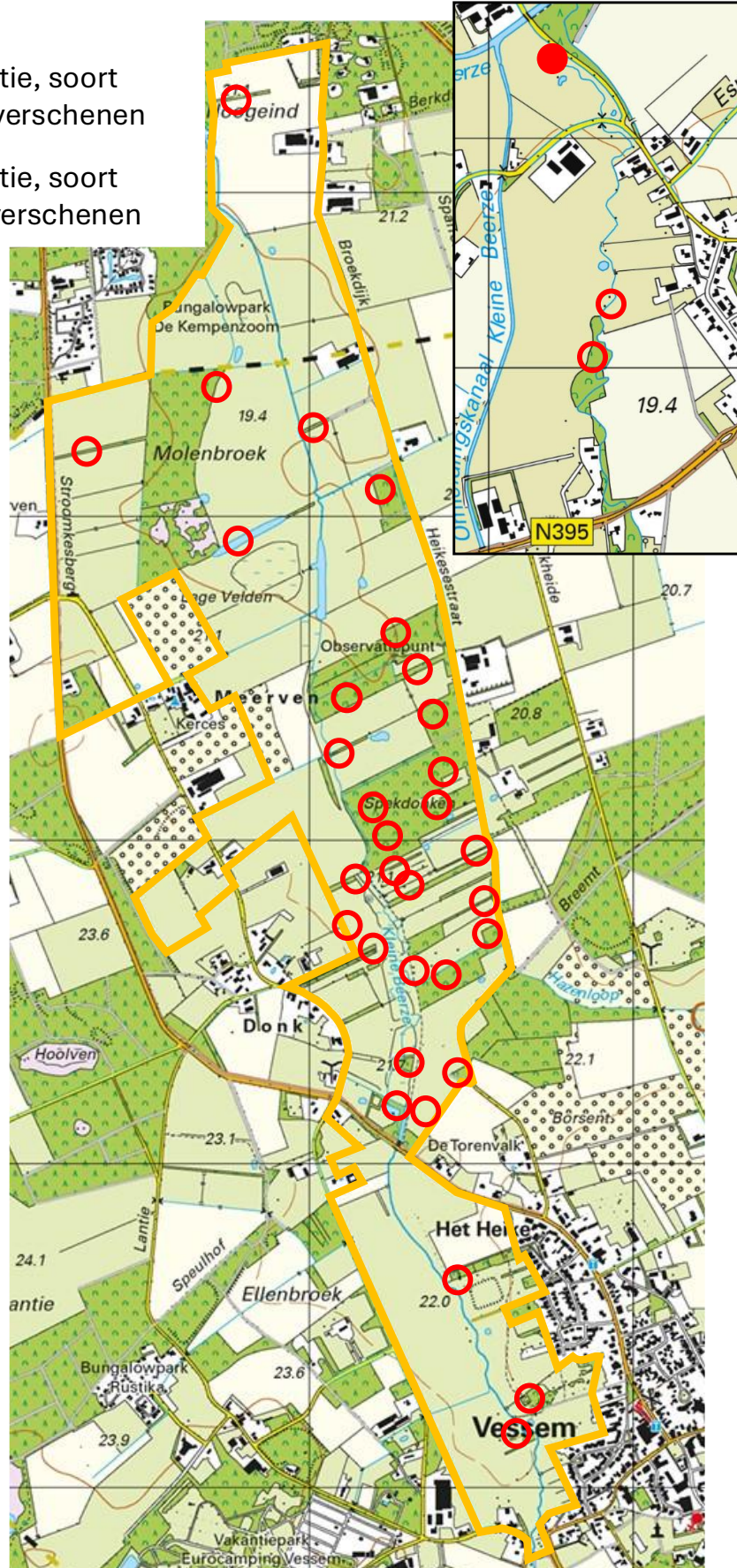
○ Locatie, soort
niet verschenen

● Locatie, soort
wel verschenen

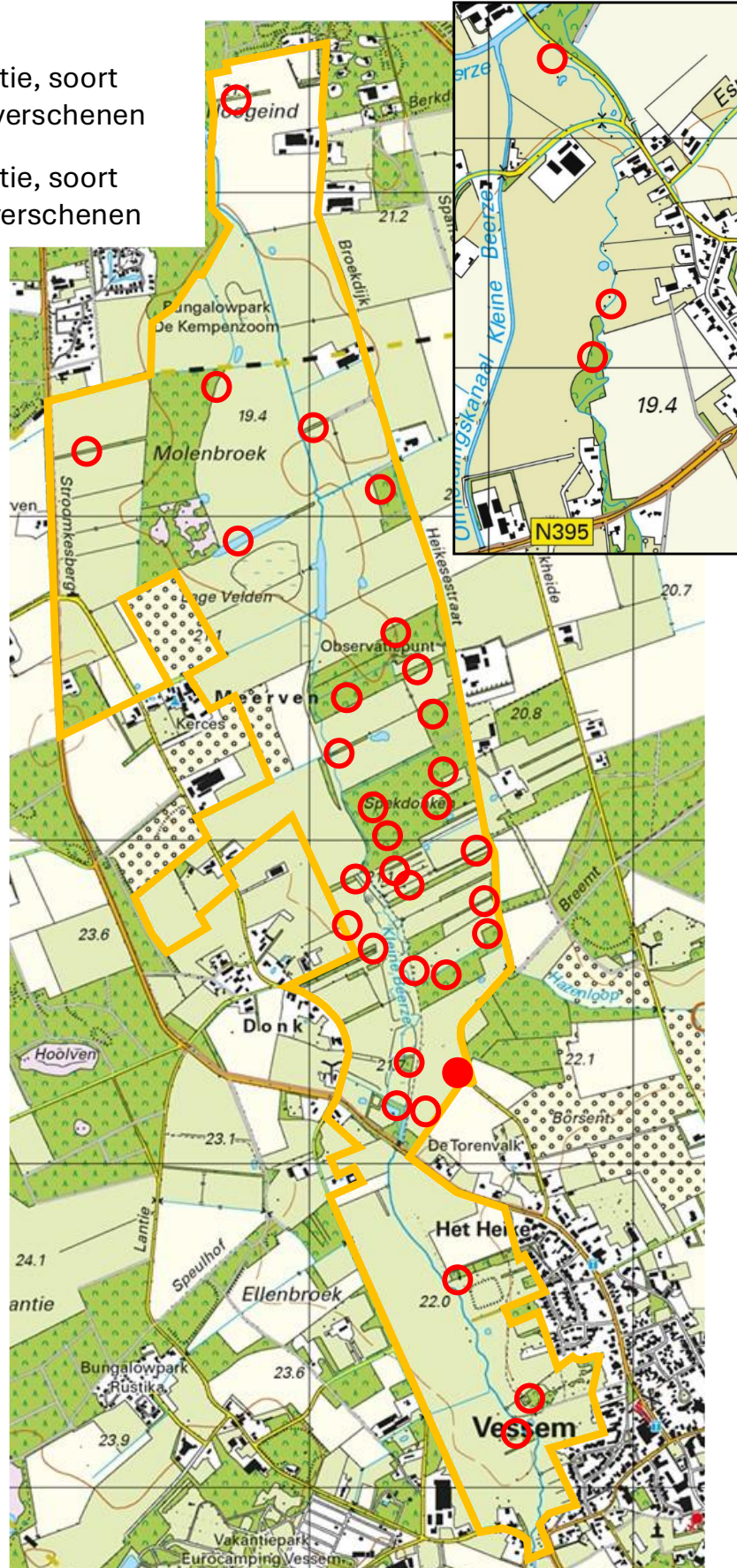
Veldmuis/Aardmuis

- Locatie, soort niet verschenen
- Locatie, soort wel verschenen

Veldmuis

- Locatie, soort niet verschenen
- Locatie, soort wel verschenen

Mol

○ Locatie, soort niet verschenen

● Locatie, soort wel verschenen

